

Uvodnik

Jurij Paljk

Zgledni odnosi

Današnje praznično bogoslužje, medtem ko nam daje zreti to čudovito skrivnost, iz katere prihajamo in proti kateri gremo, v nas tudi obnovlja poslanstvo živeti občestvo z Bogom in živeti občestvo med nami po tem trinitaričnem vzorcu. Poklicani smo, da živimo, ne drug brez drugega, nad drugimi ali proti drugim, temveč drug z drugim, za druge in v drugih. To pomeni sprejeti in soglasno pričevati lepoto evangelija, živeti vzajemno ljubezen do drugih tako, da z njimi delimo veselje in trpljenje, se učimo prositi odpuščanje in odpuščati in ugotovljati pod vodstvom pastirjev vrednost različnih karizem. Če povzamem, zaupana nam je naloga graditve cerkvenih skupnosti, da bodo vedno bolj kot družina, sposobna odsevati sijaj Trojice in evangelizirati, ne samo s besedami, temveč tudi z močjo ljubezni Boga, ki prebiva v nas, je dejal sveti oče Frančišek v nedeljo, na morda najtežje doumljiv praznik Svete Trojice. Papež Frančišek je poudaril, da smo na svetu zato, "da živimo, ne drug brez drugega, nad drugimi ali proti drugim, temveč drug z drugim, za druge in v drugih". In prav v tej luči lahko tudi vidimo njegovo zavzemanje za skupno dobro, njegovo zavzemanje, da bi v svetu bil sam najprej pričevalec te poklicanosti k zavezi življenja in seveda Kristusovega nauka.

Zato so nam vse polemike pred obiskom in po njem slovenskega predsednika vlade Mira Cerarja pri papežu, ki smo jim bili priča na Slovenskem, brezpredmetne, nepotrebne, če že ne škodljive, saj sta se slovenski predsednik vlade in sveti oče minuli petek, 29. maja, v Vatikanu pogovarjala tudi o tem, kako bi na Slovenskem prišli do prepotrebne narodne sprave. "Kot so sporočili iz tiskovnega urada Svetega sedeža, sta papež in slovenski premier v pogovorih tudi potrdila pripravljenost za nadaljevanje konstruktivnega dialoga o dvostranskih vprašanih, ki zadevajo odnose med državo in Cerkvijo s posebnim poudarkom na procesu narodne sodelave, človeških in verskih vrednotah in skupnem sodelovanju v dobro družbe in najrevnejših", je poročala Slovenska tiskovna agencija, ki je še dodala, da je slovenski "premier v pogovoru s papežem tudi izrazil navdušenje nad nedavno razglašeno papeško bulo - dokumentom, ki daje večji poudarek tematiki usmiljenja in sprave".

Včasih se nam res zdi, da znamo biti Slovenci bolj papeški od samega papeža, saj si ne moremo drugače razlagati neumestnih kritik, ki so pospremle obisk predsednika slovenske vlade Mira Cerarja k papežu na uradni obisk, pa naj gre za kritike Cerkarja že itak nikdar nenaklonjenih krogov kot tudi za tiste nedostojne kritike, ki so jih izrekli določeni predstavniki Cerkve. Papež Frančišek in vatikanska diplomacija samo nadaljujeta odlične odnose, ki jih je imel Sveti sedež s Slovenijo od same osamosvojitve naprej, saj je bil Vatikan med prvimi, ki je priznal samostojnost Republike Slovenije; pri papežu pa so bili doslej na uradnem obisku že številni slovenski predsedniki vlad: Lojze Peterle, Janez Janša, Anton Rop, Andrej Bajuk, Janez Drnovšek, pred dvema letoma pa tudi Alenka Bratušek. Ne pozabimo tudi dveh obiskov Janeza Pavla II. na Slovenskem. Premier Cerar je svetega očeta spet povabil v Slovenijo, sam pa je po srečanju dejal, da ima "sveti oče neverjeten spomin, saj se spominja imen vseh krajev in ljudi, s katerimi se je srečal pred leti na obisku Slovenije". Da ni šlo le za vpljudnostno srečanje, govori tudi podatek, da se je premier Cerar "v Vatikanu sešel tudi z vatikanskim državnim tajnikom Pietrom Parolinom, s katerim sta izmenjala podrobnejša stališča o odnosih med Slovenijo in Svetim sedežem ter potrdila zavezo za nadaljnji dialog". Kot so še sporočili iz kabineta premierja, sta izmenjala tudi poglede na migracijsko problematiko, s katero se sooča Evropa, ter govorila o zmožnostih Slovenije za sprejem beguncev.

Foto Tamino P.

"Živimo drug z drugim, za druge in v drugih!"

Medškofijsko romanje Gorica-Koper na Sv. Goro

"V vsaki vojni je zrno resnice, kanček pravice, žarek svetosti"

Na zadnji dan Marijinega meseca maja, na praznik Svete Trojice, so številni verniki iz koprške škofije in goriške nadškofije poromali v božjepotno svetišče na Sveto Goro. Romanje z naslovom *Marija, kraljica miru* ima posebno težo posebno te dni, ko se spominjamo stoletnice, odkar so naši kraji postali prizorišče "nesmiselne morije", kot jo je označil že Benedikt XV., in sedemdesetletnice konca druge svetovne vojne, je v uvodnem nagovoru povedal goriški nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli. Romanje je bilo priložnost, da bi skupaj molili za dar miru, za vse, ki so trpeli pred 100 in 70 leti zaradi dveh grozljivih vojn in njihovih hudih posledic, "a tudi za vse, ki so takrat ravnali krivično: končno jih le Gospod sodi s svojo pravičnostjo in usmiljenjem". Ne smemo pa pozabiti tudi na tiste, ki morajo tudi danes trpeti v podobnih in morda še bolj krutih okoliščinah, in sicer za vse brate, ki po svetu doživljajo preganjanje zaradi vere, je še dejal nadškof.

V homiliji je škof Jurij Bizjak povedal, da je glavni namen romanja utrditi svojo vero in okrepiti medsebojne prijateljske vezi. Romarji dveh Goric zaledji so se tokrat spomnili tudi dveh okroglih obletnic, začetka prve in konca druge svetovne vojne. "Vsaka vojna je po eni strani kruto zlo in prinaša veliko solza in gorja, po drugi strani pa se postavlja vprašanje, ali je mogoče, da bi toliko žrtev in trpljenja, toliko muk in gorja, toliko joka in solza postalo brez koristi in ne obrodilo nobenega sadu", se je vprašal škof. "Vsaka vojna je tudi Gospodova". Na-

foto dpd

rode povečuje, razširja in ugonablja, razlaga Job svojim prijateljem. Boj je Gospod, pravi pastir David velikanu Goljatu. Tudi "Kristus pravi, da na zemljo prinesel miru, temveč meč, ne, ker bi on tako hotel, temveč ker ga svet na neki način hoče, zasluži in ker je ljudstvo takšno, da ga potrebuje". Potrebna nam je torej "vera v Božje mline, ki meljejo počasi, a meljejo na drobno". Tudi vojna je namreč "ugoden čas, priložnost, tudi v vsaki vojni je namreč zrno resnice, kanček pravice, žarek svetosti". Tudi "vojna je Gospodova, zato je vojna tudi čas duhovnega očiščenja in razkuževanja, čas pokore in zadoščevanja, čas umivanja in pranja, čas ruvanja in izžiganja, čas treznjenja in ozaveščanja. Bog hoče, naj pride na dan, kaj ljudje čutijo drug do drugega in kaj naklepajo drug proti drugemu". Vsaka vojna je torej na neki način "sveta vojna in je podobna svetemu letu, ker se sveto leto ne uresničuje po mirni poti, se vedno znova uresničuje nekoliko bolj grobo: vse se zruši in podere, vse vezi se sprostijo in človeštvo začne znova... Strasti se razdivjajo in izčrpajo, iztrošijo se in umirijo, narodi se stregnijo in spametujejo in se seveda začno pripravljati na nove tekme in nove spopade".

/ dalje na str. 3

Intervju

Izredna delivka obhajila Marija Štekar Košuta je spregovorila o svoji duhovni izkušnji v župniji sv. Jerneja na Opčinah

4

Pogovor

Na Katinari so v nedeljo, 31. maja, voščili Jožku Gerdolu ob visokem življenjskem jubileju

11

V razmislek

Še o dvojni manifestaciji v Gorici

13. nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela

Nagrade je podelil minister Gorazd Žmavc

Minister Gorazd Žmavc je slovesno podelil sedem nagrad 13. nagradnega natečaja za diplomska, magistrska in doktorska dela na temo Slovencev v zamejstvu in izseljenstvu.

Slovence v zamejstvu in po svetu, je na podlagi ocene strokovne komisije za ocenjevanje nalog, v Vili Podrožnik, podelil sedem nagrad. Minister je ob tej priložnosti izpostavil, da je glavni cilj in namen Urada spodbuditi do-

slovenske identitete v matični domovini in zunaj njenih meja.

Minister je med drugim poudaril tudi, da: "Veseli me dejstvo, da zanimanje za tematiko ne pojenjuje, ampak se število prispelih del že trinajsto leto ohranja na približno isti ravni. Na 13 nagradnih natečajev Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je od leta 2002 pa do konca tokratnega natečaja prispelo skupno 225 diplomskih, magistrskih oziroma doktorskih del.

To pomeni, da si je tovrstno temo za svojo nalogo vsako leto izbralo najmanj 17 študentov. Številka se na prvi pogled morda ne zdi visoka, a glede na to, da širša slovenska javnost o tovrstni problematiki ne ve veliko, je tak podatek spodbuden in optimističen. Želeli bi si seveda še večjo pozornost medijev, kajti prebivalci matične domovine bi morali poznati tudi dele lastnega naroda zunaj naših državnih meja".

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je s slovesno razglasitvijo in podelitvijo priznanj v sredo, 27. maja 2015, končal že trinajsti nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela na temo Slovencev v zamejstvu in v izseljenstvu.

Gorazd Žmavc, minister za

diplomske in podiplomske študente k raziskovanju slovenstva in tematik, povezanih s Slovenci zunaj Slovenije. Poudaril je tudi, da na tak način želimo spodbujati informiranost, poznavanje teh tem med raziskovalci, znanstveniki in študenti, s čimer se krepi tudi njihova zavest o pomembnosti ohranjanja

diplomske in podiplomske študente k raziskovanju slovenstva in tematik, povezanih s Slovenci zunaj Slovenije. Poudaril je tudi, da na tak način želimo spodbujati informiranost, poznavanje teh tem med raziskovalci, znanstveniki in študenti, s čimer se krepi tudi njihova zavest o pomembnosti ohranjanja

V soboto, 23. maja 2015 popoldne, je bilo v mestnem središču v Gorici polno policije kot že dolgo ne. Istočasno sta se namreč po mestnih ulicah vila dva pohoda, fašistični in antifašistični. Svojo manifestacijo so namreč napovedale organizacije desnice, ki delujejo v gibanju CasaPound. Organizacija je poimenovala po ameriškem pesniku Ezra Pound, ki je del svojega življenja preživel v Italiji in je bil velik občudovalec Mussolinija. Zato je bil po drugi svetovni vojni v Združenih državah obsojen, vendar je bil zaradi psihične bolezn dolga leta interniran v psihiatrični ustanovi. Gibanje CasaPound ima v svojem programu, poleg gojenja tematik, ki so značilne za desnico, tudi močan socialni program: skrbi namreč za reveže, ponuja pomoč ob naravnih katastrofah ipd. Gre za neke vrste desno alternativo levo obarvanim socialnim centrom. Z goriško manifestacijo so desničarji želeli praznovati stoletnico začetka prve svetovne vojne, ki je z njihovega zornega kota bistveno

prispevala h graditvi Italije, saj je po njej priključila svojemu ozemlju celotno Julijsko krajino in Istro ter del Dalmacije. Ob proglaševanju takih tem so se seveda takoj mobilizirale levo usmerjene borčevske in druge organizacije tudi iz Slovenije in organizirale protimanifestacijo. In tako smo lahko videli nekaj tisoč desno usmerjenih manifestantov, ki so v tišini kot vojaki hodili po mestu in zaradi svoje organiziranosti in sloganov upravičeno vzbujali strah. Grozili so, da bodo nasprotnike poslali čez mejo, da si bodo nazaj vzeli, kar jim pripada, ipd. Nemirov sicer ni bilo zaradi dobre organiziranosti policije, vendar se vseeno lahko vprašamo, ali je bilo prav, da so to manifestacijo sploh dovolili in da jo je neprikrito odpravila tudi sedanja mestna uprava. Gorica in sploh Primorska nimata nobenega razloga, da bi proslavljali začetka prve svetovne vojne. Zaradi italijanske izbire, da stopi v vojno z Avstrijo, se je fronta odprla na našem ozemlju in pustila neizbrisne, negativne posledice: vojna škoda, obubožanje

in marginalizacija območja, ki je bilo pod Avstrijo v polnem razcvetu. Seveda pa še zlasti razvoj fašizma in vsega zla, ki ga je ta prinesel v naše kraje. Vojne se torej moramo spominjati, ni pa razloga za njeno proslavljanje. Gibanje CasaPound kot tudi vsa italijanska desnica zagovarjata domovino Italijo in njene teritorialne zahteve tudi do meje nasilja, in to še vedno tudi 70 let po koncu 2. svetovne vojne. Že pred desetletji je tedanji vodja desnice Fini pri Transalpini (sedanjem Trgu Evrope) s krampom skušal razbiti tedanji mejni zid. Vedno z istim namenom: po njihovem mnenju bi morala italijanska meja stati nekje pri Postojni, tako kot je bilo določeno po Rapalski pogodbi.

Evropa je v prejšnjem stoletju prestala dve strašni vojni tudi zaradi nesprijemanja mej in pomanjkanja strpnosti do drugače mislečih. Zato so take manifestacije, kot je bila ta v Gorici, neprimerne in ne spadajo v današnji čas, ko vsi poudarjamo pomen miru in sožitja.

B. S.

V petek, 29. maja, je ministrica za kulturo RS Julijana Bizjak Mlakar skupaj s premierjem Mirom Cerarjem predala faksimilirano izdajo celotne Valvasorjeve grafične zbirke Vatikanski knjižnici. Ponatis celotne zbirke Iconotheca Valvasoriana je ob podpori ministrstva izdala Fundacija Janez Valvasor pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v nakladi 100 oštevilčenih kompletov. Večino njih sta akademija in Republika Slovenija podarili najbolj prestižnim institucijam doma in po svetu.

Trst / Odbornica Telesca na srečanju o umskem zdravju

O čustvenih motnjah mladostnikov

Zaradi kompleksnih in krhkih dinamik, ki dooločajo družinske in medsebojne odnose v sodobni družbi, umsko zdravje mladostnikov čedalje bolj "škripa"; posledice gospodarske krize so opazne tudi na tem področju. Gre za osrednjo ugotovitev, ki so jo strokovnjaki izrekli na simpoziju (Mladoletniki v nevarnosti. Mreže storitev, poti, problemi, razvojne možnosti in način vodenja; prev. ured.), ki je minuli teden potekal v parku nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu v Trstu in katerega so se udeležili strokovnjaki (tudi Slovenci) iz Furlanije Julijske krajine.

Socialne službe v Furlaniji Julijski krajini nudijo pomoč 4 odstotkom od skupnih 185 tisoč v deželi živečih mladostnikov; za socialnovzgojne storitve in po-sege v korist družinskega varstva in posinovljenj ter za razne domske skupnosti, ki gostijo mladoletne (teh je v FJK 41), se vsako leto v naši deželi

namenja 31 milijonov evrov. Konfliktnost staršev, ločitve in razveze so med glavnimi vzroki psihosocialnih težav in motenj mladostnikov. V minulem triletju je prišlo do zmanjšanja vključitve mladostnikov v vzgojne ali domske skupnosti; medtem ko je bilo

manj posinovljenj (zaradi gospodarske krize), so v porastu primeri dodelitev mladostnikov v družinsko varstvo. Na srečanju, ki se ga je udeležil tudi deželni svetnik Franco Rotelli, so spregovorili o čustvenih motnjah mladostnikov:

porast le-teh je tesno povezan z dejstvom, da starši - zaradi stresa, vrtočlavega življenjskega ritma in pa gospodarskih težav - ne utegnejo spremljati otrok pri upravljanju njihovih čustev. "Dežela - je dejala odbornica za zdravstvo Maria Sandra Telesca - pričakuje od dejavnih v tem sektorju inovativne predloge in nasvete za učinkovito izvedbo reforme zdravstvenih in socialnih storitev, ki so namenjene mladoletnim".

Pobuda je organizirala Stalna konferenca za umsko zdravje v svetu/Konferenca Basaglia, ki je nastala leta 2010 v Trstu po mednarodnem posvetu o umskem zdravju, ki se je odvijal v mestu. Poleg založniške dejavnosti in drugih kulturnih pobud si združenje prizadeva za širitev kulture in izkušenj, ki so na tem področju nastale po sprejetju zakona št. 180, tako imenovane reforme Basaglia: še posebej je združenje v tem pogledu dejavno na Kitajskem in v Ekvadorju.

ARC/MCH

Povejmo na glas

Velike duševne stiske mladih

Gre za podatke, ki nas prizadevajo in ob katerih ne moremo ostati brezbrizni. Svetovna zdravstvena organizacija je namreč ugotovila, kar je bilo sicer mogoče pričakovati, da ekonomska kriza ni zarezala v nas le na materialni, ampak tudi na duševni ravni. Duševne stiske so se okrepile in ne spopadajo samo odraslih, ampak vedno bolj mlade in celo otroke. Gre za depresijo, ki se danes širi in stopnjuje in je po mnenju zdravnikov bolezen prihodnosti, torej v nenehnem porastu. Imamo opravka z močno duševno stisko, o kateri so še pred dvema desetletjema obolevi molčali, ker je veljala za skorajda sramotno. Morda se je prav zaradi takšnega splošnega mnenja nemoteno širila in danes zajema na milijone ljudi, med katerimi je mnogi niti ne zdravijo, ker so prepričani, da je nimajo. In to je več kot škodljivo, saj depresija napada globinsko. Jemlje voljo do vsakršne stvari, človeka potiska v apatijo, mu jemlje samozaupanje, ga oropa vsakršnega veselja, ga navdaja z občutki krivde ter mu vsiljuje pesimistične vizije prihodnosti. Predvsem pa depresija spodjeda v človeku smisel, mu smisel jemlje, in kadar se to dogaja, ni več želje po ničemer, prizadeta oseba obstane na mestu, je dobesedno paralizirana in v bistvu izločena iz življenja. Zato v nekaterih primerih depresija lahko povzroča tudi razdražljivost, nestrpnost do sebe in do drugih, kar se kdaj pa kdaj kaže celo v nasilnih dejanjih. In ta depresija se vse bolj loteva mladih tja do otroških let in tako

Svetovna zdravstvena organizacija zatrjuje, da je danes depresija najpogostejša bolezen mladih med 10. in 19. letom, kar je milo rečeno zastrašujoče. Več kot petina mladih je v zadnjem letu doživela občutke depresivnosti, vsak šesti med mladimi je napaden s sunki nevarnega obupa, 28% mladih je več kot enkrat tedensko v veliki duševni stiski. Še pred dvajsetimi leti depresije med tako mladimi ni bilo, zdaj zanjo trpijo tudi oni. To, upajmo, utegne spodbuditi odraslo prebivalstvo, da se obravnane duševne bolezni - zdravniki trdijo, da gre res za obolenje - globlje zave in prične resneje ukrepati pri sebi ter toliko bolj pri svojih potomcih. V igri je naša duša, ki je organ, kot so vsi drugi, ter oboli, kadar je trpljenja preveč, še posebno tedaj, kadar ji je odvzet smisel. Iz tega je mogoče sklepati, da je naše življenje dandanes premalo smiselno, ker je usmerjeno tja, kjer resničnega smisla ni. In tedaj prične duša dobesedno trpeti, saj ji manjka edina hrana, od katere živi. In v nasprotju s še vedno večinskim človekovim prepričanjem je resnični smisel upoštevanje drugega, je življenje za tega drugega, pri čemer skrb zase in le za svoje bližnje ne zadostuje, treba je živeti tudi za manj bližnje, se zanje zavzemati in ustvarjati družbeno pravičnost. Vse ostalo so prešibki smisli, ki bi dušo lahko potešili. Verjamemo, da bomo slej ko prej to smer odkrili, dosti bolje pa bi bilo, da bi jo vsaj zaradi naših mladih odkrili že jutri.

Janez Povše

GORICA Gorazd Kocijančič v Kulturnem centru Bratuž

Ko se prepletata krščanska misel in duhovno življenje

Giovanni Grandi, Gorazd Kocijančič, Francesca Zaccaron in msgr. Carlo R. M. Redaelli (foto dpd)

Krščanski filozof prof. Gorazd Kocijančič je v pogovoru s kolego, prof. Giovanni Grandijem z univerze v Padovi, in s prof. Francesco Zaccaron z Inštituta Jacques Maritain iz Trsta podaril goriškemu občinstvu, zbranemu v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v četrtek, 28. maja 2015, pester, pristen in prisrčen večer za ljubitelje modrosti.

Neobičajno "srečanje pod lipami", posvečeno pomenu tradicije in vloge posredovanja, je potekalo dvojezično in s simultanim prevajanjem, poleg Kulturnega centra in Krožka Anton Gregorčič pa sta ga soorganizirala Inštitut Jacques Maritain iz Trsta in goriška nadškofija. Pred nekaj meseci je namreč pri omenjenem inštitutu in v okviru projekta Jezik-Lingua izšel italijanski prevod Kocijančičevega dela *Posredovanja* z italijanskim naslovom *La sapienza trasmessa*; zajetna knjiga je bila že predstavljena v Rimu, poseben študijski seminar ji je bil posvečen tudi v Trstu.

Glavni gost je bil torej slovenski katoliški mislec, pesnik in prevajalec Gorazd Kocijančič. Znan je še najbolj po prevodu celotnega Platonovega opusa, temeljnem delu, ki obsega več tisoč strani. Sicer pa Kocijančič prevaja iz desetih jezikov, med katerimi so antična grščina, latinščina in hebrejščina. Sodeloval je tudi pri slovenskem prevodu Svetega pisma, prevedel in komentiral je več cerkvenih očetov, različne grške filozofe, bizantinske pesnike, pa tudi sodobnejše avtorje, npr. Rilkeja. Je avtor več zbir esejev in tudi štirih pesniških zbirk. Leta 2004 je prejel Rožančovo nagrado, leta 2005 Sovretovo, leta 2013 pa nagrado Prešernovega sklada. Knjiga *Posredovanja* je izšla pri Celjski Mohorjevi družbi leta 1996, prinaša pa uvod v krščansko filozofijo skozi besedila mislecev iz različnih obdobij, od Ireneja Lyonskega do Evagrija Pontskega, Dionizija Areopagita, Janeza Hrizostoma, Maksima Spoznavalca, Janeza Skota Eriugena, Nikolaja Kuzanskega, Erazma Rotterdamskega in Franza Xavra von Baadra. Filozofsko razmišljanje, globoka osebna duhovnost in poetična razsežnost sporočilnosti so bogati trdni temelji, na katerih je zgrajeno omenjeno delo.

Z velikim veseljem je navzoče na posebnem dogodku uvodoma pozdravila predsednica Centra Franke Žgavec, goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli pa je poudaril, kako takšna srečanja ob knjigi z

globokimi vsebinami pomagajo bralcu stopiti v dialog z lastnim notranjim svetom. Knjiga je vabilo, da bi stopili na novo pot, da bi naredili korak v neznanu. Vsaka knjiga - kot tudi vsaka umetnina - ima svoje življenje, ne potrebuje več svojega avtorja, saj živi, če je zaupana nekemu, ki je odločil, da bo segel po njej, je še dejal msgr. Redaelli.

Kocijančič s svojim delom ponuja popotovanje v svet bogatih zakladov krščanske tradicije. Predlaga posredovanje, do katerega prihaja v osebnem dialogu z bralcem; to posredovanje je osebno, intimno, svobodno, tiho, je dejala prof. Zaccaronova. Knjiga vabi bralca, da bi ponizno prisluhnil povedanemu in se zavzel, da ne le sprejme na intelektualni ravni, ampak da osvoji, kar sprejme in razume, da s tem nahrani svojo notranjost, tako da življenje, razmišljanje, izkušnja, besede in sugestije stopijo v bralčevo srce in ga spremenijo od znotraj. Duhovna izkušnja je namreč kraj srečanja in razumevanja z avtorjem.

Kocijančič je o knjigi in njenem nastanku povedal, da so teksti nastajali od njegovega 25. do 30. leta, in to "v trenutku, ko se me je dotaknila Božja milost". Doraščal je "v povsem ateističnem okolju", bral je "prej Hegla kot evangelije". Božja milost se ga je "dotaknila prek tekstov, prek branja". Kot mlad student filozofije, ki ga zanimajo klasični jeziki, se je nenadoma znašel pred besedili, v katerih je začutil modrost in privlačnost. Ni bilo nobenega elementa v okolju, ki bi ga k temu spodbujal, je podčrtal, ampak ga je pritegnilo samo tisto, kar so besedila izražala. Tako je "vstopil v zgodbo, ki se ji pravi krščanstvo, Cerkev, cerkveno izročilo, in temu na neki način posvetil vse svoje življenje". Ko človek začuti privlačnost krščanstva, stopi v svet, ki je predvsem - in to radikalno - osebno. Gre za vstop v svet, kjer začuti, da je izvir sveta in vsega bivajočega, da ni nujnost, da ni usoda, ampak je v bistvu svoboda in ljubezen, ki jo izkušamo kot osebe.

Klasični svet je postal krščanski, ker je začutil, da se v Kristusovem dogodku, v izkušnji te osebe znotraj zgodovine, kaže neka dimenzija na najbolj temeljni ontološki ravni, ki odpira antični svet za nekaj čisto novega. "Ta osebna energija se je dotaknila mene". Čutil se je kot človek, ki je našel zaklad, za katerega nihče ne ve. To so bili v Sloveniji časi konca socializma in

"neke velike duhovne puščave". Na miselni, filozofski in duhovni ravni je Kocijančič našel zaklad, ki ga je bilo po njegovem mnenju treba posredovati sodobnikom. Knjiga je stara 20 let, stanje se pa bistveno ni spremenilo: še vedno se sprašujemo, kako je možno približati modrost ljudem v sekulariziranem svetu, v katerem so izgubili stik z izročilom. "To je bil smisel cellega projekta".

Krščanska filozofija je danes "nekaj realnega". Problem je, "kakšna je interakcija te misli s sekularnimi diskurzi". Na Zahodu je poznavanje krščanske tradicije zelo površno, ideološke obremenitve so še zelo velike, potrebnih bo še veliko posredovanj, da se bo vzpostavil pravi dialog.

Govor je bil nato o različnih temah, med drugim o apofatizmu, o tem, da je izvir bivajočega, tistega, čemur kristjani pravimo Bog, nekaj tako radikalno drugačnega od tega, kar izkušamo, od vseh dimenzij čutnega in intelektualnega sveta, da to drugačnost bolje izražajo zanikanja kot zatrjevanja. Vprašanje "kaj je človek" je bilo za cerkvene očete tesno povezano z razmišljanjem o človeku in bogopodobnosti. "Na najgloblji točki patriistične antropologije je Gregor iz Nise zapisal, da je človekova bogopodobnost v tem, da je skrivnost, da je vsak od nas nedoumljiva skrivnost, da je to tista dimenzija osebe, kjer smo Bogu podobni, da smo sami sebi večna uganka". Pri Erazmu Rotterdamskem se vidi, da mu je sama renesansa pomenila ponovno odkritje cerkvenih očetov, prvotnega krščanskega izročila. Giovanni Grandi, ki je kot odlični poznavalec tomistične in Maritainove misli dopolnil marsikatero obravnavano temo, je dodal, da je po Tomažu Akvinskem Bog veliki ustvarjalec, ki to, kar novega ustvari, prepozna kot dobro. Nespoznanost Boga ne izključuje odnosa z Njim, je pripomnil Kocijančič, ampak je nekaj, kar ga omogoča. "Kristjani imamo apofatično občutje, istočasno pa vemo, da lahko živimo v nekem srečanju z Bogom, ki se lahko zgodi prek sočloveka, prek svetega besedila, v evarhistiji".

Zanimive in polne spodbud za nadaljnje razmišljanje so bile obravnave še drugih pojmov, kot so npr. toleranca, drugačnost drugega, intelektualna ljubezen, enost in lepota in resnica in dobrot, lepota križa, ljubezen kot izraz lepote oz. lepota kot izraz agape itd. / DD

GORICA Snovanja v organizaciji SCGV Emil Komel in Arsatelierja

Neobičajne glasbene promenade v parku

Letošnje sklepno akademijo si je Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v nizu desete izvedbe spomladanskih koncertov Snovanj zamislil na zelo izviren način, o čemer jasno govori že naslov *Glasbene promenade v parku*. Šolo z več kot 350 učenci, ki obiskujejo tečajne klasične in moderne glasbe, več zborov, orkester in balet, so razdelili v oddelke, v katere so se vključili tudi sodelavci Arsatelierja: v petek, 29. maja, so nastopili na različnih, tudi neobičajnih sugestivnih prizoriščih v palači in parku Coronini Cronberg v Gorici, ki veljata za posebno dragocena bisera našega mesta.

Nekaj uvodnih besed je spregovorila ravnateljica šole Komel Alessandra Schettino, ki je spored povezovala in vodila številno občinstvo na glasbenem sprehodu (ta je bil za otroke pravi užitek, za mlade in odrasle tudi prijetno preseneč, za kakšnega starejšega gosta pa morda precej naporen). Prvi je na oširku pred grofovo palačo nastopil Otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba pod vodstvom Lucie Lavrenčič Terpin in ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak. V konjušnici so nato po eno

skladbo predstavili trije mladi obetavni pianisti, pred njim v hodu pa mladi gojenci na tolkala. Na balkonu palače je z očarljivimi irskimi melodijami na keltsko harfo nastopila Dorali-ce Klainscek, v veži palače pa trinajst mladih kitaristov s profesorjema Martino Gereon in Marcom Fantinijem. Na bližnjem travniku so štiri brhka dekleta zaplesala po afriških ritmih, sredi glavne steze, ki vodi do palače, pa odlična skupina jazz in moderne glasbe. Na križišču več stez je čelist Francesco Malaroda odigral dva stavka Bachove suite, vrh stopnišča sredi palm in bujnega zelenja pa je zazvenela glasba flavtistke Neže Faganelj in Ane Kristine Klančič. Na stezi, ki vodi do spodnjega velikega travnika, so nastopili trije saksofonisti Mira Tavčar, Raffaele Martina in Matija Lukežič, na gornjem travniku pa je zapel Otroški zbor Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek Jug in ob klavirski sprem-

ljavi Elisabette Cavaleri. Ista pianistka je nato spremljala tudi Mladinski zbor Emil Komel, ki je pod taktirko Davida Bandlja zapel tri pesmi v skritem gaju za palačo. Ko se je že precej zmračilo, je pod velikim drevesom zaigral še harmonikar Manuel Persoglia, večer pa je pred vhodom v Coroninijevo palačo s stavkom iz Gluckove simfonije sklenil Šolski orkester, ki ga vodi Luigi Pistore.

foto dpd

S 1. STRANI Romanje na Sv. Goro

"V vsaki vojni je zrno resnice ..."

Našim prednikom smo lahko upravičeno hvalni, je nadaljeval škof Jurij, "za trpljenje in žrtve, ki so jih pretrpeli, in nam tudi z njimi zaslužili mirne čase, ki jih po Gospodovi milosti živimo in doživljamo. Dobro in hudo prihaja iz ust Najvišjega, piše v knjigi Žalostink. Zato goreče prosimo Gospoda, naj

nam še naprej naklanja trajen mir in srečne čase", je sklenil pridigar. Ko je ob koncu maše v baziliki še odmevala Marijina hvalnica - lepo ljudsko petje, slovensko in italijansko, je z oltarja vodil naš dekan Karel Bolčina, na koro pa je prvič orglala mlada števerjanska organistka Martina Valentinčič -, so številni so-

maševalci s škofoma na čelu v spredu šli do severne stene svetišča. Pred znamenjem Concordia et Pax, ki je bilo postavljeno pred 20 leti, so zmolili za naši mesti in ljudi, ki živijo na tem koščku zemlje, za padle nasprotnih vojaških taborov, za žrtve ideoloških strasti in maščevanj, za pozabljene in za vse rajne. / DD

Foto dpd

Minuli petek, 29. maja, je v spremstvu predsednice SSO za Goriško Franke Padovan in deželnega predsednika SSO Walterja Bandlja prišla v naše uredništvo goriška senatorka Laura Fasiolo, potem ko si je ogledala in spoznala delovanje Katoliške knjigarnice, najstarejše knjigarnice v Gorici. Predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva Peter Černic je senatorki prikazal razvejeno delovanje, uspehe in težave, s katerimi se srečuje Zadruga, predvsem pa smernice razvoja in sodelovanja v našem in čezmejnem prostoru, odgovorni urednik tednika Novi glas Jurij Paljk pa umeščenost našega tednika v okolje. Senatorka Fasiolo je ponudila kar nekaj možnih rešitev za širitev in ohranjanje delovanja naše Zadruga.

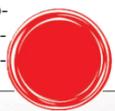
Jugend Eine Welt

Z izobraževanjem proti revščini!

Na milijone otrok mora po svetu opravljati najtežja dela, namesto da bi hodili v šole ali se poklicno izobraževali. Kakor na primer 6-letna Marija v Ekvadorju, ki na cesti prodaja časopis, ali 11-letni Selali, ki v nekem severnoafriškem mestu živi od odpadkov. Otroci, ki morajo delati v kamnolomih ali so prisiljeni prodajati svoja telesa. Da bi ti otroci dobili možnost za boljšo prihodnost, podpira avstrijska dobrodelna organizacija Jugend Eine Welt (Mladina en svet) postavitev šol, programe za otroke, ki živijo na cesti, in izobraževalne centre v jugovzhodni Evropi, Afriki, Aziji, Latinski Ameriki in na Bliznjem vzhodu. Organizacija pri tem so-

di v 130 državah sveta. Geslo dobrodelne organizacije Mladina en svet je *Z izobraževanjem proti revščini*. Mladina en svet pomaga tudi v primerih katastrof, ko je potrebna hitra po-

welt.at. Na avstrijskem Koroškem ima organizacija Mladina en svet pisarno v Beljaku, v ka-

JUGEND EINE WELT

Foto: Jugend Eine Welt/SDB

Foto: Jugend Eine Welt/SDB

deluje z Don Boskovimi salezijanci in Don Boskovimi sestrami, ki pomagajo zapostavljenim otrokom in oskrbujejo mlade lju-

moč. Neodvisna organizacija opravlja tako pomembno razvojno in izobraževalno delo, podpira številne socialne pobude in se aktivno zavzema za bolj enakopravni svet. Delovanje organizacije lahko spremljate na spletni strani [www.jugendeine-](http://www.jugendeinewelt.at)

teri dela koroški Slovenec Simon Triessnig. On je prisoten še posebej na dvojezičnem ozemlju med koroškimi Slovenci, kjer sodeluje tudi s salezijancem Jožetom Andolškom, ki ima projekte v pomoč otrokom v Etiopiji. Simon Triessnig in Jože Andolšek sodelujeta v projektu v Gambeli/Etiopiji, kjer pomagata salezijancem graditi prepotrebno srednjo šolo. Salezijanci vodijo tu osnovno

šolo, tehnično šolo in mladinski center. Manjka pa srednja šola, ki omogoča šolarjem nadaljnje izobraževanje. V izjemno revni regiji je to edina možnost za pot iz revščine in za samostojno življenje.

Dobrodelna organizacija Mladina en svet se zavzema tudi za žrtve potresa, ki je pred nedavnim močno prizadel Nepal. Medtem je že več tisoč mrtvih in številni ljudje so ostali brez vsega.

Potrebna so živila, čista voda, zdravila, oblačila, šotori. Številne hiše je treba na novo zidati.

Don Boskove sestre vodijo v bližini Katmanduja dekliški dom, ki je močno poškodovan. Pri svojem delu se dobrodelna organizacija Mladina en svet opira na dobrotnike in podpornike, ki s svojo podporo omogočajo pomoč. Tudi vaš dar pomaga!

Pomoč za Gambelo

Konto: Lastnik konta: Jugend Eine Welt, IBAN: AT92 3600 0005 0002 4000, BIC/SWIFT: RZTIAT22. Ime projekta: Opeka za opeko za boljšo prihodnost, Etiopija, AET-14-7072

Pomoč za Nepal:

Konto: Lastnik konta: Jugend Eine Welt, IBAN: AT92 3600 0005 0002 4000, BIC/SWIFT: RZTIAT22. Ime projekta: Potres v Nepal, INC-15-7072

Kontakt:

mag. Simon Triessnig
Jugend Eine Welt
Moritschstrasse 2/3
9500 Beljak/Villach,
avstrijska Koroška
E-Mail: simon.triessnig@jugendeinewelt.at
www.jugendeinewelt.at

Kratke

Papež v Sarajevu: sveti maši bo prisostvovalo 70 tisoč vernikov

Dne 6. junija bo papež Frančišek obiskal Bosno in Hercegovino. Sveti maši, ki jo bo dopoldne daroval na stadionu Koševo v Sarajevu in bo eden osrednjih dogodkov dneva, bo predvidoma prisostvovalo okoli 70 tisoč vernikov. Med njimi bo vsaj 22 tisoč hrvaških romarjev. Somaševalo bo trideset škofov. Le-ti bodo prišli tudi iz Hrvaške, Makedonije in Srbije. Doslej se je prijavilo tudi preko tisoč duhovnikov. Med sveto mašo bo pel zbor, v katerem bo sodelovalo približno 1.700 pevcev. Vernike pa bo ob prihodu sprejelo 500 prostovoljcev.

Visoko število udeležencev se obeta tudi na papeževem srečanju z mladimi. Prijavilo se je 4 tisoč oseb, in sicer ne le katoliških vernikov. Srečanje je predvideno v škofijskem mladinskem centru Janeza Pavla II., v katerem notranja dvorana lahko sprejme le tisoč oseb. Večina mladih, kot je povedal msgr. Ivo Tomašević, tiskovni predstavnik in generalni tajnik škofovske konference Bosne in Hercegovine, bo dogodek tako spremljala na velikih zaslonih. Na programu papeževga obiska pa je tudi srečanje v katedrali v Sarajevu, ki se ga bo udeležilo najmanj 600 duhovnikov, redovnikov, redovnic in semeniščnikov. Priprave na prihod papeža Frančiška ne zadevajo samo krajevne Cerkve, ampak tudi druge institucije. Trenutno potekajo dela ponovnega urejanja okolice mednarodnega letališča in vpeljevanja varnostnih ukrepov. Organizatorji predvidevajo, da bodo poleg že omenjenih prišli tudi romarji iz Italije, Nemčije, Avstrije in Slovenije.

Salvadorski nadškof Romero razglašen za blaženega

Salvadorski nadškof Oscar Romero je bil 35 let po smrti v soboto, 23. maja 2015, razglašen za blaženega. Slovesnosti v glavnem mestu San Salvador se je udeležilo na desetisoče katoliških vernikov kot tudi številni državniki in cerkveni dostojanstveniki. Romero je bil ubit zaradi kritiziranja vojaške diktature v Salvadorju, ki je uživala podporo ZDA.

"Bil je prerok Božje ljubezni", je dejal italijanski kardinal Angelo Amato, ki je kot predstavnik papeža vodil beatifikacijsko mašo. Romera je označil za "svetlo zvezdo, ki osvetljuje nebo Latinske Amerike".

"Romero je z močjo ljubezni ustvaril mir in s svojim življenjem živel vero", je v apostolskem pismu zapisal papež Frančišek. Duhovniki so skozi množico ljudi nesli Romerove relikvije, med njimi krvavo oblačilo, ki ga je nosil ob smrti. Po razglasitvi za blaženega so slovesno razkrili ogromen Romerov portret.

Na svečanosti je bilo po poročanju hrvaške tiskovne agencije Hina navzočih več kot 250.000 ljudi, tako katoliški verniki kot nekdanji marksistični uporniki iz časa krvave državljanske vojne, ter več kot 50 tujih delegacij in predsedniki štirih latinskoameriških držav.

Več ur pred začetkom slovesnosti se je na trgu Salvador del Mundo v središču prestolnice zbralo na tisoče ljudi, ki so vzklicali "Romero, Romero" in prepevali verske pesmi. Nosili so transparente z napisi "Mučenik ljubezni" in "Svetnik Amerike". Beatifikacija je sicer zadnji korak pred razglasitvijo za svetnika.

Oscarja Romera je 24. marca 1980 ustrelil pripadnik desnega odreda smrti prav v trenutku, ko je vodil mašo. Zavzemal se je pravice revnih in pozival vojsko, naj se vzdrži nasilja nad ljudmi, s čimer si je nakopal jezo bogate salvadorske elite in vojske. Za umorom naj bi stal vodja obveščevalne službe Roberto D'Aubuisson, ki je kasneje ustanovil desno stranko Arena. Ta je več let krojila politiko te srednjeameriške države.

Po umoru Romera je v Salvadorju izbruhnila državljanska vojna med varnostnimi silami in skrajnimi odredi smrti na eni ter levičarskimi skupinami na drugi strani. Do leta 1992 je v konfliktu umrlo okoli 75.000 ljudi.

Prejeli smo

Odprto pismo uredništvu

Konec septembra leta 2014 je bilo uredništvu verskega tednika za rubriko *Pisma bralcev* poslano priloženo besedilo, vendar na moje veliko razočaranje brez kakršnegakoli odgovora. Sprašujem se, kje sta verodostojnost in resnost v naši deželi!? Zaradi ljube zdrave pameti in v prid sveti resnicoljubnosti pozivam Vaše cenjeno uredništvo in prosim, da moj dopis objavite v rubriki pisma bralcev.

Neobjavljeno odprto pismo se glasi:

Audiat et altera pars! Zopet sem neznanosko osupel, prizadet, s tira. Ali smo Slovenci popolni bebeci? V zadnjem letu je cenjena založba poslala na 'svitlo' knjigo pri nas že udomačenega patra Anselma Gruena z naslovom *Vino, darilo zemlje in neba*. Kot da

govorim tepcem, že leta preroško svarim in rohnim in pojasnjujem zahrbtnost alkohola, a nihče se ne odzove, kot da ne velja to, da je alkoholizem pošastna zabloda.

Ali se ne spominjate več dr. Janeza Ruglja, Janeza Ev. Kalana, Antona Mrkuna, nadškofa Jegliča in drugih velikih protialkoholnih borcev iz katoliškega tabora!

Druga stran vina je, da na Slovenskem pogubi - po uradnih podatkih - najmanj 900 življenj letno in povzroča nič koliko socialne bede, nesrečnih družin, zastrupljenih eksistenc. Zahtevam odgovor, ker zavajate javnost.

Ali še ne sprevidite?!

Če ste razsodni, pa brez ironije in z vsem velikim spoštovanjem, naj vas razsvetli božja modrost! Sapienti sat!

Pavle Bračko

Upepeljevanje umrlih in raztros (2)

Je upepelitev za Cerkev zaželen?

Posluževanje upepelitve je čedalje bolj razširjeno, pa ne le v deželi Lombardiji, za katero smo dobili podatke, da je število upepelitev že pred nekaj časa preseglo število pokopov s krsto, temveč tudi drugod. V Novi Gorici je pokopov s krsto bolj za vzorec, drugod je malo bolje, a se vseeno večajo upepelitve, tako da počasi že tudi po najbolj tradicionalnih krajih prihajamo zelo blizu temu, da bi bilo več upepelitev kot pokopov s krsto - če že ni prišlo do tega, bo kmalu. Temu gotovo botruje tudi zelo pasiven odziv na prakso s strani predstavnikov Cerkve, po drugi strani pa strategija pogrebnih podjetij, ki spodbujajo prakso upepeljevanja. Nazadnje je treba omeniti tudi konformizem današnjega povprečnega kristjana, ki pač naredi tisto, kar vidi tudi

po drugih, rekoč: "Saj vsi tako delajo ...". Konformizem lahko rečemo tudi tistemu prepričanju, po katerem naj bi tudi Cerkev, pač v skladu s časi, ne imela nič proti takšni vrsti pokopa - namreč žarnemu pokopu. Žal od leta 1963 to deloma drži, saj je bila pred tem praksa upepeljevanja izrecno prepovedana, od omenjenega leta pa je dopuščena, čeprav ni zaželen, kakor tudi ne priporočena ali kar splošno sprejeta. Če pogledamo navodila Cerkve, potem najdemo v Zakoniku cerkvenega prava (ZCP) tole: "Cerkev zelo priporoča, naj se ohrani pobožna navada pokopavanja teles rajnih, vendar ne preporučuje sežiganja, razen, če bi bilo izbrano iz razlogov, ki so nasprotni krščanskemu nauku" (Kan. 1176 § 3). Podobno pravi Katekizem katoliške Cerkve

(KKC): "Cerkev dopušča upepeljevanje, če le-to ne razodeva postavljanja vere v vstajenje telesa pod vprašaj" (2301). Torej Cerkev zgolj dopušča, zelo pa priporoča pokopavanje teles rajnih. KKC pravi: "S telesi umrlih je treba ravnati s spoštljivostjo in ljubeznijo v veri in upanju na vstajenje. Pokopavanje mrtvih je eno telesnih del usmiljenja; to delo izkazuje čast Božjim otrokom, templjem Svetega Duha" (2300). Kot nas spomni ZCP, namreč pogrebno opravilo, ki je pravica rajnih vernikov, tudi "izkazuje spoštovanje

njihovim telesom", poleg tega, da rajnim "duhovno pomaga", živim pa "prinaša tolažbo upanja" (Kan. 1176 § 2). Pogrebni obrednik se v navodilih sklicuje na omenjeni nauk in zakone Cerkve, zato pa zatrjuje, da upepelitev telesa umrlega lahko sprejmemo le, če kdo tega ni določil "iz razlogov, ki so nasprotni krščanskemu nauku" (Predhodna navodila št. 14). Je upepelitev skladna s krščanskim naukom? O tem bomo razpravljali naslednjič.

/ dalje
Andrej Vončina

Ljubljana

Kantata prof. Stanka Jericija v Cankarjevem domu

Ljubljanska Akademija za glasbo je naslednica Konservatorija Glasbene matice in ima nekaj več kot stoletno tradicijo poučevanja predmeta orgle. Na njej so poučevali znani orglavci: prof. Stanko Premrl, prof. Matija Tomc, prof. Pavel Rancigaj, prof. Hubert Bergant in danes to delo nadaljuje prof. Renata Bauer.

Gospa prof. Renata Bauer se lahko pohvali, da je pod njenim vodstvom do danes diplomiralo 25 študentov in dve specialistki. Pouk poteka na Gorčičevih orglah v trnovski cerkvi. Študentje pa imajo nastope tudi po drugih ljubljanskih cerkvah. Višek študijskega leta je vsakoletni javni koncert na Schukejevih orglah v Gallu-

sovi dvorani Cankarjevega doma. Letos je ta bil v torek, 26. maja. Koncerti študentov glasbene akademije so vedno zanimivi. Poleg sposobnosti posameznikov se lahko opažajo tudi njihova gotovost v nastopu kot tudi napredek ali stagnacija. Prav tako se vidi, koliko je pri posamezniku prisotna samostojnost, lahko pa zaznamo tudi plahost. Tokrat so nastopili trije organisti, sopranistka in trobentač. Študentje orgel študirajo v razredu izr. prof. Renate Bauer.

Študentje so bili: Teodor Žitnik, Maruša Mavrič in Dušan Ješelnik. Pridružila sta se jim sopranistka Nataša Trček in trobentač David Čonč.

Mene je pritegnila skladba *Lumen Christi*, ki jo je izvajala Maruša Mavrič. Skladatelj je prof. Stanko Jericijo. Izvedla jo je zelo zanimivo, lepo registrirano, saj je skladba precej obsežna.

To je bila prva orgelska skladba prof. Stanka Jericija, ki je bila na ljubljanski Akademiji za glasbo naštudirana in izvedena v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

Ambrož Kodelja

Intervju / Marija Štekar Košuta

Vsi smo poklicani, da odgovorimo na Božji klic

V naših verskih skupnostih vloga laikov čedalje raste. Prizadevanja le-teh so namreč v veliko oporo duhovnikom, pomanjkanje katerih je v naših krajih trajni problem.

“Menim, da smo v obdobju velikih sprememb. Na eni strani smo še vedno priklenjeni na preteklost, marsikdo pogreša množične udeležbe in v nemotu se nostalgичno spominja nekdanjih pomembnih verskih voditeljev. Obenem pa je to čas, ko se moramo še bolj potruditi. Ne smemo pozabiti, da Bog vztrajno nagovarja vsakega izmed nas in da je poslal svojega sina, da obudi in oživi omrtvelo srce posameznika. Vsi smo poklicani, da odgovorimo na Božji klic”. Tako nam je povedala gospa Marija Štekar Košuta, ko smo jo povabili na pogovor za naš teden. Želja po intervjuju z gospo Marijo se nam je rodila, potem ko smo brali njen prispevek v letošnji velikonočni izdaji glasila openske župnije Naša beseda, v katerem je ob osrednji tematiki (priprave na sv. obhajilo in birmo v župniji sv. Jerneja, pri katerih je kot pomočnica veroučiteljev sama soudeležena) načela tudi posebno občutno vprašanje, pred katerim si žal večkrat zatiskamo oči: to je vse bolj skromna prisotnost Božje besede v naši sredini in predvsem v naših družinah. Intervju je zato uglasen na to vsebino.

Odgovori gospe Marije ponujajo dragoceno pričevanje laika, ki se globoko zaveda sedanjega položaja v naših verskih skupnostih ter po svojih močeh in čutenju poskuša dati svoj doprinos v tesnem sodelovanju s krajevnim župnikom, g. Francem Pohajačem. “Verniki smo bili vajeni, da je za nas posrbel duhovnik. Danes pa nas verski voditelji opominjajo, da smo del velike družine in torej poklicani k skupni hoji za Kristusom. Brez vzajemnega sodelovanja, medsebojne pomoči in Božje ljubezni ne bomo obrodili zaželjenega sadu”.

Na Opčinah ste dejavni kot pomočnica veroučiteljev Andreja Štekarja, ki je vaš brat, in Raje Peric pri pripravah mladih na sv. obhajilo in sv. birmo. Obenem ste v verski skupnosti sv. Jerneja tudi izredna delivka obhajila. Kdaj in zakaj se je v vas porodila želja, da bi v domači župniji sprejeli te zadolžitve?

Priznam, da nisem nikoli razmišljala o tem, da bi kdaj postala izredna delivka obhajila ali veroučiteljica. Kot poklic sem si izbrala poučevanje slovenskega in italijanskega jezika in delam na devetletki v Sloveniji. Od nekdaj sem se rada posvečala otrokom in odraščajočim mladostnikom, z lahkoto sem vzpostavljala stik z odraslimi oz. starejšimi in iskala vedno nove rešitve za težave bližnjega. Rada se udeležujem izobraževanj in utrujem svojo pedagoško pot. Pri svojem delu z veliko radovednostjo spoznavam bližnjega in mu rada prisluhnem. Pred nekaj

leti sem celo opravila izobrazbo za mediatorico in to znanje spretno uporabljam v šoli.

Čeprav sem najprej spregovorila o svojem poklicu, mi je vsekakor najpomembnejša družina, kateri sem večkrat podredila vse ostalo in brez katere si ne predstavljam svojega življenja.

Že zelo zgodaj sem bila povabljena k sodelovanju v openski župnijski svet. Sredi enega izmed mesečnih srečanj je gospod župnik Franc Pohajač predstavil nov

Bog me je ustvaril v tem obdobju in v tem času sem poklicana, da naredim nekaj dobrega za bližnjega.

projekt tržaške škofije: gospod Dušan Jakomin naj bi vodil pripravo za izredne delivke obhajila med slovenskimi verniki. Ta tema je bila meni nova, zato me je župnik dobesedno šokiral, ko je pred drugimi člani župnijskega sveta predlagal mene in Stojana Pahorja. Še sedaj se spominjam svoje vznemirljivosti in osuplosti pred tem nenavadnim predlogom. Odločitve nisem takoj sprejela, temveč sem obljubila, da bom o tem temeljito premislila in se pogovorila z družino. Priznam, da so me župnikove besede globoko nagovorile, in že

gam bolnim in ostarelim. Ob podpori družine sem torej prepričano stopila na to pot, ki me je še bolj približala sočloveku. Priprave so potekale v Šklednju pod mentorstvom gospoda Dušana Jakomina, ki je povabil strokovnjake in izkušene delivke kot pričevalce. Ko sem skupaj z drugimi leta 2005 prejela blagoslov škofa Evgena Ravignanija, sem bila srečna, a se nisem še znebila svojega strahu pred župljani. Čutila sem, da je podoba delivke nekaj novega tudi zanje, in nisem bila povsem prepričana, da me bodo takoj sprejeli. To sem zaupala svojemu župniku in se z njim dogovorila, da bom delila obhajilo le pevcem na koru in bolnikom na domu. Želela sem, da bi se jaz in ostali postopoma privadili na novost. Minilo je kar nekaj let in sedaj se počutim popolnoma sprejeta in podprta od župnijske skupnosti.

Ko opravljam svojo nalogo, čutim neizmerno srečo in veselje, da sem Jezusova nevredna služabnica, ki lahko obhaja brate in sestre. Ta izkušnja me je globoko spremenila. Občutek imam, da gledam na svet in na bližnjega drugače, kot sem prej. Čutim, da je pred mano še dolga pot, a vem, da nisem sama.

Kakšne lastnosti mora imeti laik, ki se odloči za te funkcije?

Težko bi jih opredelila. Prepričana sem, da je vsak od nas poklican k temu, saj kljub različnim darovom smo vendarle

druge duhovnike. Kot mati sem spremljala njegovo pripravo svojih dveh otrok, sedaj pa sem nje-gova sodelavka. Gospoda Pohajača sem spoznala z različnih zornih kotov in danes ga lahko sprejemam celostno. Rada se z njim pogovarjam. Občutek imam, da me razume. Najin odnos gradiva na iskrenosti in medsebojnem spoštovanju. Pri moji duhovni rasti mi je v veliko oporo in pomoč.

V letošnji izdaji Naše besede ste v prispevku z naslovom Priprave na sv. obhajilo in sv. birmo med drugim zapisali: “Veroučitelji skupaj z gospo-

dom Pohajačem opažamo, da je poznavanje Božje besede, katoliškega bogoslužnega leta in slovenskih navad ter običajev ob cerkvenih praznikih iz leta v leto skromnejše”. Zakaj je po vašem mnenju tako? Marsikateri razlog za to gre pripisati spremembi sodobne družbe in družbenih vrednot. Poleg tega starši težko dopolnjujejo versko

življenje otrok, delno zaradi lastne neprepričanosti, delno zaradi nepoznavanja. Eden od razlogov je tudi ta, da se družine redkeje udeležujejo svetih maš in župnijskih srečanj zaradi številnih obveznosti, ki jih imajo tudi ob nedeljah. Vsekakor pa ne smemo pozabiti, da obstaja še veliko družin, ki se zelo trudijo in skušajo vzgajati svoje otroke v krščanski veri. Nikoli nisem namenjala velike pozornosti razlogom teh sprememb. Raje sem se trudila, da bi spremenila najprej sebe, šele potem druge. Bog me je ustvaril v tem obdobju in v tem času sem poklicana, da naredim nekaj dobrega za bližnjega. Ko sem torej začutila, da gospod Pohajač nujno rabi pomoč, sem sklenila, da si bom vzela nekaj prostega časa za delo z mladimi v župniji. Danes sku-

paj vodiva pripravo na sveto birmo. Sodelovanje s tako izkušenim veroučiteljem me spodbuja pri delu in iskanju novih pristopov. Čeprav mu pomagam že štiri leta, vedno znova ugotavljam, kako skromno je moje znanje, zato moram veliko vlagati v pripravo na srečanja. Pogosteje prebiram Sveto pismo in temeljito premislím, kako bi ga približala odrščajočim otrokom.

Menim, da imam posebno srečo, da lahko pomagam gospodu Pohajaču. Ob njem sem se veliko naučila. Zavedam se, da je za verouk otrok potrebna temeljita priprava, a tudi odmere spontane in prilagodljivosti. V svoji nepopolnosti pa se vedno opiram na Kristusove besede.

Kako presojate nove učne programe za verouk v naših šolah? Ali odgovarjajo specifični naše verske in kulturne dediščine?

Ne poznam podrobno šolskega učnega načrta za verouk v zamejstvu, a občutek imam, da izbrane vsebine sicer širijo poznavanje verstev sveta, zmanjšujejo

Svet je mikaven in raznorožne dejavnosti ter skrbi nas večkrat premamijo, da pozabimo na Boga. Zrasli smo v prepričanju, da nas ima Bog brezpogojno rad, tudi če ga postavimo ob stran. Vendar pozabimo, da nas Bog tudi svari pred posledicami takega ravnanja.

pa poznavanje katoliške vere. Prepričana sem, da se vsak veroučitelj trudi, da najbolje opravi svojo nalogo, pogrešam pa neko tesnejšo povezavo z župnijskim delovanjem. To, kar otroci slišijo v šolskih klopih, ne povežejo vedno z življenjem v svoji

verski skupnosti. Menim, da bi bilo dobro vložiti nekaj truda v povezovalne šolskih in župnijskih dejavnosti.

Naša družba je podvržena vse večjim laicističnim silnicam. Kako se vse te dinamike kažejo na položaju družine: kako naj ta družbena enota še naprej ohranja svojo (tudi versko) identiteto v tako zagonetnem obdobju?

Danes družinam ni lahko. Izpostavljene so marsikateremu pritisku družbe. Včasih je težko najti čas za umirjen pogovor med možem in ženo, med starši in otroki, kaj šele med družino in družbo, ki jo obdaja. Vendar ne rada posplošujem, saj je vsaka družinska celica nekaj enkratnega.

V svoji sicer kratki izkušnji sem kmalu razumela, da ni samoumevno, da spremlja družina otrokovo duhovno rast. Včasih skrbi za to le eden izmed staršev, morda celo babica ali dedek. Prisotni so primeri otrok, ki si tedne delijo med ločenimi starši in jim je zato težje redno obiskovati priprave. Tema dvojezičnih družin je tudi zelo občutljiva. Marsikdaj je družina v precepu, ali naj zadovolji družbenim, socialnim ali kulturnim potrebam ali naj sledi Božjim navodilom. Svet je mikaven in raznorodne

V svoji sicer kratki izkušnji sem kmalu razumela, da ni samoumevno, da spremlja družina otrokovo duhovno rast. Včasih skrbi za to le eden izmed staršev, morda celo babica ali dedek.

dejavnosti ter skrbi nas večkrat premamljajo, da pozabimo na Boga. Zrasli smo v prepričanju, da nas ima Bog brezpogojno rad, tudi če ga postavimo ob stran. Vendar pozabljamo, da nas Bog tudi svari pred posledicami takega ravnanja.

Vaša službena pot vas vsak dan pelje čez mejo, kjer poučujete na ‘devetletki’ osnovne šole v Sežani. To vam daje možnost vpogleda v raznovrstne navade – tudi verske – sorodnega generacijskega izseka rojakov v Sloveniji. Kje so razlike, kje pa sorodnosti v doživljanju verskih vprašanj?

K sreči smo pred Bogom vsi enaki. Naš dobri Oče ne postavlja mej, ne razlikuje po rasi, narodnosti ali prepričanju. Vse ima enako rad. Jezus je potoval od dežele do dežele in pričeval o tej ljubezni. Približal se je velikim in malim, vsakega je nagovoril.

Navade so torej lahko različne, a človek je pred Bogom enak. Lepo bi bilo, da bi spoznali dobre navade bližnjih in, če bi se nam zdele primerne, jih tudi posnemali. Iz slabih zgledov pa se lahko tudi kaj naučimo, saj pregovor pravi, da se iz napak učimo.

Za konec bi rada povedala še naslednje. Prepričana sem, da moramo vedeti, kdo smo in kje smo, da se lahko napotimo v prihodnost. Ne smemo pozabiti preteklosti, a moramo zaupati Bogu in gledati predvsem naprej.

Skupina izrednih delivcev obhajila, ki jo je vodil mentor g. Dušan Jakomin

med odhajanjem domov sem imela v mislih pokojnega očeta, ki je med svojo boleznijo rad prejemal sveto obhajilo. Čeprav me je bilo zelo strah, sem v srcu takoj začutila, da bi rada delila

Menim, da bi bilo dobro vložiti nekaj truda v povezovalne šolskih in župnijskih dejavnosti.

sveto obhajilo bolnim in trpečim. Čez nekaj dni sem zbrala družino in jim pojasnila vlogo posebne delivke ter jih prosila za mnenje. Bodisi mož kot oba sinova niso bili nasprotni. Mož mi je celo priznal, da se mu zdi nekaj zelo lepega, da lahko poma-

Božji otroci in zato poklicani k ljubezni. Morda so v srcu nekateri že zaslutili, da jih Bog kliče, a se bojijo, tako kot sem se nekoč jaz, prevelikih pričakovanj duhovnikov oziroma vernikov. V resnici pa je to le oblika izkazovanja ljubezni.

Kakšen odnos mora tak vernik imeti do svojega dušnega pastirja?

Posebni delivec obhajila mora imeti svojega duhovnega vodjo. Jaz sem si izbrala gospoda Franca Pohajača, ki je tudi moj župnik. To mi zelo olajša delo, saj se pogosto srečujemo, skupaj sodelujemo in sproti rešujemo težave. Zanimivo je, kako se odnosi do oseb z leti spreminjajo. Gospod Pohajač je bil najprej moj veroučitelj na osnovni šoli, pripravil me je na obhajilo in birmo. Kasneje sem kot najstnica kritično gledala nanj in spoznavala

Kratke

Med zmagovalci natečaja Certame Letterario tudi slovenska dijakinja Karin Vižintin

V petek, 22. maja, v sklopu zgodovinskega festivala e'Storia, je skupina mladih študentov zapolnila čudovito Verdijevo dvorano v palači De Bassa. V tej izjemni lokaciji so namreč potekala nagradjenja VII. šolskega natečaja "Certame Letterario", ki ga že vrsto let prireja ISIS D'Annunzio iz Gorice s podporo Fundacije Carigo. Gre za zanimivo pobudo, ki omogoča goriškim višješolcem, da se preizkusijo na literarnem ali likovnem področju. Letošnja tematika je bila seveda

povezana z obletnico prve svetovne vojne in si je zastavila cilj, da mladim odpre nov pogled na njihovo preteklost. "Draga mama, hiter pozdrav. Nič novega..." so začetne besede pisma, ki ga je Renato Serra pisal na fronti, da bi domačim omilil sliko krutega bojevanja. Ravno te vrstice so mlade ustvarjalce tako navdihnile, da

je komisija imela kar zahtevno selekcijo. Med zmagovalce se je uvrstila tudi Karin Vižintin, dijakinja 3. znanstvenega liceja "S. Gregorčič", ki je s svojim likovnim izdelkom izrazila močno vizijo upanja v tragičnem okolju. Gost črn okvir obdaja centralno polje, ki se odpira na cvetoči travnik pod vedrim nebom. Slika je prepojena s simboliko in vojni dramatik postavlja nasproti ljubko milino. Kljub manjšim dimenzijam kanvasa je Karin vseeno uspelo zgostiti prodorno sporočilo, ki je skupaj z neznimi potezami očarala komisijo in tako osvojila drugo mesto! / ml

Števerjan / Likof 2015, Očarani nad okusom

Enogastronomski praznik Likof 2015 bo v Števerjanu letos od 5. do 7. junija. Organizatorji, člani društva Števerjanski griči (Draga, Gradišci, Humar, Korsič, Muzic, Paraschos Evangelos, Simon Komjanc, Skok Edi, Terpin, Vogrič Ivan), si za cilj postavljajo skrb za ozaveščanje in vzgajanje ljudi, da bi pogosteje segali po domačih, lokalnih proizvodih, predvsem briških vinih. Obiskovalcem bodo na voljo raznovrstne vodene degustacije v vinogradu, s posebnim poudarkom na vinih avtohtonih sort. Za kulinarčno ponudbo bodo poskrbeli gostinci iz širšega goriškega prostora. V sodelovanju z goriško pokrajinsko upravo bo letos prvič stekla Eko-večerja v vinogradu. Drugi dve novosti letošnje Likofa sta sad sodelovanja Vinoteke pri projektu UniWine, to sta fotografska razstava: Prva svetovna vojna v Brdih in ustvarjalni natečaj za otroke Mizica, pogrni se. Napoveduje se bogat spremljevalni program z zgodovinskimi in literarnimi vsebinami. Med drugim bodo predstavili zbirko briških avtohtonih sadnih sort. Vsak večer bo na trgu glasba v živo ter ves dan neprekinjeni program za otroke.

Vse potrebne informacije najdete na spletni povezavi www.likof.org ali info@likof.org

Pod lipami zgodovinar dr. Jože Dežman

Gost novega Srečanja pod lipami bo zgodovinar in predsednik vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč dr. Jože Dežman. Povod za goriški obisk prinaša nedavni izid njegove zadnje knjige, in sicer zajetne, 466 strani obsežne monografije z naslovom Ni bilo lahko, a smo obstali in stojimo, ki je izšla pri Celovski Mohorjevi družbi. Dr. Dežman je bil gost srečan pred dvema letoma, do tokratnega večera pa prihaja v dne, ko obeležujemo 70-letnico vračanja slovenskih vojnih ujetnikov in civilistov iz Koroške in povojnih pobojev. Z gostom se bo na četrtkovem večeru pogovarjal goriški zgodovinar mag. Renato Podbersič. Tudi tokratno Srečanje pod lipami prireja v skupnem sodelovanju Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič. Večer bo v komorni dvorani goriškega hrama v četrtek, 4. junija, ob 20.30.

Srečanja pod lipami / Obisk slovesnosti v Kočevskem rogu

Pred kapelo Božjega usmiljenja ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu bo v nedeljo, 14. junija, ob 11. uri vsakoletna spominska svečanost z mašo, kateri bodo sledili nagovori in kulturni program. Letošnja svečanost bo 26. po vrsti, organizirata jo župnija Kočevje in Nova slovenska zaveza, tokratno spominsko srečanje pa bo posebno, saj letos beležimo 70-letnico povojnih pobojev.

Grobišče pod Krenom namreč simbolno predstavlja številna druga grobišča, ki se nahajajo po vsej Sloveniji in v katerih ležijo Slovenci in pripadniki drugih narodov, ki jih je revolucionarna oblast izvensodno pobila ob koncu vojne. Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice bosta v okviru Srečanj pod lipami poskrbela za avtobus, ki bo peljal iz Gorice (ob 7.00) in s postankom tudi na Fernetičih (ob 7.45) na spominsko svečanost. Avtobus bo lahko parkiral blizu prizorišča. Prisotnim na avtobusu bo o medvojnem in povojnem dogajanju spregovoril zgodovinar mag. Renato Podbersič. O kapeli Božjega usmiljenja, ki so jo postavili ob grobišču pod Krenom in jo krasijo mozaiki p. Marka Rupnika, ki so jih uresničili pri Centru Aletti, pa bo spregovoril umetnostni zgodovinar Saša Quinzi.

Informacije in prijave so možne v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž ob ponedeljku do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki (0039) 0481 531455 ali po e-pošti info@centerbratuž.org. Cena za avtobusni prevoz, kosilo in ogled muzeja v Stični znaša 30 evrov.

Srečanje pod lipami ob 50. obletnici skavtizma na Goriškem

"Naj skavtski duh ..." (4)

Srečanje pod lipami, ki sta ga organizirala Kulturni center Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v četrtek, 7. maja, in je bilo posvečeno 50. obletnici slovenskega skavtskega gibanja na Goriškem, se je končalo s posegoma dveh izmed načelnikov, ki sta zaznamovala oz. zaznamujeta življenje našega skavtizma na pragu 21. stoletja.

V komorni dvorani Kulturnega centra je moderator in časnikar (ter tudi sam nekdanji načelnik) Andrej Černic izzval Ivo Cotiča (objubil je leta 1981) v vprašanju, kako je na skavtizem gledal kot voditelj in kako nanj gleda danes, ko je tudi družinski oče. Športni orel - to je njegovo skavtsko ime - je povedal, da je do svojega 19. leta gledal na skavtizem kot na nekaj enkratnega, ker mu je omogočal, da se je družil s prijatelji, da je hodil dva tedna na poletni tabor, da je lahko tekmoval z vrstniki. V tistih letih se je spletlo ogromno prijateljstev. Zaznamovali so ga, kot otroka, igre pri volčičih, nato pustolovščine, petje, škeči ob tabornih ognjih, življenje v vodu, pioneristika, postavljanje zgradb, nočne (in tudi dnevne!) straže pod jamborom in napadi, pa tudi pomembne razsežnosti, kot so služnje bližnjemu, pot, skupnost. Z leti je Cotič videl v skavtizmu tudi enega izmed načinov za ohranjanje narodne skupnosti. Ko je razmišljal o tem, ali bo postal voditelj ali pa bo opustil aktivno udejstvovanje v organizaciji, se je udeležil taborne šole italijanskih skavtov Agesci. To je bilo leta 1991 v Andreisu v pordenonski pokrajini. "Takrat se mi je odprl nov svet". Tečaj mu je "spremenil pogled na skavtizem, na skavtski vzgojni predlog. Spoznal sem, da to, kar sem doletel doživljal, je šlo prav za mladostnika, saj sem stvari v glavnem le prejemal in doživljal". Potem morda pride čas, je dejal, da poiščeš globlje odgovore, da bolje "spoznaš, kaj lahko ti prek skavtizma nudiš mlajšim". Razumel je, da "skav-

tizem lahko odigra pomembno vlogo pri rasti mladega fanta ali punce", in to "v celostni rasti posameznika, na vseh področjih". Eno je se učiti pioneristike in se preizkušati v manjših podvigih, drugo je t. i. *enotno osebno napredovanje*. In je spoznal, da vse izkušnje, od vstopa v krdelo volčičev pri sedmih letih pa do t. i. odhoda, ko rover zapusti organizacijo pri

odrasli pa se posvečajo 'bolj pametnim zadevam'. "Skavtizem lahko živim vsak dan, pomaga mi v vsakdanjem življenju". Ivo Cotič se je odločil za voditeljstvo in opustil nekatere druge interese oz. dejavnosti. "Kot voditelj sem marsikaj prejel in sem za to izkušnjo hvaležen". Čutil je odgovornost za rast mlajših članov, pomembnost gojenja kakovostnih odnosov s posa-

David Bandelj

Ivo Cotič

20-21 letih, so večletna priprava, da dozoriš in kot zrela odrasla oseba sprejmeš nekatere vrednote, da postaneš odgovorna oseba ne glede na to, ali boš potem ostal dejaven v organizaciji ali izven nje. Poglabljo se tri izbire: krščanska, družbeno-politična in skavtska. Pri prvi gre za to, "da sprejmeš Kristusa kot sopotnika, da si iskreno razčistiš odnos s vero"; druga izbira pomeni, "da boš aktiven v organizaciji, morda v kulturnem ali športnem društvu, v politiki ali kjerkoli, tvoja drža pa naj bo aktivna". Skavt je klican, da dela, ne pa, da ostaja doma v copatah ali živi pomehkuženo, je poudaril Cotič. Tretja izbira zadeva skavtizem kot način življenja: "Če ti je skavtizem kaj dal in ti kaj pomeni, se ni končal, ampak ga lahko živiš naprej tudi kot odrasla oseba". Ni res, da je skavtizem 'samo za otroke',

Biti voditelj mu je zelo pomagalo tudi kasneje pri reševanju nesporazumov in najboljših rešitev v najrazličnejših življenjskih okoliščinah, na delu, pri pripravi in organizaciji dogodkov, pri načrtovanju itd. Danes so skavtski vzgojni prijemi aktualni in koristni tudi v družini. Voditelju gotovo pustijo poseben pečat sodelovanje z drugimi voditelji, stiki s starši, odnosi z drugimi skupinami, žrtvovanje lastnega prostega časa v korist bližnjemu, pripadnost - tako manjšinski kot mednarodni - skupnosti itd. Odnosi s tržaškimi in novogoriškimi voditelji so za Cotiča "prerastli v iskrene prijateljske odnose, ki so po dvajsetih letih še vedno živi in lepi".

V zadnjih desetletjih se je okrog nas marsikaj spremenilo. "Starši smo danes bolj zahtevni, tudi pripravljene kritizirati voditelje in jih učiti, kako se stvari delajo". Otroci so precej manj zreli in odgovorni. "Kot oče dveh vodnic in enega volčiča pa vidim, da je vloga skavtizma še kako aktualna". Prepričan je, da "otrok potrebuje prostor in možnost, da se preizkusi v odnosu z vrstniki brez posredovanja staršev ali učiteljev, pa tudi v odnosu s stvarstvom", daleč od elektronskih pripomočkov; da pridobi zaupanje sebi podobnih, da sam poskusi kaj narediti in tudi zgreši, da potem sam popravi. Pri tem ima voditelj še vedno pomembno vlogo starejšega brata, ki spremlja, kaže pot z zgledom, usmerja, dopolnjuje vzgojo staršev. "Danes občudujem voditelje, ki se kljub hitrim ritmom sveta odločajo za voditeljstvo, ker danes biti voditelj ni za vsakogar. Vzgoja otrok je precej bolj zahtevna, kot je bila v preteklosti". Kot člani slovenske narodne skupnosti v zamejstvu "smo lahko Bogu hvaležni za vse, kar je skavtsko gibanje obrodilo: od posameznikov prek družin, ki so nastale iz skavtskih vrst, do prijateljskih

vezi in vseh aktivnih članov naše skupnosti na različnih področjih, ki - v glavnem - prihajajo prav iz skavtskih vrst". Pri skavtih velja delati na kakovosti ponudbe. "Skavtizem je lahko samo zaradi kakovosti alternativna raznim ponudbam današnje družbe". Ni pomembno število, "razlika je v vzgojnem predlogu". Podpora skavtskemu vzgojnemu predlogu je dolgoročna investicija; po družini je prav ta organizacija lahko temelj, na katerem velja graditi prihodnost ožje in širše skupnosti.

Srečanje pod lipami je sklenil današnji načelnik goriške organizacije David Bandelj: objubil

je leta 1990, njegovo skavtsko ime je Iznajdljivi gams. Skavtizem ima v današnji družbi "pomembnejše mesto, kot ga je imel v vseh časih doslej", čeprav doživlja krizo. To "očitno doživljajo vse institucije, ki so imele nekoč naravno, ki je čisto človeška in zato tudi Božja". Skavtizem doživlja "krizo odločanja, ker si ljudje hočemo vse stvari definirati s formalnega vidika". Zato je tudi voditeljstvo danes "presneto težka izbira", poleg tega pa so se stvari v organizaciji tako spremenile, da je danes za voditeljstvo potrebno konkretnije izo-

braževanje. Bandelj je član prve generacije, ki se je izobrazila in formirala po statutu Slovenske zamejske skavtske organizacije. Petnajst let po taborni šoli Bandelj trdi, da je družba tako pretesla temelje skavtizma, da je dejansko dobrodu zamajala tudi odločitev za rast v osebo, sposobno odgovorne izbire. Ljudje se odločajo za voditeljstvo "bolj po naravni, tradicionalni poti, ne pa zaradi tega, ker bi to čutili kot poslanstvo". Zato se je primerno spremenila tudi formacija voditeljev. Izkušnja namreč zaznamuje ne le skavtsko, temveč tudi osebno življenje. Prav je, da si kandidati pred nastopom dobro razčistijo nekatere pojme. "Delo z ljudmi ne zahteva samo izobraževanje, ampak tudi poslanstvo, voljo, željo". V organizaciji danes primanjkujejo voditelji, vzroki za to pa so številni. Bandelj je prepričan, da se bo ta problem rešil, sicer "ne po našem zaslužnju, ampak po Božjem usmiljenju". Prepričan je, da bodo še imeli "dobre voditelje, ki bodo našo mladino pomagali vzgajati, kot tudi potrebujemo dobre starše in dobre duhovnike". Saj niso najpomembnejše zavidljive številke, ampak kvaliteta, po kateri stremimo.

Mnogi so prav v skavtizmu našli svoje življenjsko poslanstvo oz. jim je organizacija pomagala ga najti. "Prepričan sem, da je tudi marsikdo od prisotnih v skavtizmu našel precej odgovorov na svoja vprašanja". Pomembno je, da "skavtizem ne pomaga odgovoriti, ampak pomaga, da si postaviš prava vprašanja, na katera si boš znal nekoč sam odgovoriti". V družbi, "ki stremi k temu, da imaš odgovor na dlani oz. na dlančniku, je to še toliko bolj plemeniti cilj, ki si ga svetovni skavtizem postavlja". Zato "kljub krizi, ki jo doživljamo, ostajam optimist, saj eden izmed skavtskih zakonov pravi, da skavt živiža in poje tudi v težavah". / DG

Skavtski praznik v nedeljo, 7. junija

Veliko pričakovanje vlada za sklepni dogodek praznovanja 50. obletnice skavtizma na Goriškem, ki bo potekal v nedeljo, 7. junija 2015.

Ob 16.30 bo v atriju Kulturnega centra Lojze Bratuž uradno odprte dokumentarne razstave o skavtizmu na Goriškem: na ogled bodo tematski panoji o skavtizmu kot gibanju in skavtizmu pri nas, dalje o nastanku organizacije, o msgr. Humarju, o metodologiji, o nastanku ZSKSS; na hodniku bodo "spominski panoji" s fotografijami, dokumenti, članki itd. V vitrinah bodo razstavljeni tudi skavtski kroji, značke, vozli in drugi predmeti, ki imajo opraviti s skavtskimi veččinami in življenjem.

Ob 17.30 bo na ploščadi pred telovadnico zbor, sledijo dviganje zastave, pozdrav načelnikov in gostov, klici vodov.

Ob 18. uri bo v neposredni bližini, pod lipami, sveta maša, ki jo bo daroval sedanji duhovni asistent g. Renato Podbersič ob somaševanju prejšnjih. Sledijo večerja, druženje, čas za ogled razstave in filmov, ki jih bodo predvajali v bližnji komorni dvorani.

Ob 20.30 bo na nogometnem igrišču taborni ogenj. Program se bo končal s pesmijo slovesa okrog 22.30.

Na praznovanju bodo na voljo spominske majice in posebna izdaja glasila Planika, ki so jo pripravili fantje in dekleta iz noviciata. V primeru grdega vremena bo slavlje, predvideno od 17.30 dalje, potekalo v telovadnici.

KATOLIŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Sidrišče spomina Eveline Umek

Minuli četrtek, 28. maja 2015, je bilo na srečanju *Na kavi s knjigo*, ki ga prireja Katoliška knjigarna v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo in Mladiko, izjemno lepo kulturno doživetje, saj sta bili v gosteh pisateljica Evelina Umek, s

in ob pitju kave tržaškega podjetja PrimoAroma, sta sogovornici pripravili lep pregled ozadij novega romana Eveline Umek, v katerem se kaže na eni strani odnos med Ljubljano in Trstom, po drugi strani pa je to roman o treh generacijah iste družine. Gre za pripoved o zapletenem odnosu med materjo in hčerjo, o odnosu mladih, ki nimajo prihodnosti v sedanji Ljubljani, in seveda tudi o ugašanju narodne zavesti v Trstu, hiranju mesta samega.

Čeprav si je Evelina Umek javno obljubila, da po ponovnem odhodu iz Trsta v Ljubljano ne bo pisala več, je prelomila to svojo obljubo, saj jo je zanimal predvsem ta odnos med Ljubljano in Trstom, v pripoved pa umesti tudi mlado in neobremenjeno Ukrajinko, ki seveda na vse skupaj gleda drugače, je pa nosilka vsega tistega, kar danes poznamo pod pojmom globalizacija. "Hotela sem bralcu ponuditi možnost, da bi razmislil samega sebe, svojo umeščenost v prostor, družbo in čas", je dejala Evelina Umek, njene iztočnice pa so prisotnim služile za plodno debato o sedanjem trenutku pri nas.

JUP

Evelina Umek in Nadia Roncelli (foto JMP)

katero se je pogovarjala urednica Mladike Nadia Roncelli. Tema pogovora je bila nova knjige pisateljice Eveline Umek, ki je rojena Sve-toivančaka, kot je sama povedala in je zato Trst sprejela kot svoje mesto šele v zrelih letih, saj so v njenem otroštvu doživljali "Mesto v zalivu" kot oddaljen kraj, Sveti Ivan je namreč takrat še bila vas, doma pri Evelini Umek pa so imeli hišo z brajdo in latnikom. *Sidrišče*

spomina je naslov nove knjige Eveline Umek, ki se je po upokojitvi v Ljubljani vrnila za dobro desetletje v Trst, a sedaj spet živi v slovenskem glavnem mestu, tako da lahko vidi mesto in nas od daleč, z roba. Po pozdravu Damjana Paulina

Likovna razstava v galeriji Kosič

Že peto leto je postavljena slikarska razstava del, ustvarjenih na vsakoletnem simpoziju na Sinjem vrhu, pod imenom Slovenija odprta za umetnost v galeriji A. Kosič v Gorici v Raštelu 5. Odprtje je bilo v četrtek 14. maja. V priložnostnem katalogu je umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn poleg drugih zapisala naslednja razmišljanja. Produkcija 22. Mednarodnega likovnega simpozija Slovenija, odprta za umetnost odraža zavzetost ustvarjalnega dela udeležencev. Ti so v likovnih delih povezali svoje ustvarjalne izkušnje in sproščenost. Kljub raznolikosti so dokazali, da njihova ustvarjalnost ostaja klasična, a hkrati pripada sodobnemu likovnemu snovanju, ki je usmerjeno v modernistično raziskovane likovne forme in njihovih izraznih možnosti, pa tudi v postmodernistično ustvarjalno prizadevanje. Sodelovalo je 25 umetnikov iz osmih držav, med katerimi sta bila dva častna gosta: iz Nizozemske Ron Weijers in Slovenije Herman Gvardjančič. Srečanje je bilo na lepem Sinjem vrhu nad Ajdovščino v prijetnem in domačem vzdušju gostiteljev kolonije družine Vidmar. Razstavo so podaljšali za nekaj dni, saj bi se morala končati 6. junija 2015. Vhod v galerijo pelje skozi trgovino obutve Kosič po urniku obratovanja.

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita na Srečanje pod lipami v četrtek, 4. junija. Na večeru bo gost zgodovinar in predsednik komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč dr. Jože Dežman, avtor zajetne monografije z naslovom *Ni bilo lahko*, a smo obstali in stojimo, ki je izšla pri Celovski Mohorjevi in preučuje žgočo tematiko povojnih pobojev v Sloveniji. Srečanje bo vodil zgodovinar Renato Podbersič, ki bo približe spregovoril tudi o še neodkritih primorskih grobiščih. Večer bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 20.30.

Kulturni center Lojze Bratuž, Krožek Anton Gregorčič in Goriška Mohorjeva družba vabijo na Srečanje pod lipami v ponedeljek, 8. junija 2015. Gost večera bo dr. Karl Bonutti, univerzitetni profesor in veleposlanik Republike Slovenije, ob izidu svoje knjige *Med izbiro in zgodovino - Spomini goriškega Slovenca*. Pogovor z avtorjem bo vodil urednik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar. Večer bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 20.30.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na "POLETNOSTI 2015": PRIPRAVA NA MALO MATURO (3. - 9. junij, za tretješolce); POLETNI IZZIVI (12. - 24. junij z videodelavnico, izleti, kopanjem, adrenalinskimi pustolovčinami); ZELENI TEDEN v koči v Žabnicah (24. - 30. junij); - PRIPRAVA NA ŠOLO: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Predpis k pošolskemu pouku 2015/16 (s polovično vpisnino). Vpis in informacije do 31. maja na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero.it

V Galeriji A. Kosič (ul. Raštel 5/7b Gorica) je do 6. junija 2015 odprta razstava likovnih del, ki so nastala na 22. Mednarodni likovni delavnici Slovenija odprta za umetnost 2014 na Sinjem vrhu z udeležbo 25 umetnikov iz raznih držav. **V okviru Srečanj pod lipami in ob 70-letnici konca druge svetovne vojne** prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič v nedeljo, 14. junija, avtobus za obisk spominske svečanosti v Kočevskem rogu pod vodstvom zgodovinarja Renata Podbersiča. Spremljal nas bo tudi umetnostni zgodovinar Saša Quinzi, ki bo predstavil mozaik Marka Rupnika DJ. Poskrbljeno bo za kosilo in popoldanski obisk Muzeja krščanstva v Stični. Avtobus se bo ustavil tudi na Opčinah. Vse informacije in prijave na tel. 0039 0481 531445 od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 ali po elektronski pošti info@centerbratuž.org.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 5. do 10. oktobra potovanje v Rim. Vpisovanje za en sam avtobus bo na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. samo ob sredah od 10. do 11. ure do 27. maja. Udeleženci morajo imeti s seboj veljaven osebni dokument. Na račun 200 evrov. **Pisarna svetovalcev za delo** išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželeno je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro.it

sbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštljive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 5.6.2015 do 11.6.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 5. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 6. junija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 7. junija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 8. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 9. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Vojni dnevnik Karla Jurca I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 11. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

Na glavnem pokopališču v Gorici

Uredili grobova Frana Erjavca in Karla Lavriča

Učenci petega razreda OŠ Fran Erjavec iz Štandreža so na glavnem goriškem pokopališču obiskali grob pisatelja in naravoslovca, po katerem nosi šola ime. Gre za enega starejših grobov na pokopališču na tržaški cesti, kajti cenjeni pisatelj je umrl v Gorici leta 1887, rojen pa je bil v Ljubljani 1834. V Gorici je namreč

Erjavec poučeval na slovenski realki.

Grob je bil v zadnjih letih precej zanemarjen, zato so se našli ljudje, ki so poskrbeli za korenit vzdrževalni poseg s temeljitim čiščenjem zgodovinskega obeležja in napisu na nagrobnem kamnu. Pobudo za to je dal Dino Roner iz Štandreža pri Gorici, k njej pa so pristopili tudi goriški Kul-

turni dom, SKGZ, Dijaški dom ter seveda osnovna šola iz Štandreža. Zraven groba Frana Erjavca je še nekoliko starejši grob, v katerem je pokopan dr. Karel Lavrič (1818-1876), pravnik, politik in vestranski slovenski kulturni delavec. Tudi ta grob je bil deležen temeljitega vzdrževalnega posega. Dela na obeh spomenikih je opravil kamnarski mojster Rado Martinuč iz Gorice.

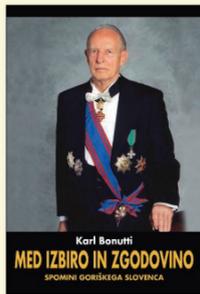
V spremstvu učiteljic so se učenci štandreške šole poklonili spominu na slovenskega pisatelja s tem, da so prebrali nekaj krajših spisov, ki jih je Fran Erjavec zbral v knjigi *Domače in tuje živali v podobah*.

Erjavec je bil namreč velik poznavalec živalskega sveta, kateremu je posvetil veliko raziskav, ki jih je nato objavil v številnih revijah in knjigah. Na krajši priložnostni slovesnosti je predsednik Kulturnega doma v Gorici, Igor Komel, pozval osrednje kulturne slovenske organizacije v sodelovanju in v Sloveniji k negovanju slovenskih spomenikov in obeležij v Italiji, saj sodijo v kulturno zakladnico - kulturno dediščino slovenskega naroda.

Učenci štandreške šole so ob odhodu s pokopališča obljubili, da bodo grob Frana Erjavca bolj pogosto obiskovali in poskrbeli, da bo vselej urejen.

**GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ**

SREČANJA POD LIPAMI

Gost večera

dr. Karl Bonutti
univerzitetni profesor
in veleposlanik RS
ob izidu njegove knjige

MED IZBIRO IN ZGODOVINO
Spomini goriškega Slovenca

Pogovor z avtorjem bo vodil
urednik Goriške Mohorjeve družbe
Marko Tavčar

Ponedeljek, 8. junija 2015, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

**Katoliška knjigarna v sodelovanju z Goriško
Mohorjevo družbo in založbo LEG iz Gorice**

vabi na kavo s knjigo

"L'ISONZO"

avtor besedila **Andrea Bellavite**
avtor fotografij **Massimo Crivellari**

Pogovor z avtorjema, ob prvem ponatisu njune knjige,
bosta vodila Igor Komel in Jurij Paljk

Katoliška knjigarna, četrtek 11. junija 2015, ob 10. uri

Pod pokroviteljstvom
JAVNA AGENCIJA ZA
KNIŽNO RS

Kavo bo
ponudilo podjetje
PrimoAroma

Gimnazija Jurija Vege v Idriji / Referat na simpoziju: Idrija in njena kulturna identiteta v slovenski književnosti

Dr. Anton Kacin (Idrija 1901 - Trst 1984) - Življenjska in znanstvena pot v znamenju slovenstva

V ljubljanskih letih mu je umrl oče. Anton Kacin se je spopadal s hudimi ekonomskimi težavami. Dne 22. decembra 1923 je doktoriral z disertacijo *Katoliška kritika slovenske beletristike v drugi polovici mladostenstva (1881-1895)*. Referent je bil dr. Ivan Prijatelj. Ko je odslužil vojaški rok, se je po nekajletni službi v Idriji preselil v Gorico, kjer je bil najprej dve leti prefekt v goriškem Alojzijevešču, od leta 1927 vse do leta 1940 pa profesor slovenščine v nadškofijski gimnaziji v goriškem semenišču. Medtem je namreč na univerzi v Padovi naredil nekaj izpitov in leta 1929 na ministrstvu v Rimu opravil usposobljenostni izpit za poučevanje slovenščine. To poglavje Kacinovega življenja je odločno vezano na monsinjorja Ivana Trinka, velikana slovenske Benečije. Tako piše v Trinkovem zborniku Marija Kacin: "Ko so tri letnike liceja prenesli iz malega v veliko stavbo centralnega semenišča, je rektor, mons. Butto', ugovarjal, da bi profesor laik poučeval v velikem semenišču. Ugovor je bil pretežak: šlo je v resnici za to, da bi delal težave pouku slovenščine. Ker je bila stvar nevarna, je prof. Kacin šel k Trinku, ki je bil v videmskem semenišču Buttojev profesor. Takoj naslednji dan je Trinko prišel v Gorico in Buttoja trdo prijel, nekako v tem tonu: 'Lepe stvari slišim o tebi. Ne delaj neumnosti!' Trinkov nastop je bil odločen, rektor Butto' ni delal nobenih sitnosti več in pouk slovenščine je lahko mirno stekel." (M. Kacin: Ivan Trinko, pomembnost njegove slovnice in njegova osebnost v zapisih Antona Kacina, v AA. VV., *Trinkov zbornik*, Čedad, KD Ivan Trinko, 2006, str. 100). Med njegove študente prištevamo izjemne predstavnike slovenske kulture celotne druge polovice dvajsetega stoletja, med katerimi so tudi Saša Vuga, Alojz Rebuta, Drago Legiša, Milko Matičetov in številni drugi. Rebuta je svojega nekdanjega profesorja definirjal za "človeka neke absolutne etičnosti, da o njegovi narodni zavesti niti ne govorim." Prav slednjo poudarja Milko Matičetov, ko zapiše:

Tisti, ki so se po odhodu iz Malega semenišča razkropili po Primorskem in pristali v pedagoških, časnikarskih, upravnih, pravnih, tehničnih idr. strokovnih službah, so vsak na svojem območju s pridom uveljavljali pri dr. Kacinu pridobljeno znanje materinščine. (...) Tako se je vpliv goriške Kacinove šole s pomočjo njegovih številnih učencev uspešno razširil po vsem Primorskem in je brez pretiravanja segal od Snežnika, čičkih vrhov, Rokave in morja prav do znojža Triglav in izvirkov Soče". (M. Matičetov, *Sedem utrinkov - Našemu goriškemu profesorju slovenščine v spomin*, v M. Kacin, op. cit. str. 53-54.)

Ob italijanskem napadu na Jugoslavijo je bil pouk slovenščine ukinjen tudi v goriškem semenišču, profesorja so razrešili, dijake pa preselili v Castellario pri Vidmu. Dr. Kacin je dobil službo v knjižnici Ka-

toliške univerze v Milanu. "Rektor je bil zdravnik, psihiater, konvertit padre Agostino Gemelli, uverjen fašist. Čeprav je vedel, da sta si v ideološkem pogledu na diametralno nasprotnih stališčih, je bil do dr. Kacina vedno absolutno korekten", je zapisala hčerka prof. Marija. (Kacin M., 2001:22)

Od druge polovice dvajsetih let je bil Anton Kacin v bistvu eden izmed protagonistov slovenskega antifašizma in zoperstavljanja slovenskemu kulturnemu genocidu. Veliko je objavil, zaradi sile razmer tudi večkrat s psevdonimom ali brez podpisa. Pose-

bej se je v slovensko slovnico zgodovino zapisal s svojim prispevkom v *Jadranskem almanahu* leta 1930, kjer je na straneh 22-23 zabeležil odkritje novega slovenskega rokopiša iz 15. stoletja, datiranega 1458. leta. Gre za nekaj listov zapiskov slikarja Nikolaja Pintorja iz Kormina, ki je bil vključen v knjižico *Quader-netto memorie di Cattarina Seraduraro o pur di Fabro*. Rokopis je odkril knjižničar v Občinski biblioteki v Vidmu, dr. G. B. Corgnali: Kacin ga je prvi zabeležil kot "najstarejši razločno datirani slovenski spomenik". Danes, kot piše Marija Kacin, ta rokopis ni več dosegljiv, čeprav Nikolai Mikhajlov tega pomembnega dejstva ne omenja v svojem delu o jezikovnih spomenikih zgodnje slovenščine. Po Kacinovi objavi je o tem pisal Lino Legiša leta 1956 v svoji *Zgodovini slovenskega slovstva*. Potem šele Roberto Dapit leta 1995.

Leta 1926 je bila ustanovljena goriška podružnica Mohorjeve družbe, ki je štela 15.000 članov, od tega 2000 v Istri. Poleg te so na Goriškem obstajale še druge založbe, med temi Sigma, ki jo je vodil prav dr. Kacin. Veljala je namreč prepoved prehoda slovenskega tiska v Italijo, zato so se slovenski intelektualni katoliški krogi zavzeli za to, da bi tiskali slovenske knjige večkrat pod krinko dvojezičnosti ali katoliškega tiska ter tako obšli striktno fašistično cenzuro. Slovenski študentje so kot novi protestanti ilegalno prenašali knjige v Julijsko krajino v nahrbtnikih in po skrivnih poteh, ravno tako so se mladi zbirali na gorskih izletih ali romanjih, za katerimi se je skrivalo druženje slovenske mladine, ki je tako daleč od mestnih ali vaških središč poslušala predavanja o slovenski kulturi. O tem pripoveduje, kot znanu, tudi Boris Pahor.

Anton Kacin je bil tajnik in urednik Goriške Mohorjeve družbe od leta 1928 do leta 1959. Pri Goriški Mohorjevi je začel sodelovati leta 1926, ko je iz hrvaščine prevedel Kumičičevo povest *Jelkin nagelček*. Tako Martin Jevnikar: "To so bili za GMD najtežji časi, ker jo je hotela faš. oblast uničiti, ji plenila knjige, internirala prejšnjega ur. dr. Janka Kralja in na vse

načine ovirala njeno delovanje. Dr. K. je tiho in vztrajno delal, pridobival sodelavce in tudi sam pisal. "In uspelo mu je tudi, da je, med drugim, prišlo do izdaje Trinkove slovnice slovenskega jezika leta 1931.

Gentilejeva reforma je ohromila slovensko šolstvo, s tem da je z enim samim stavkom de facto uvedla enojezično šolanje v fašistični Italiji. V svoji monumentalni monografiji *Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom* Egon Pelikan zapiše: "Duhovščina naj bi v novih razmerah torej nad-

mestila izgubo vsega učiteljskega kadra in celotnega sloja slovenskih ter hrvaških intelektualcev v vsej Julijski krajini" (str. 63) Izjemno pomembna je bila torej dejavnost katoliških krogov: v desetletjih, ko je fašizem izvajal najhujše represije, se je Anton Kacin globoko angažiral na kulturnem področju ter posebej v antifašističnih krogih kristjano-socialcev. Bil je član Vrhovnega sveta nove Tajne krščansko-socialne organizacije. O delu te organizacije piše že omenjeni Pelikan. In ob imenih duhovnikov in narodnjakov najdemo tudi ime dr. Antona Kacina. Bil je tudi urednik časnika Goriška straža (1927-28), dvakrattedenskega glasila Slovencev v Italiji (mimogrede naj omenim, da so na domu mojega očeta divjali

italijanski fašisti in zaplenili ter zažgali vse, kar so našli slovenskega, prav zaradi dejstva, ker so bili moji stari starši naročeni na Goriško stražo), Novega lista (1929-30) ter, kot rečeno, izdaj GMD. Doprinos Antona Kacina, da se tudi v najbolj temnem obdobju slovenska beseda ni izgubila, je velikanski.

Od leta 1941 je, kot rečeno, bil v Milanu, kjer je ostal do septembra 1943, ko je padla Mussolinijeva oblast. Z družino, ženo Angelo, sinom Janezom in hčerka Marijo in Metko se je vrnil v Gorico, kjer je bil nekaj časa nezaposlen. Po osvoboditvi je do leta 1947 opravljal službo šolskega okrožnega nadzornika za Goriško ter bil svetovalec za slovenske šole pri Zavezniški vojaški upravi. V teh letih je skupaj s slovenskimi šolniki, ki so pravzaprav v glavnem prihajali iz vrst jugoslovanskih beguncev, med njimi Martin Jevnikar, Vinko Beličič in številni drugi, sestavil številne slovenske učbenike. Ne pozabimo, da Primorci skoro četrto stoletja niso imeli pravice, da bi se izobraževali v maternem jeziku in so torej ti slovenski izobraženci, vsi izsolani na ljubljanski univerzi, postavljali na noge novo slovensko šolsko stvarnost v izjemno zahtevnih poveljnih političnih pogojih v okviru Zavezniške vojaške uprave t. i. Cone A na Tržaškem in Goriškem. Vse od leta 1947 do upojitve leta 1968 je Anton Kacin opravljal funkcijo ravnatelja slovenskega učiteljskega A. M. Slomška v Trstu (eno leto je isto funkcijo opravljal tudi na znanstvenem liceju Franceta Prešerna).

Pri svojem mentorskem delu si je prizadeval, da bi svoje dijake in študente v Gorici in Trstu vzgajal v

poštene in z znanjem podkovane ljudi, za kar so mu bili še posebej hvaležni, kakor lahko razberemo iz pričevanj njegovih nekdanjih dijakov in študentov. Vendar Anton Kacin ni bil samo mentor, temveč "poliedrična osebnost", kakor je o njem zapisal Andrej Bratuž.

Prav na šolskem področju, ki je za Antona Kacina, kakor je sam ponavljal, predstavljalo "najbolj bistven organ narodnega življenja in razvoja", kar je dokazal tudi s svojo ilegalno dejavnostjo med fašizmom, je bil dr. Kacin najbolj aktiven. Sestavil je, kot rečeno, učbenike slovenskega jezika, antologije, skupaj z dr. Avgustom Sfiligojem pa je bistveno pripomogel k uzakonitvi slovenskih šol v Italiji (ki so dobile svojo dokončno obliko v zakonu št. 1012 z dne 19. julija 1961 in njegovem dopolnilu, ki sta ga dosegla poslanca Belci in Škerk 22. decembra 1973), kar pomeni, da je odigral bistveno vlogo za to, da imamo danes Slovenci v Trstu, Gorici ter na celotnem ozemlju obeh pokrajin šole s slovenskim učnim jezikom, in to od otroškega vrta do osnovne, nižje in različnih smeri višje srednje šole. Tudi ta prehod je temeljito dokumentiral Marija Kacin v svoji študiji z naslovom *Primorska šola na prepihu: ob 65-letnici obnovitve* (prvi del je izdala GMD v Gorici leta 2011, drugi del je izšel v samozaložbi leto kasneje).

Dr. Kacin je bil tudi med glavnimi pobudniki zgradbe goriškega Katoliškega doma ter si je tudi po vojni prizadeval za širjenje in rast Goriške Mohorjeve družbe. Naj omenimo, da je na njegovo pobudo nastala tudi monumentalna zbirka zvezkov Primorskega slovenskega bibliografskega leksikona, ki jo je danes prevzela tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Kacinovo raziskovalno in publicistično delo šteje preko trideset naslovov. Iz njegovega življenja in dela je razpoznavna njegova predanost narodu (med drugim je bil uspešno dejaven tudi na političnem področju), pa tudi njegovo izjemno znanje in širina duha, saj se je posvečal tako zgodovinskemu kakor tudi literarnokritičnemu raziskovanju. Iz pričevanj razberemo, kako prav ima torej Alojz Rebuta, ko dr. Antona Kacina definira za "človeka neke absolutne etičnosti".

VIRI:

AA. VV., *Primorski slovenski biografski leksikon*, 8. snopič, GMD, Gorica 1982

AA. VV., *Mons. Ivan Trinko (1863-1954)*, KD Ivan Trinko, Čedad 2006

Kacin Marija (zbrala in uredila), *Anton Kacin 1901-1984: Zbornik ob stoletnici rojstva*, GMD, Gorica 2001

Mihailov Nikolai, *Jezikovni spomeniki zgodnje slovenščine*, Mladika, Trst 2001

Pelikan Egon, *Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom*, Nova revija, Ljubljana 2002

Rojc Tatjana, *Pogovori z Alojzom Rebuto*, GMD-Društvo Mohorjeva družba-Celjska Mohorjeva družba, Gorica, Celovec, Celje 2009

Rojc Tatjana, *Tako sem živel. Stoletje Borisa Pahorja*, Cankarjeva založba, Ljubljana 2013

/konec
Tatjana Rojc

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

vabi na predstavitev projekta

DIGITISK – DIGISPOMIN

Digitalizacija starih številok

**Novega glasa
Katoliškega glasa
Novega lista
Slovenskega Primorca
Demokracije**

Časopisi bodo odslej dostopni na spletnem portalu [dLib.si](http://www.dlib.si) (<http://www.dlib.si>) - Digitalna knjižnica Slovenije

**Predstavitve projekta bo
v ponedeljek, 8. junija 2015, ob 11. uri
v dvorani "Tiziano Tessitori" v Deželni palači
na Oberdankovem trgu št. 5 v Trstu**

O projektu in digitaliziranem časopisu bodo spregovorili:
Peter Černic, predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva
predstavniki Nuk-a
časnikarja Miro Opelt in Saša Rudolf

Projekt digitalizacije je bil izveden v sodelovanju
z Nuk-om in Deželo Fjk, ki je projekt financirala

Pokrovitelj predstavitve: Dežela FJK

Praga / Knjižnica Václava Havla Slovenska poezija na češkem festivalu

Češki mednarodni festival *Evropski pesniki v živo* že osmo leto namenja veliko pozornost tudi slovenskim ustvarjalcem. Letos je prireditelj, avtorsko združenje Stranou/Ob robu, povabil pesnike, prozaiste, glasbenike, gledališčne in likovnike iz Češke, Slovenije, Slovaške, Srbije, Poljske, Italije in Madžarske, in sicer na nastope v Prago (v knjižnico Václava Havla), v bližnji zgodovinski mesti Beroun (kjer je živel in je pokopan Václav Talich, ustanovitelj Slovenske filharmonije in njen dirigent v letih 1908 - 1912) in Tetin ter na grad Krakovec (znamenit kot zatočišče reformatorja Jana Husa na začetku 15. stol.). Festival bo potekal v dneh od 9. do 13. junija 2015. Program festivala *Evropski pesniki v živo* sestavlja ne samo literatura, pač pa tudi koncerti, likovne razstave in odrska umetnost.

Še drobci iz obsežnega programa: na literarno-glasbenem večeru v knjižnici Václava Havla v Pragi in v Berounu bodo letos predstavili češki

prevod romana *Igranje*, prozno uspešnico Stanke Hrstelja, ki je v češčini dobila naslov *Čínská zed'* (*Kitajski zid*) - po enem izmed poglavij v romanu. Hrsteljevo smo do tega romana poznali predvsem kot uveljavljeno pesnico. Njene pesmi so v češčini že izšle v dvojezični antologiji *S petdesetimi glasovi govorim / Padesáti hlasy hovorím*, ki prinaša izsek sodobne slovenske poezije, izdane knjižno v obdobju 2000-2012. Že naslov antologije razkriva, da gre za izbor iz poezije petdesetih avtorjev. Knjiga je izšla leta 2013, tako kot češki prevod pesniške zbirke *Na križu lju-bezni* (*Na križi lásky*), delo Josipa Ostija. Prevajalsko in uredniško delo sta pri teh izdajah opravila Lenka Kuhar Danhelová in

Peter Kuhar, ki skrbita tudi za festival *Evropski pesniki v živo*.

O slovenskih gostih: iz Trsta prihaja Marko Kravos, drugi slovenski avtorji na programu pa so Ivo Svetina, Stanka Hrstelja, Andraž

Marko Kravos (foto IG)

Polič, Nataša Burger (slednja dva živita in delujeta v Pragi) in najmlajša - Petra Žišt, nagrajenka festivala Urška 2014. Njeno gostovanje na tem češkem festivalu je letos prvič hkrati tudi del nagrade. Petra Žišt je lani bila najboljša avtorica vsedržavnega srečanja mladih pesnikov in pisateljev, ki že več kot deset let nosi ime Urška in ga že več kot tri desetletja prireja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti Slo-

venje. Zaključno srečanje Urške je vsako jesen v Slovenj Gradcu.

Več o festivalu in o avtorskem združenju Stranou/Ob robu lahko preberete na <http://festivalstranou.cz/>.

Pogovor s pesnikom in kulturologom Alešem Debeljakom

“Vsi glasovi so enakopravni, niso pa vsi enako vredni”

Aleš Debeljak je eden najvidnejših slovenskih javnih intelektualcev, ki ga morda – to ni novost – bolj poznajo v New Yorku kot na Kranjskem. Letnik 1961, v mladih letih odlični judoist, je na ljubljanski Filozofski fakulteti diplomiral iz filozofije in primerjalne književnosti, doktoriral pa iz družbene misli na Sirakuški univerzi v New Yorku. Sodeloval je z univerzami in inštituti v ZDA, Avstriji, Italiji in na Madžarskem, že vrsto let je redni gostujoči profesor za balkanske študije na podiplomski šoli College d'Europe, Natolin-Varšava in redni profesor za kulturne študije na Fakulteti za družbene vede, kjer me je v blišču zgradbe iz jekla in stekla tudi sprejel.

Debeljak je objavil ducat knjig esejev in desetino pesniških zbirk, ki so prevedene v skoraj dvajset svetovnih jezikov. Zanj je prejel vrsto mednarodnih priznanj in nagrad. Med leti 1985 do 1988 je bil glavni urednik revije Literatura-Problemi, zdaj pa je soustanovitelj in urednik revije Sarajevski zvezki, ki deluje na prostoru nekdanje Jugoslavije. Ženo, pisateljico in prevajalko Erico Johnson Debeljak, ter s tremi otroki živi v slovenski prestolnici, od koder redno odjadrja na pot, kjer išče izkušnje, ljudi, sebe. V dragocenem pogovoru sva se dotaknila tem, s katerimi se Debeljak raziskovalno ukvarja: zgodovinskih avantgard in modernizma, nacionalnih identitet, etničnih konfliktov in evropskih meja, pa tudi vloge intelektualca danes. Začela sva pri koncu, končala pa na začetku, pri Sokratu: *Kako postati človek je naslov Debeljakove najnovejše knjige, ki je letos izšla pri Cankarjevi založbi.*

Zjutraj sem se sprehajal med študenti Fakultete za družbene vede na Univerzi v Ljubljani, kjer poučujete. O takih sodobnih prostorih v Italiji lahko le sanjamo. Študent naj bo, a zakaj? Študentski status menda ni dovolj za utemeljitev ponudbe in povpraševanja po kulturologih...

Študent naj bo zato, ker je biti študent bolje kot biti nezaposlen. Da se malo pošalim. Če citiram prvega predsednika demokratičnega slovenskega parlamenta, dr. Franceta Bučarja, imamo v Sloveniji eno samo dobro srednjo šolo, in to je ljubljanska univerza. Drži in bojim se, da bo neizogibni stranski in nenačrtovani rezultat množičnosti visokošolskega študija prinesel devalvacijo diplom. Triletna diploma po bolonjskem vzorcu danes toliko velja kot pred petindvajsetimi leti srednješolska matura. Nimamo velike množice intelektualcev, imamo pa veliko množico bolj ali manj izobraženih ljudi, se pravi v najboljšem primeru informiranih državljanov. Če bi na certifikate o sistematičnem znanju oz. diplome gledali samo skozi omejujoča očala zaposljivosti, mislim, da se lahko poslovimo od sicer krhke, a še vedno trajajoče humanistične tradicije, v okviru katere se gibljejo tudi naše potrošniške misli. Globoko sem prepričan, da je predstavitelj, osmisliitelj in kritika družbenih fenomenov - vključno s patologijami - neo-

bhodno potrebna, če hočemo imeti dejavno participatorno demokracijo. Se pravi takšno, v kateri državljani prispevajo k sprejemanju odločitev ne le takrat, ko stopijo na volišče.

K intelektualcu se še vrneva, nekoliko podrobneje pa zdaj o kulturnih študijah. Govoriva o kulturi kot vodi za rdečo ribico v akvariju, iz katere ni moč zbežati. V globalni vasi pomeni kultura življenje, zdravorazumski diskurzi pa še vedno “filozofirajo” o tem, kako tovrstne specializacije nimajo prostora med častnimi poklici. Za tiste, ki še niso vzeli v roke učbenika Cooltura (Študentska založba, Ljubljana 2002) - kaj so kulturne študije?

Če ima sociologija za svoj predmet družbeno celoto, vključno s strukturami, procesi in dejavniki, je kulturologija ožja. Usmerja se na simbolične reprezentacije in inovacije, torej na način, kako simboli, ideje in pripovedi oblikujejo prostore živega izkustva. Kulture ni mogoče iztrgati iz družbe, prav tako pa ni mogoče umetnosti, književnosti in likovne umetnosti ločiti od širše kulture, v kateri nastaja, v kateri se konzumira. Študij kulture vidim kot neke vrste vodič po džungli oz. labirintu sodobnih simboličnih znakov, pripovedi in sporov, v katerih smo zapleteni. Vemo, da se od druge svetovne vojne naprej ekonomski spori pogosto prevajajo v etnične, simbolične, ergo kulturne konflikte. Zato je poznavanje različnih kultur pomembno. Kdor pozna enega, ne pozna nobenega (kar velja tako za jezik kot tudi za kulturo in vero) in ostane zaprt v kletko samonanašanja. Nima primerjalnega okvira, se pravi, da svojih stališč ne zmore vrednotiti, še manj pa se umeščati v širše procese.

Tudi k Drugemu, ki vdira v nas in v Evropsko unijo, se še vrneva. Še vztrajam pri temi: katero je področje delovanja kulturologa? Tako kot umetnost v postmodernem času izstopa iz institucije muzeja, tudi kultura izstopa iz formaliziranih okvirov, stopa “na cesto”. Raymond Williams je tu neobhodno.

Kulturologija še zdaleč ne preučuje le umetnosti v družbenem okviru. Gre za pojmovanje navadne kulture, se pravi kulture kot živete, kolektivne izkušnje v neposrednem stiku z urbano etnologijo, socialno zgodovino in drugimi disciplinami. Nobena od univerzitetnih disciplin po drugi svetovni vojni namreč ne more, da ne bi bila bolj ali manj interdisciplinarna. Mobilizacija orodij iz različnih disciplin najbolj zaznamuje kulturologijo, po drugi pa jo napravlja neprepoznavno. Na podoben način kot vsi govorimo prozo, čeprav tega ne vemo, so vsi ljudje tudi kulturologi, čeprav tega ne vedo. Način, kako dešifrirati znake, zgodbe in simbole, s katerimi se srečuješ vsak dan, je odvisen od stopnje kritičnosti, informiranosti in razgledanosti vsakega posameznika.

Je torej kulturologija tisto “pravo” orodje ozaveščenega

državljanja?

Ne bi se branil podpisati pod to izjavo.

Bodimo kulturologi v metróju, če si sposodim skovanko Marca Augéja. Kakšen temperament pa (naj) ima intelektualec v družbi znanja? Nekoč se je reklo izobraženec tistemu, ki je končal specializiran študij, njegov uspeh pa je bil odvisen od količine in kakovosti opravljenega dela. Na tečajih

tualno problematiko pribežništva, reševalnih operacij Mare nostrum in Triton, vsakodnevnih tragedij živih mrtvecev, ki bežijo iz afriškega pekla. Ali je to, kar danes doživljamo, Huntingtonov trk civilizacij? Kako naj ravna Evropa?

Evropa nenehno premišlja o svojih mejah. Ljudstva, ki si pripisujejo evropski status, so se zgodovinsko definirala per negatio-

Foto Jure Eržen

andragogike in vseživljenjskega učenja danes poslušam teorije o specifičnih oblikah vednosti, ki jih premore intelektualci: uporabne, menedžerske spretnosti so to. Kam je šel kritičen intelektualec?

V družbi, ki povsem in izključno stavi na prodajni potencial posamezne ideje, bo kmalu prišlo do situacije, kjer ne bo nobenega, ki bo znal govoriti nad odprtimi grobom. Psihična stanja, kot so ljubezen in herojstvo, smisel in hrepenenje, prevajamo v kategorije ponudbe in povpraševanja. Odrakamo se človeški celovitosti in vse puščamo sploščiti na eno razsežnost, potrošniško. Ker človek ni sredstvo, ampak cilj, vidim v kritičnosti pomembno vlogo. Če poenostavim: potrebno je razlikovati med izobraženci in intelektualci. Prvi so tisti, ki znajo ustrezno razbrati sporočila, intelektualci pa so tisti, ki jih ustvarjajo. Med intelektualci ločujemo še univerzitetne profesorje na eni in javne intelektualce na drugi strani. Čeprav gre za protislovje, saj privatni intelektualci ne obstajajo, je pridevnik “javni” vseeno potreben, to pa zato, da ločimo univerzitetni glas od širšega javnega glasu. Za javnega intelektualca je značilno, da izhaja iz kompetenc, pridobljenih na specifičnih znanstvenih področjih, iz razvidnega, četudi ne v slehernem tekstu nujno ekspliciranega moralnega oz. političnega nazora, in iz interesa za ukvarjanje s stvarmi, ki so skupnega oziroma splošnega pomena. S kritično uporabo intelekta na osnovi posebnih situacij in z luščenjem posameznih plasti smisla oz. z osvetljevanjem različnih vidikov resnice smemo torej upati, da pridemo v položaj, da bi odziv na takšno razkrinkavanje socialnih fenomenov približek resnice, ki ga spozna širša skupnost.

Smo morda na zgodovinski prelomnici, ko se Zgodozemlje in Evropa soočata s svojimi mejami. Seveda mislim na ak-

nem, torej kot to, kar niso. Ta veliki Drugi, utelešeni nasprotnik, ki preide v sovražnika, so bili v starem veku Perziji, v srednjem veku Muslimani, v dvajsetem stoletju komunizem, danes ponovno Islam. Če je Mare nostrum res naše morje, potem se utapljaajo in umirajo naši ljudje. To niso brezoblična, amorfna množica, še zlasti če vemo, da so to žrtve tistih konfliktov, ki jih je Evropa pomagala izvoziti onkraj svojih

Globoko sem prepričan, da je predstavitev, osmisliitelj in kritika družbenih fenomenov - vključno s patologijami - neobhodno potrebna, če hočemo imeti dejavno participatorno demokracijo.

geografskih meja in v njih sodelovati, bodisi z odsotnostjo aktivnosti bodisi z napačno intervencijo na bližnjem vzhodu in južnih obalah Mediterana. Problem emigrantov je evropski problem, čeprav so ga tradicionalno dojemali kot zadeva ZDA. Evropske dežele so že dolgo uvoznice delovne sile. Mislim, da se Evropa s tem težko sooča zato, ker še veljajo usedlinski učinki nacionalne konstrukcije iz 19. stoletja.

Koncept nacije je relativno mlad pojem...

V njem gre za koncept metafizične ideje tipa slovenstvo ali italijanstvo ali nemštvo, ki je izmuzljiva in primerna za vlogo ekrana, v katerega skupnost projicira lastne, ekskluzivne vrednote. Ta ideja temelji na nereflektirani predpostavki krvi in tal. Sprejemanje dejstva, da bi bili Evropejci lahko tudi črnopolti, da ne bi bili kristjani, agnostiki ali ateisti, je zadeva, s katero se Evropa v luči evropskega projekta sooča katastrofalno. Če se vrnem k vojnjam za jugoslovansko dediščino: prepričan sem, da bi do intervencije

Zahoda pod vodstvom ZDA prišlo prej, če ne bi šlo tam za muslimane kot žrtveno jagnje novega svetovnega nereda. Drugače rečeno, do intervencije bi prišlo prej, če bi se kristjani spopadali med seboj. Danes je podobno: umazani posel za Evropejce v deželah tretjega sveta opravljajo lokalne milice. Migracija v Evropo pripoveduje o tem, da obstajajo Evropejci prvega reda, drugega reda, se pravi Vzhodnoevropejci in tisti, ki jim pod nobenim pogojem ne bo omogočeno, da postanejo Evropejci. Bodisi zato, ker jih pogoltno mokro pokopališče, bodisi zato, ker jih zavrnejo na mejah ali stlačijo v zbirna taborišča.

Kaj pa rešitev? Dolgo smo imeli skandinavske države za uspešen laboratorij multikulturalizma. Tako sem v mestecu

Tronmo na severu Norveške opazoval sobivanje protestantskih Vikingov in senegalske skupnosti. Kako reševati velikega Drugega znotraj nas?

Rešitve nimam, imam pa pojasnilo. Ta primer velja pars pro toto. Besedna zveza, ki označuje državo, je republika Italija. V teh besedah sta na delu pojem republika, ki označuje enakost državljanov pred zakonom, in Italija, ki označuje etnično določeno skupnost. Tam, kjer so nacionalno-etnično prvino povzdignili na nivo absolutu, so končali v totalitarizmu - Tretji rajh. Kjer pa

so do absoluta dvignili republikansko načelo, so končali podobno - Sovjetska zveza. Napetost med tema načeloma je konstitutivno nujna za delovanje republike, v kriznih situacijah pa se vedno aktivira nacionalistični princip. Ta pojem je večkrat vsebinsko nedefiniran in zato primeren za politične zlorabe. Nacionalizem kot poslednje pribežališče podležev je hkrati edina ideologija, ki ji je uspelo naturalizirati

no sfingo smo brali vsi. Bi lahko bili didaktični in na kratko predstavili ta pojem? Pri branju Lyotarda ali Jamesona se vsiljuje vtis, da gre za teorijo, miselni poizkus.

Modernizem kot gospodovalna stilistična formacija dvajsetega stoletja je deloval v skladu z logiko ali-ali. Ali elitna umetnost ali množična kultura. Modernizem se seveda odloča za prvo, torej za umetnost, ki cveti v odporu do prevladajočih meščanskih norm.

Množično je enako trivialno.

Tako. Postmodernizem pa množično kulturo in visoko umetnost postavi na isto raven. V izdelkih enega in drugega imaginacijskega registra razbira sodobne kulturne znake. S tega vidika je veliko bolj ekumenski, širokogrudni kot modernizem, hkrati pa se - drugače kot modernizem - odpoveduje vrednotenju. Ko sem pisal o dialektiki kontinuitete in diskontinuitete, sem meril na to, da nikoli ne gre za popoln prelom s preteklostjo. Prebolevanje modernizma, torej odmik, odskok in obrat od njega, je izvedeno z modernističnimi sredstvi. Tudi sam sem zadržan do posvojitve postmodernizma tout court, ker mi sploščitev raznovrstnosti na en nivo ni simpatičen tako, kot mi ni pri srcu ta postmodernistična izenačitev med enakovrednostjo in enakopravnostjo. Vsi glasovi so v demokratični debati sicer res enakopravni, vendar pa niso vsi že kar enakovredni.

Ali se danes kultura odpoveduje svoji avri?

O neponovljivosti, enkratnosti umetniškega dela, za katerim se avtor skriva, danes res ne moremo razmišljati. Tudi sam izhajam zlasti iz temnega modernizma: od tam črpam ustvarjalne navdihe in napotke za svojo etično držo. Če je bilo v modernizmu najbolj pomembno delo, je v postmodernizmu pomembnejši avtor. Navzlic poststrukturalističnim teorijam o smrti avtorja, koncu velikih zgodb in sledih v pesku, ki se poznajo po odhodu človeka, drži to, da je danes v množičnih industrijah kulture, denimo v literaturi, težja blagovne znamke John Grisham večja od teže romanov, ki jih je ta ameriški pisatelj objavil. On sam je bolj pomemben od dela, ki ga proizvaja.

Zgodovinske avantgarde pri nas zgodovinsko ne poznamo, privoščili pa ste jim renesanso v 80. letih z delom v Društvu za estetiko. Lev Kreft, Aleš Žerjav, Peter Krečič...

Zanimivo je, kako se je ta skupina z vidika hegeljanskega marksizma lotila arheološkega izkopavanja dediščine zgodovinskih avantgard na Slovenskem. Na vse kriplje so poskušali pokazati, da smo Slovenci participirali v avantgardnih gibanjih, čeprav resnici na ljubo nismo imeli skupine, ki bi složno delovala v skladu z nekakšnim manifestom, nismo imeli pa niti skupine, ki bi delovala v odporu proti modernizmu. Poznamo pa nekaj posameznih glasov: Avgust Černigoj in Ferdo Delak, revija Tank!, Srečko Kosovel se je sprehodil po kompletnem spektru - izmov svojega časa. Zgodovinske avantgarde so hotele pripeljati umetnost na ulico, v življenje in so težile k popolni družbeni spremembi s pomočjo prenosa umetnosti v vsakdan, zato so pogosto ujele korak z radikalnimi političnimi strankami. Danes lahko rečemo, da se je estetizacija vsakdanjega življenja zgodila, do popolne družbene spremembe pa ni prišlo.

V Sloveniji ste vpeljali koncept postmodernizma. Postmoder-

/str. 14
Jernej Šček

Opčine / Cerkev sv. Jerneja

Doživet koncert priljubljenih Marijinih pesmi

Vsakoletni koncerti, ki se v cerkvi na Opčinah navezujejo na nekatere, pomembnejše verske praznike, imajo okus po brezčasni tradiciji, po pristnosti vaškega druženja, ki ne pripada več današnjemu, drvečemu času. Konec šmarnic v pozni pomladi ohranja na poseben način prisrčen priokus obreda, ki povezuje s preteklostjo, ker so ga različne generacije doživljale in ga še danes doživljajo na podoben način. Tako je bilo predvsem na šmarnični pobožnosti z ljudskim petjem, a tudi na koncertu Marijinih pesmi, ki ga je župnija priredila s sodelovanjem dejavnega cerkvenega zbora Sv. Jernej. Številna publika je tudi letos prisluhnila nastopu domačih pevcev vseh starosti in gostov. Vezna nit programa

so bile seveda Marijine pesmi, ki so v prvem delu koncerta imele nežno, otroško, žensko in deklško noto z nastopom skupin mladih pevcev Vesele pomladi pod vodstvom Andreje Štucin Cergol. Koncert je obogatil tudi solo-

pranistke Neže Peterle, ki je ob spremljavi Tereze Podlogar zapela vrsto spevnih skladb slovenskih in italijanskih avtorjev. Moški pevski zbor Stane Malič je pod vodstvom Walterja Lo Nigra podal premišljene izvedbe treh

Sopranistka Neža Peterle in Tereza Podlogar (foto IG)

pevski nastop ljubljanske, pred kratkim diplomirane so-

nabožnih skladb, mešani zbor Sv. Jernej pa je sklenil

Nastop mladih pevcev Vesele pomladi pod vodstvom Andreje Štucin Cergol (foto IG)

koncert s skladbami priljubljenih avtorjev (Vodopivec, Tomc, Vrabec), ki jih je izbral in vodil Janko Ban. Priložnostno misel je napisala in podala Majda Artač Sturman, ki je v svojem ramišljanju izhajala iz potrebe po hvaležnosti. V težkih časih, ko človek ne more biti optimist pred vizualnim in slušnim izzivanjem

senzacionalno podanih novic o najhujših grozotah, se nam poetične podobe meseca mladosti in ljubezni predstavljajo v posebni luči. Ravno lepota bujne pomladi bi nas morala po mnenju govornice spodbujati, da naredimo korak nazaj: zakaj ne bi vsaj enkrat ugasnili računalnike, mobilne telefone in televizorje in se odločili za mir, zbranost, hvaležnost? Nekoč so bili ljudje bolj skromni in

zadovoljni: danes pa ne premoremo več hvaležnosti za preproste in temeljne stvari, kot so dom, družina, voda, hrana, prijatelji, svoboda. Artačeva je povezala te občutke in spodbude z likom človeku najbližje priprošnjice, da bi s pozitivnim zagonom hvaležnosti lahko srečno pluli z Marijinim vetrom v jadrih, kot spodbuja najbolj priljubljena Marijina pesem *Marija*

skoz' življenje, ki je na koncu združila vse pevce in občinstvo. Sklepni pozdrav je pripadal župniku Francu Poharju, ki je ob pohvali za versko in pevsko bogat večer pozdravil tudi prisotnega evropskega poslanca Lojzeta Peterleta, ki je obiskal opensko cerkev in cerkveni mešani zbor, s katerim se je pred nekaj meseci srečal tudi v Bruslju.

PAL

In memoriam

Umril je odv. Jože Skerk

V 93. letu starosti je umrl tržaški odvetnik, politik in kulturnik dr. Jože Skerk. Umril je za posledicami pljučnice, pred tem pa je doživel sicer lažjo prometno nesrečo. Rodil se je 23. marca 1923.

Njegovo dolgo življenje je bilo tesno povezano z usodo slovenske narodne skupnosti zlasti na Tržaškem. Bil je zastopnik demokratične struje, ki je bila proti povojnim levičarskim težnjam. Bil je med utemeljitelji političnega delovanja, ki je temeljilo na narodnih temeljih: leta 1962 je tako bil med soustanovitelji politične skupine Slovenska skupnost in bil na prvih deželnih volitvah dve leti kasneje izvoljen na tej listi za deželnega svetovalca. Njegovo vsestransko delovanje na družbenopolitičnem področju sega v obdobje druge svetovne vojne. Že leta 1941 je sodeloval z OF. Po razpadu Italije leta 1943 je bil komandant I. bataljona novoustanovljene brigade Kosovel in deloval med Trstom in Tržičem. Kot odvetnik je takoj po vojni deloval v prid slovenski narodni skupnosti in njeni naselitvi področja: kot piše v PSBL, je dr. Skerk imel pomembno vlogo proti nasilnemu razlaščenju in množičnemu naseljevanju istrskih beguncev, za kar je bil tarča ostrih napadov italijanskih nacionalistov. Odv. Skerk je tudi zastopal stališče, da bi morala tedanja Jugoslavija priznati in upoštevati delovanje vseh Slovencev, ne samo tistih, vključenih v levičarske stranke. Bil je velik ljubitelj umetnosti in zadnja leta se je posvečal predvsem Kulturnemu središču Skerk v Trnovci, kjer je priredil niz odmevnih likovnih in dokumentarnih razstav. V Gorici se je prav pred nedavnim v znani knjigarni in antikvariatu Leg končala razstava Čarobni svet Lojzeta Spacala, ki jo je priredil odvetnik Skerk z izborom izjemnih grafik iz svoje zbirke.

V spomin na Roberta Pipana

Res v velikem številu smo prejšnji mesec pospremili k poslednjemu počitku Roberta Pipana iz Mavhinj. Pred odprto krsto na pokopališču v Trstu je pogrebne molitve opravil letošnji zlatomašnik Jože Markuža, pogrebni obred z mašo v Mavhinjah pa je daroval domači župnik Janko Hajšek, ki se ga je spomnil v kratkem nagovoru.

Med mašo je pel domači cerkveni ženski pevski zbor s sodelovanjem zbora Fantje iz pod Grmade, ki so pod vodstvom Hermana Antoniča pokojnemu v slovo zapeli že pred cerkvi in potem na domačem pokopališču.

Robert je bil tretji od šestih otrok, ki so ob požigu vasi leta 1944 kot veliko drugih zapustili domove in ostali brez strehe nad glavo. Oče Ludvik pa je bil med tem interniran v Nemčiji. Komaj tri leta po koncu vojne in očetovi vrnitvi pa so izgubili še mamo, domačinko Evgenijo Žužek. Ob vsej tej žalosti pa si je bilo treba krepko zavihati rokave za preživetje.

On je eden prvih že takoj po 60. letih z lastnim kopačem in kamionom delal po vsem Krasu in okolici in se zraven ukvarjal z lastno kmetijo.

Ob vsem delu pa je našel čas za petje, kot je na pogrebu povedal prijatelj Ivo Kralj; skupaj sta že pela v zboru, ki ga je vodil župnik Mirko Filej, ko je služboval v Mavhinjah. Ob ustanovitvi zbora Fantje izpod Grmade leta 1966 pa je prav pod njegovim vodstvom pel v zboru dolgih 25 let. Kasneje sta skupaj z ženo pristopila k zboru ZCPZ, ki ga vodi Edi Race, in v njem sodelovala do pred nekaj leti. V mavhinjski župniji je bil od vsega začetka član župnijskega gospodarskega sveta in je zvesto zahajal k nedeljski sveti maši, dokler mu je zdravje to dovolilo.

Naj mu bodo te skromne besede v spomin in zahvalo za vse, kar je storil za družino in skupnost. / Vasilij Pipan.

Društvo slovenskih izobražencev Pevske in glasbene izkušnje Petre Grassi

Na drugem državnem tekmovanju za zborovske dirigente v Arezu, ki se ga je udeležila februarja letos, je osvojila absolutno prvo nagrado in nagrado za najmlajšo zborovodkinjo. Nagrada ji je omogočila nastop na najpomembnejšem svetovnem tek-

movanju mladih zborovskih dirigentov v Turinu v organizaciji Evropskega zborovskega združenja in Feniarco. Poznajo jo kot pevko, pianistko, zborovodkinjo in skladateljico, torej kot vsestransko glasbenico. Samozavestna Petra Grassi, ki živi v sozvočju z glasbo, se je z njo srečala kot sedemletna deklica. Takrat se je zaljubila v igranje klavirja, ki je postal njen inštrument. Po končanem študiju klavirja na tržaški Glasbeni matici pri prof. Beatrice Zonta je diplomirala iz klavirja in glasbene didaktike na tržaškem konservatoriju Tartini. Študira dirigiranje in kompozicijo na konservatoriju "F. A. Bonporti" v Trentu v razredu prof. Lorenza Donatija, obenem poučuje klavir na Glasbeni matici, vodi otroški pevski zbor v Trebčah, vokalno skupino VIKRA, deklški zbor Kraški slavček - Krasje, poje v kvartetu La rosa dei venti in piše skladbe. Vsestransko mlado glasbenico je na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev predstavil Tomaž Simčič, ki ji je tudi zastavil

Foto Damij@n

vprašanja. Da bi večer, posvečen glasbenemu svetu, polno zazvenel, so poskrbele pevke vokalne skupine VIKRA, ki jo sestavljajo dekleta iz Vipave in s Krasa pod vodstvom Petre Grassi. Najprej so zapele renesančno in romantično skladbo, nato dve ljudski v priredbi Ambroža Čopija, končale pa so z novostjo, in sicer s skladbo prof. Fulvia Jurinčiča na Kosovelovo besedilo.

Kvartet La rosa dei venti so ustanovili leta 2013 štirje pevci, ki jim je glasba še posebno pri srcu. To so sopranistka Martina Tardi iz Rima, kontralt Petra Grassi iz Slivnice, tenor Marco Barbon iz Benetk in bas Luca Scaccabarozzi iz Milana. Kljub oddaljenosti krajev se sestajajo v Slivnem, kjer vadijo. Udeležili so se pomembnih tekmovanj. Petra Grassi je prepričana o tem: "Če sreča prave ljudi, je vse lažje".

Kako pa je po mnenju 26-letne zborovodkinje danes z glasbo? Evropa je kljub znani dobri filipinski in ameriški zborovski literaturi še vedno središče mednarodnih zborovskih tekmovanj. Svet je postal s pomočjo hitrih povezav res majhen, tako da v Trentu ima sošolca iz Pekinga. Kar se tiče Slovencev in zborovskega petja, pa je v Sloveniji kar osemsto zborov, kar pomeni, da so trije odstotki slovenskega prebivalstva pevci. Na čudovito izkušnjo v APZ Toneta Tomšiča je zelo ponosna, saj se je tam naučila discipline, reda in skupnih potovanj oseb z isto željo. "Kar se tiče glasbenih šol, je stanje v zamejstvu dobro. Ponosna sem, da sem profesorica na Glasbeni matici, saj je kader odličen". Je dejala Petra Grassi, ki se je obenem zahvalila ravnatelju glasbene šole Bogdanu Kralju za sodelovanje. Pedagoško delo je izjemno pomembno za glasbenike, saj je otrok belo platno. Lepo je, da je v zamejstvu kljub finančnim težavam

omogočeno glasbenim profesorjem, da se preživljajo s poučevanjem. Ker dela z mladimi, je poučarica, kako sta pomembna ideja in prepričanost zborovodje. Če je ta navdušen nad partituro, jo bodo tudi pevci vzljubili. Tako je na primer otroškemu zboru predlagala gregorijanski koral Ave Mario. Ta glasba, pravi, je čudovita za otroke, ker z njo urijo zvok in intonacijo. Skratka, mladim je treba ponuditi čim več stvari, program mora biti raznolik. Če pogledamo na italijansko šolstvo z zornega kota glasbe, je ubupno. Morali bi vlagati trud v mlade in jim zaupati.

Šin

Tomaž Simčič se pogovarja s Petro Grassi (foto Damij@n)

Petra Grassi si je glasbene izkušnje začela nabirati že od mladih nog z učenjem klavirja in s petjem pri otroškem zboru Ladjiča v Devinu. Pri Kraškem slavčku se je z Mirkom Ferlanom navdušila za dirigiranje in korepetirala. Novo izkušnjo ji je nudil tudi APZ Tone Tomšič v Ljubljani, v katerem je spoznala, kako ti zborovstvo odpre pot v profesionalni svet glasbe. Zmagala je enoletno štipendijo in se izobraževala na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Pozneje se je odločila, da opravi avdicijo za Coro giovanile italiano, ki ga vodita Dario Tabbia in Lorenzo Donati, in so jo sprejeli.

POGOVOR Jožko Gerdol

Naš oče je vedno zahteval, da smo doma govorili slovensko, sicer narečno, a vsekakor slovensko

Gospod Jožko Gerdol nas je v svoji hiši na Rocolski cesti sprejel s prijaznim nasmehom na ustih: vtis smo imeli, da je tak izraz dobre volje na njegovem obličju običajen. Pred nedavnim je gospod Jožko slavil visok življenjski jubilej: kljub temu da je njegova 'anagrafska izkaznica' kar bogata, se njegov pogled ne izgublja po prehojeni poti, a se izostril in izbistri ob nekaterih ključnih mejnikih dolgega življenja. Njegov dom je le nekaj metrov stran od rojstne hiše, v kateri je živel njegov brat, nekdanji predsednik Slovenskega pastoralnega središča, duhovnik g. Marij Gerdol.

Ko nam je soproga našega sogovornika, gospa Tatjana, prinesla kavo, smo jo ob skupnem kramljanju popili. Nato smo vključili mikrofona. Prislunhili smo zanimivi življenjski zgodbi človeka uglajenega nastopa (najbrž je bila ta lastnost pomembna za radijskega napovedovalca), ki se danes v družbi lepe in številčne družine rade volje trezno predaja spominom bogate vsebine. Iz njih veje trdna narodnostna drža in ljubezen do vere ter domačega Rocola, obenem tudi globoka vez z Božjim hramom na Katinari, posvečenim Presveti Trojici; temu je pred leti posvetil tudi dragoceno dvojezično knjižico. "Bil sem dolga leta ključar katinarske cerkve", nam je med drugim povedal.

Začniva kar pri vašem dolgoletnem poklicu na Radiu Trst A.

Leta 1948 nisem bil zaposlen na radiu. Takrat sem bil še študent na univerzi in našel sem začasno zaposlitev kot učitelj na osnovni šoli v Nabrežini. Najpojasnim:

Katinarska verska skupnost je v nedeljo, 31. maja, voščila slavljencu v cerkvi Presvete Trojice

bil sem med prvimi maturanti v sklopu obnovljenega slovenskega šolskega sistema na Tržaškem. Po dvanajstih letih italijanske šole sem se jeseni 1945 vpisal v peti razred realne gimnazije v Trstu s sedežem v ul. Lazzaretto Vecchio. Leto zatem sem maturiral. Vpisal sem se na učiteljski tečaj, ki so ga financirali Angloameričani, da bi usposobili nov vzgojiteljski kader slovenskih šol. V tem je bila očitna antagonistična želja tedanje zavezniške uprave, da bi nekako zaustavila podobne težnje 'naspotnega tabora'. Mlad sem bil in potreben zasluzka.

Bil sem sočasno aktiven tudi na raznovrstnih prireditvah na Tržaškem, nastopal sem zlasti na gledališkem področju. Na Rocolu je bilo dejavno društvo, poimenovano po Franu Marušiču. Spominjam se svojega nastopa v Cankarjevi igri Kralj na Betajnovi. Očitno sem bil prepričljiv do mere, da sem vzbudil zanimanje pri nekaterih osebkih. Presodili so, da je moj glas primeren za radijski medij. Ko je leta 1949 zbolel dr. Slavko Tuta, sem preстал kolokvij in začel občasna sodelovanja z radi-

sko postajo, dokler sem leta 1951 dobil stalno zaposlitev. Bil sem v službi do leta 1987. Napovedovalec pa sem bil do leta 1980. Takrat sem začutil, da nisem več v stanju obdržati svojega standarda, in sem zato prosil za drugačno zadolžitev. Napredoval sem tako do mesta koordinatorja napovedovalcev in igralcev bodisi italijanskega bodisi slovenskega oddelka. To službo potem niso več zaupali Slovincu.

Kaj bi nam povedali o svoji družini?

Rodil sem se v delavski družini. Mati je bila perica, oče je bil sprva zidar, nato zidarski mojster in leta 1933 je prevzel celo gradbeno podjetje. Starši so povili osem otrok, od katerih smo ostali pri življenju štiri: sestra Marija, brata Gušto in Marij ter podpisani. Jaz in sestra, ki je bila starejša, sva še obiskovala slovenski vrtec na Rocolu, ki ga je upravljala Cirilmetodova družba: bil je dejaven vse do leta 1928, ko so fašistične oblasti dokončno ukinile vse slovenske ustanove. Doma smo vedno govorili slovensko, prav tako smo bili z verskega vidika dejavni kristjani. Moj oče je bil starešina-ključar v katinarski cerkvi. Katinarska župnija je v tisti dobi obsegala veliko področje, dejansko tisto, ki je danes razdeljeno med devetimi župnijami. Raztezala se je od Rocola do Ferdinandeja, od Montebella do spodnjih Rovt.

Osnovno šolo sem obiskoval v ul. Donadoni, blizu cerkve sv. Vincencija, kamor je že hodila moja sestra. Od naše rojstne hiše do šole smo pesačili. Na makadamski poti smo srečevali veliko otrok, tudi

morem mimo njegove izredne osebnosti in dobrosrčnosti ter radodarnosti. G. Leiler je skupno z g. Virgilom Ščekom povabil v naše kraje umetnika Toneta Kralja, da bi poslikal cerkev Presvete Trojice. G. Leiler je namreč dal obnoviti celotno zgradbo: oltar na desni strani, posvečen Srcu Jezusovemu, je leta 1926 zamenjal prejšnjega lesenega, posvečenega sv. Joštu. V niši nad oltarjem stoji kip Srca Jezusovega, ki ga je župnik naročil in kupil pri mojstru Perathonerju v Sv. Ulrichu na Južnem Tirolskem. Na levi strani pa so uredili oltar, posvečen Materi Božji, iz leta 1930, ki je zamenjal staro, leseno baročno prižnico. Tudi ta kip je delo mojstra Perathonerja. Že nekaj let prej si je prizadeval, da bi italijanske oblasti vrnile katinarski cerkvi zvonova, kovino katerih so Avstrijci uporabili v vojne namene v času prvega svetovnega spopada: od treh zvonov je ostal le eden. Ker se je g. Leiler naveličal odlašanja pristojnih italijanskih organov, je začel v sklopu župnije nabirko. Zbrana je bila ustrezna vsota, tako da je bilo leta 1926 v svetoivanski livarni Romeo Lapagna mogoče izdelati manjša zvonova. Ta so v izredni procesiji (konji so bili ovenčani, narodne noše so množično spremljale dogajanje v sprevedu) preko Bošketa uspešno prenesli do naše cerkve. G. Leiler je bil tako pravičen, da je upnikom, potem ko so mu oblasti povrnilo vsoto, hotel vrniti denar: večina pa je njegovo gesto odklonila, rekoč, naj gre denar za potrebe cerkve. To je bil najlepši izraz zahvale človeku, ki nam ga je poslal sam Bog!

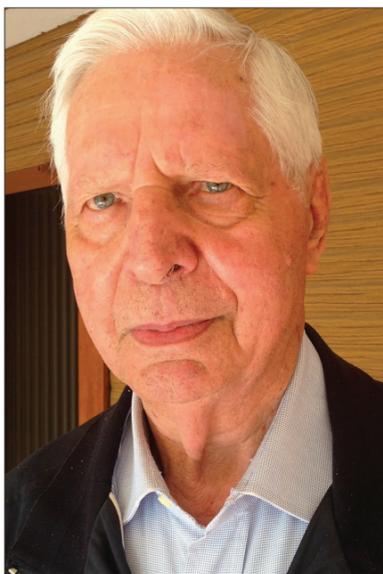
Ali se spomnite, kako je Tone Kralj slikal notranjost cerkve? Še kako! Bilo je leto 1931, star sem bil šest let. Tone Kralj je bil človek majhne postave, nosil je klobuk s širokimi kraji. Njegova žena mu je bila pri tem poslu ob strani. Cerkev je poslikal v zelo kratkem razdobju, od maja do oktobra.

Fašizem je bil takrat v polnem razmahu. Kako so naši dušni pastirji občutili njegov pritisk? Na g. Leilerja so na primer daljša časa izvajali pritisk, verjetno so z njim tudi fizično obračunali; isto je doživel še prej bazovski župnik g. Cerar. Pritisk na našega dušnega pastirja je bil tako hud, da je 2. februarja 1932 zbežal v Ljubljano.

Po osnovni šoli ste študijsko pot nadaljevali v goriškem malem semenišču.

Tako. V domači cerkvi sem bil več let strežnik. Nov župnik g. Anton Piščanec - tudi on je bil izreden človek! - je bil mnenja, da bi bil sposoben nadaljevati šolanje. Časi so bili sicer taki, da je bila pri hiši vsaka pomoč dobrodošla. Kljub temu pa so starši g. Piščanca poslušali tudi zato, ker jim je duhovnik ponudil vsestransko pomoč. Povedati gre, da je takrat malo se-

menišče veljalo predvsem za vzgojni zavod, kjer so si mladi manj premožnih družin lahko nabrali ustrezno izobrazbo (otroci

premožnih družin so obiskovali državne šole): malo semenišče sploh ni bil kraj gole teološke formacije.

Leta 1936 sem tako kot desetletni otrok prestopil prag malega semenišča v Gorici. Prvo gimnazijo je obiskovalo 52 mladeničev, med katerimi Alojz Rebula, Drago Legiša, Dušan Jakomin, Rudi Bogatec, kasnejši dušni pastir na Kontovelu, Albin Grmek. Prve tri razrede sem opravil v posoškem mestu. Ko sem izdelal v četrti razred - imel sem 14 let -, je stopil v veljavno odlok novega tržaško-koprškega škofa Santina, ki je odredil premetitev vseh študentov njegove škofije iz goriškega malega semenišča v koprsko.

Kaj je ta selitev pomenila za vas?

Bila je huda preizkušnja. Goriška leta so bila zame čudovita v vzgojnega, študijskega in duhovnega vidika! Upal bi si celo trditi, da sem v Gorici postal Slovenec v pravem pomenu besede. K temu so nedvomno pripomogle tudi učne ure slovenskega jezika dr. Antona Kacina. V Gorici je bil profesorski kader res na nivoju. V Kopru pa je bila prava polomija.

Preden spregovoriva o koprski izkušnji, bi nam lahko povedali, kako se je rodilo prijateljstvo z g. Jakominom?

Z g. Jakominom sva bila prijatelj celo življenje. Že v takratnem obdobju sva stkala tesno navezo, ki se je razširila tudi na najini družini. Veliko začetno število sošolcev, ki sem ga prej omenil, se je z leti manjšalo: v tretjem razredu smo ostali v 30! Glavna skrb vzgojiteljev v malem semenišču je bila študijska priprava dijakov. Da se povrnem na to, kar sem že prej povedal: vzgojna plat je morda veljala še bolj od duhovniške prihodnosti mladih gojencev.

Vsekakor je res, da je v goriškem malem semenišču veljala tradicionalna slovesnost, v sklopu katere so nas oblekli v talar. Še zdaleč nas niso hoteli s to gesto siliti v izbiro duhovniškega poklica. Vsak se je za to odločil šele po končanih gimnazijskih letih. Verjetno pa je

bila omenjena slovesnost vsekakor pretirana, vsaj tako sem jo sam doživljal. Drugim pa je pomenila zelo veliko, na primer prijatelju Dušanu. Zgodilo se je, da je Dušan zaradi bolezni zgubil eno študijsko leto in tako zamudil ta dogodek. Nadoknadil ga je kasneje in me prosil, da bi mu stal ob strani kot boter. Bilo je jasno, da sva drugače pojmovala ta dogodek, in v tedanjem občutku se je zrcalila usoda, kateri sva Dušan in jaz hodila naproti: on je postal duhovnik, jaz ne.

Ko sem obiskoval prvi licej leta 1940, je moj brat Marij vstopil v malo semenišče.

Ali je g. Marij takoj vedel, da bo postal duhovnik?

Verjetno, da ne. Pet let in pol sem bil starejši od njega. On je bil rojen novembra 1930, jaz pa maja 1925. Na podlagi svoje izkušnje lahko povem, da se take odločitve rojevajo počasi. To je obdobje, ko človek vsestransko zori, polagoma se v njem rodijo želje in postopno odloča, kaj in kako. V Mariju se je klic po duhovništvu postopno krepil in postal je dober duhovnik.

Kaj bi nam lahko povedali o koprski izkušnji? O semeniških okoliščinah v Kopru je imel hude spomine tudi g. Jakomin. V svoji zadnji knjigi Od petrolejke do ipada med drugim piše, da predstojniki, med njimi sam ravnatelj g. Marcello Labor, so istovetili svojo voljo z Božjo ...

Marcello Labor je bil posebna osebnost. Za določeno obdobje svojega življenja je bil zdravnik, morda celo kirurg, v Puli. Bil je poročen in imel tudi dva otroka. Potem ko mu je umrla žena, je spoznal škofa Santina, ki ga je usmeril v teološke študije. Zapustil je družino in postal duhovnik. Škof Santin, ki ga je nadvse cenil, ga je takoj postavil na čelo koprškega

Ta fotografija bogati hrbtno stran knjige z naslovom Župnija in cerkev Presvete Trojice na Katinari (Mladika), ki jo je leta 1993 napisal Jožko Gerdol

semenišča. Ko je umrl, so njegove posmrtno ostanke pokopali v kripti pri Novem sv. Antonu v Trstu. Bil je tog, strog, trd človek, čeprav je imel globoko duhovno razsežnost. Nerad pa se spomin-

jam tega časa, ker sem preprosto trpel ... Verjetno se nisem odločil za duhovniški poklic tudi zaradi koprške preizkušnje.

Hudo vam je bilo najbrž tudi zaradi italijanske nacionalistične mržnje proti Slovincem in Hrvatom ...

Pa še kako! Nasilje je bilo tako hudo, da je bila slovensčina prepovedana v skupinah, ki so presegale dvojico govorcev...

Leta 2000 je g. Labor postal božji služabnik, se pravi, da so vložili postopek za njegovo beatifikacijo. Ali menite, da si g. Labor to zasluži?

Nikoli nisem bil pri tej zadevi soudeležen in zato se o tem ne bi rad izrazil. Povedal sem, kaj mislim o njem.

Vojna vihra je nekako zaustavila vašo študijsko pot. Na začetku najinega pogovora ste omenili, da ste bili med prvimi maturanti realne gimnazije v Trstu. Ali bi nam lahko še kaj povedali o svoji vlogi v sklopu Slovenskega dobrodelnega društva?

Geneza vsega je bila v času univerzitetnih let, ko je bilo dejavno akademsko društvo Jadran. V času po vojni, ko se je pri nas začelo obdobje normalizacije, so se v naši sredini zbirale nekatere ključne osebnosti, kot na primer dr. Vesel, dr. Agneletto, dr. Tuta, ki so sodile (skupno z dr. Sfiligojem v Gorici) v t. i. liberalno demokratično strujo (ločevala se je od strože katoliške). Liberalni tabor je ustanovil odbor dobrodelnega društva in me povabil k sodelovanju. Marca 1948 sem postal tako prvi tajnik SDD.

Društvo je do danes stalo ob strani slovenskim študentom. Še danes podeljuje t. i. Flajbanove nagrade zaslužni slovenski študirajoči mladini.

Mihael Flajban se je po smrti sina odločil, da bo del svoje imovinske zapuščine prepustil Slovenski matici, ki jo je vodil Marko Udovič, del pa Slovenskemu dobrodelnemu društvu. Denarne podpore SDD črpa prav na podlagi te zapuščine. Podpore smo najprej podeljevali osnovnošolcem, nato se je zanimanje premaknilo na srednješolce. Ko je bila finančna po-

daga dovolj trdna, smo se pri SDD odločili, da bomo podpirali študente na univerzitetni poti. Čeprav sem še član društva, je že dolgo, kar nisem več član odbora. IG

Obvestila

Klub prijateljstva - Vincencijeva konferenca vabita na avtobusni izlet v Labin (ogled mesteca in njegovega zanimivega muzeja, kosilo, nato spust do mornarja v Rabac z možnostjo sprehoda po

obmorski promenadi), v petek, 12. junija, info 040 225468 zvečer (Vera).

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Anamarija Pipan 20 evrov.

Obeta se lepa slovesnost v Špetru

Dvojezična šola praznuje 30-letnico

V petek, 5. junija 2015, bo v Špetru veliko praznovanje ob 30-letnici dvojezične šole, ki je odprla vrata v šolskem letu 1984-1985. Program so poimenovali *Dvojezična 30 e lode*. Praznovanje se bo začelo ob 17. uri v Slovenskem kulturnem domu v vhsu

Petriciga" in projekcija filma "Dvojezična in a day", ki so ga pripravili iz kratkih posnetkov, ki so jih poslali nekdanji učenci. "Prehojena pot ni majhna. Ko smo začeli, nismo mislili, da pridemo tako daleč", je v pogovoru za Dom povedala Živa Gruden. Bila je med tistimi, ki so za

kon ne dovoli, da se izvaja didaktični program v slovenščini. Z odvetnikom Battoclettijem smo vložili pritožbo na predsednika republike. V zvezi s tem je državni svet odločil, da je res, kar pravi šolski skrbnik, ampak da noben zakon ne prepoveduje učenja v slovenščini. Hitro smo vložili prošnjo za osnovno šolo in ta je bila takoj odobrena. Tedaj smo se odsapnili (oddahnili), ker smo se lahko imenovali šola in smo imeli tudi nekakšno kontrolo s strani didaktičnega ravnateljstva, ki je bilo takrat v Svetem Lenartu. Se pravi, da so nam oni dajali "žegen" na naše programe in naše delo", je poudarila Grudnova. Dvojezična šola je postala državna leta 2001 po sprejetju zaščitnega zakona. "Zelo se moramo zahvaliti tedanjemu deželnemu šolskemu ravnatelju Brunu Forteju, ki je zares osebno tvegala. Poslužil se je vseh kompetenc, kar jih je zmožal, in je privedel našo šolo v državne okvire".

Za nižjo srednjo šolo pa je bilo nasprotovanje prav v Špetru. "Sreča je bila, da so bili starši navdušeni in pripravljeni se za to boriti do konca. Druga sreča je bila, da so bili na Deželi FJK in na ministrstvu ljudje, ki so razumeli to potrebo in so pripomogli k temu".

V dvojezični šoli se je več sto otrok naučilo slovenskega jezika. Problem je vrniti slovenščino v družine, v vsakdanje življenje. "To je naloga vseh nas, ker sama šola naredi, kar more - je povedala nekdanja ravnateljica. Velikokrat vlada po družinah strah, in to ni prav. Tisti otroci, ki doma govorijo v narečju, ki ga vsak dan slišijo, nimajo nobenih težav razločiti med narečjem in uradno slovenščino, ampak si znajo pomagati in prenašajo besede, izraze... Zato je prav, da se po družinah govori v narečju in da otroci znajo eno in drugo".

E. G.

v SMO z odprtjem dokumentarne razstave, nastopom pevskega zbora "Fajnabanda" in s pozdravi gostov.

Ob 18. uri se bo slavje nadaljevalo v večnamenski dvorani. Otroci iz vrta bodo predstavili "Pesmi iz gozda". Govor bosta imela Živa Gruden, ki je bila trideset let ravnateljica šole, in Bruno Forte, ki je bil leta 2001 deželni ravnatelj za šole v Furlaniji Juljski krajini in je z veliko osebnega poguma dvojezično šolo podprl. Tudi tu bodo sledili pozdravi gostov. Ob 19. uri bodo v notranjem dvorišču študentskega doma učenci osnovne šole izvedli program "Dvojezična daje številke". Ob 19.45 bodo v večnamenski dvorani učenci nižje srednje šole pokazali Vaje v slogu. Nato bo pogostitev. Nastopile bodo rock skupine.

V stavbi učiteljskega bo razstava del ekstempora "Po stazi Pavla

slovensko šolo v Benečiji dali pobudo in jo pripravili. Nato jo je trideset let vodila kot ravnateljica.

"Ko smo začeli, smo imeli pet otrok - je spomnila. S Pavlom Petricigem sva se leta 1984 vprašala, kaj narediti, ali vrtec odpreti ali ne. Potem sva se odločila, da ga odpremo. Prišlo je še dodatnih pet otrok. Delo je potekalo precej normalno in lepo. Težave so bile drugače. Nismo si upali se imenovati vrtec, ker nismo bili priznani. Na tak način smo nadaljevali sedem let. Tretje leto smo odprli tudi prvi razred osnovne šole. Prvi otroci so prišli do petega razreda, tudi če šole na papirju ni bilo. Starši so morali vsako leto podpisati, da sami skrbijo za šolanje otrok. Otroci so morali vsako leto opraviti izpite na državni šoli".

Da bi jih priznali šolske oblasti, je bilo težko. "Šolski skrbnik Giurleo je povedal, da noben za-

ponudili vrsto pobud in prireditev, s katerimi se bodo predstavili koroškimi rojakom. Na sporedu so predvideni gostovanja gledaliških in zborovskih skupin, likovne razstave, srečanja glasbenih šol, literarno branje in predstavitev publikacij. Srečali se bodo tudi slovenski izvoljeni predstavniki.

Tradicionalno srečanje kulturnikov v Kanalski dolini Kulturno sodelovanje med Koroško in Primorsko

Po že utečeni navadi so se v torek, 26. maja 2015, v prostorih Slovenskega kulturnega središča Planika - v Kanalski dolini v Ukvah, sestali predstavniki Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Slovenske prosvete iz Trsta in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, da bi izdelali načrt sodelovanja za sezono 2015 / 2016. Srečanja se je udeležil tudi predsednik društva Planika iz Kanalske doline Rudi Bartaloth, ki je predstavil stanje slovenske skupnosti v Kanalski dolini in vlogo društva pri ohranjanju slovenske prisotnosti. Na srečanju je bilo največ govora o Primorskih kulturnih dnevih na Koroškem, ki bodo letos 17. po vrsti in bodo predvidoma od 19. do 26. oktobra 2015 v raznih kra-

jih na Koroškem. Predstavniki Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenske prosvete iz Trsta so predstavili in

Kanalska dolina

Združenje Cernet sprejelo obširen program dela

V nekdanjem žabniškem župnišču se je sredi maja odvijal občni zbor združenja "Don Mario Cernet". Govor je bil o mnogih dejavnostih, ki jih namerava združenje uresničiti.

Ob ugotovitvi, da je v manjšinskem okolju v Kanalski dolini treba podpirati vsakdanjo javno rabo slovenščine, se je združenje odločilo, da bo organiziralo dejavnosti, ki naj bi se osredotočile na njeno oživitve. Še posebej si bo prizadevalo za to, da bo čim prej organiziralo gledališko delavnico za otroke. Da bo prišlo do tega, si bo združenje prizadevalo, da bi se pred začetkom poletja našlo potrebne rešitve in se bo po potrebi obrnilo tudi na obmejne ustanove v dvojezičnem delu avstrijske Koroške ali v Sloveniji.

Druga razveseljiva novica za združenje je, da bo kmalu razpolagalo z novim sedežem. S tem da je sam župnik Mario Gariup dal na razpolago pro-

store za to, bo v prihodnosti sedež združenja v nekdanjem župnišču v Ovčji vasi ("farrovž" na sliki). Združenje si je prostore že ogledalo in njegovi člani jih bodo kmalu začeli urejati, saj bo treba opraviti nekatera dela. Župnik Gariup je ponudil tudi nekaj knjig, tako da bo združenje že od samega začetka razpolagalo s knjižnico, ki jo bo potem tre-

namigi, da bi lahko stavba, ki je za žabniško skupnost igrala pomembno združevalno vlogo, prešla v last zasebnikov. Župnik msgr. Dionisio Mateucig že zdavnaj biva v novem župnišču blizu cerkve svetega Egidija, zato naj bi uradi videdske nadškofije župniji svetovali prodajo stare stavbe. Staro župnišče je precej veliko in bi po potrebnih obnovitvenih delih lahko nudilo prostore za raznolike dejavnosti.

Med občnim zborom je bil spet govor o žabniškem duhovniku Lambertu Ehrlichu. Prihodni so sprejeli sklep, da bo združenje

ba počasi sistemsko urediti. Vredno omembe je, da bo združenje Cernet imelo sedež prav v stavbi, kjer je v preteklosti bil sedež dvojezičnega oškega župniškega urada.

Manjša razprava je med občnim zborom potekala tudi v zvezi s prihodnostjo nekdanjega župnišča v Žabnicah. Žabniški člani združenja so izrazili zaskrbljenost v zvezi z

naslovilo občini Trbiž prošnjo, da bi se po žabniškem duhovniku poimenovala ulica, kjer se nahaja Ehrlichova rojstna hiša. Obenem si bo združenje tudi prizadevalo za postavitev na stavbo dvojezične spominske plošče na Ehrlichu. Združenju Cernet pa bo še naprej predsedoval Antonio Sivec.

Luciano Lister

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (99)

Mariza Perat

Cerkev Marije Vnebovzete na Repentabru

Od doma so odhajale zgodaj zjutraj, še preden se je zdanilo, in to ob vsakem letnem času, tudi v najhujši burji, mrazu, dežju in snegu, in tudi če so bile ceste poledenele, peš, da so tako prihranile denar, ki bi ga bile sicer porabile za vožnjo. To je bilo težko in trdo življenje, ki je krojilo trdni in vztrajni značaj kraške žene.

Vse to spada seveda že v zgodovino. A tudi danes so Kraševci kleni, trdno zasidrani v svoji kamniti zemlji, kot je trdno obzidje Tabra, v osrčju katerega prestoluje Božja Mati in s tega kraja skrbno bedi nad svojimi Kraševci.

Naj končam s pesmijo duhovnika in pesnika Alberta Miklavca (1928-1996), tomajskega rojaka, ki o Mariji Vnebovzeti na Repentabru takole poje:

"Pred vekmi smo Slovenci Ti izbrali na Repentabru prostor sredi Krasa in z dražestjo naravnega okrasa, ljubezen srčno smo Ti darovali.

Z nebes bediš nad nami, božja Mati, in vedno si pripravljena prositi za nas Boga, v življenju nas voditi kot naša Mati, da se nam ni bati.

Vsi radi romamo v ta sveti kraj, kjer spomenik ljubezni je do Tebe, saj vzeta si bila v nebeški raj.

Razsvetli nas, ker danes so potrebe duha pereče, kot le malokdaj: brez pomoči ne pusti nas od sebe!"

Viri: Bedenčič Anton: Tabor - Župnija Repentabor, Izdala občina Repentabor, Trst 2006; Bedenčič Anton: Življenjski utrip Repentabra skozi čas; Guštin Majda: (Monrupino attraverso i secoli); Guštin Vesna: Izšlo ob 35-letnici kulturnega društva; Pertot Marinka: Kraški dom, Založilo KD Kraški dom, Repentabor 2006, Prevod: Majda Guštin; Beličič Vinko: Bližine in daljave - Mladika, Trst 1993; Miklavc Albert: Bori šumijo, ko burja zavija, Izdala NUK - Ljubljana

Kraške žene na poti v Trst

2006; Morato Nada: Življenje na Krasu - št. 1 - Svet na meji, Repentabor, Ljubljana 1993; Prešeren Jože: Marijina družba "Marije Milostljive" v Trstu - Trst, 1975 - Izdala M. družba Trst; Sila Matija: Življenjski utrip Repentabra skozi čas, Repentabor 2006; Škabar Tanja: Naša šola nekoč

in danes, Repentabor 2014; Štoka Drago: Peterlin v mojem spominu - Izdala Mladika in društvo Finžgarjev dom - 2001; Sulčič Branka: Cerkev Blažene Device Marije Vnebovzete na Repentabru - Mladika št. 1, 2-3, 2013; Tasso-Jasbitz Ariella, Parovel G. Paolo: Repentabor - Izdala Mladika, Trst 1995; Tavčar Ivan: Albin Kjuder - Tomajski, Naše korenine - GMD Gorica 2005.

Tabor s cerkvijo

Podatki: Bedenčič Anton, Guštin Vesna, Peterlin in Susič Lučka, Pisani Marko, Sosič Morana; Bogoljub, Ljubljana 1909, februar.

Slike so prispevali: Bedenčič Anton, Devetak Danijel, Grilanc Igor, Peterlin Susič Lučka, Sosič Morana, Uredništvo Novega glasa.

/ dalje

Križa preprostih ljudi v Sloveniji vse težja

Varuhinja človekovih pravic naj zoper kršitve teh pravic protestira tako – da odstopi!

V Sloveniji so javna občila tudi v prejšnjih dneh zabeležila in ocenila najpomembnejše dogodke iz vsega, kar se je zgodilo v državi, zlasti pa v njeni politiki. To pa je bila, kot zmeraj, pisana množica novic raznolikih vsebin, ki jih politika in javnost še komentirata in bodo, vsaj nekatere, še nekaj časa ostale aktualne oz. v središču zanimanja. Tako se pri nas nadaljujejo polemike o različnih pogledih in ocenah narodno-svobodilnega boja, komunistične revolucije, protirevolucije, o povojnih pobjah, označevanju doslej zamolčanih in prikritih grobišč in o drugih temah iz polpretekle zgodovine našega naroda, vendar tudi razprave o položaju in razvoju sedanje samostojne in neodvisne države. V zadnjem času se pojavljajo v delih politike domneve o tem, da premier Miro Cerar s svojo politiko in vladnim delovanjem naj ne bi več užival zaupanja in podpore vplivnih in odločilnih sil oziroma mogočnejših oz. ozadja, ki naj bi določali smeri slovenske politike. Te sile oz. najbolj vplivni posamezniki, ki pa jih doslej celo državni poglavar Borut Pahor ni želel konkretno imenovati oziroma opredeliti, naj bi domnevno pripravljali nov zasuk slovenske politike na levo, v smer, ki jo v državnem zboru utemeljuje stranka Združena levica.

Iz čisto človeških razlogov, zaradi spoštovanja in dostojanstva sebe in drugih, zelo boleče učinkujejo izkušnje, ki jih pri opravljanju svojega poslanstva doživlja Vlasta Nussdorfer, varuhinja človekovih pravic. Obrazložila jih je v dolgem in čustveno obremenjenem pogovoru z Mojco Matoz, odgovorno urednico Delavske enotnosti, glasila Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Nekdanja sodnica in humanitarna sodelavka pevca in domoljuba Giannija Rijavca se zdi iskrena in prizadeta, ko našteva množico krivic in drugačnih primerov brezpravja, ki se dogajajo v Sloveniji, razne inšpekcije in drugi državni organi pa dopuščajo take razmere, ki jih nekateri opredeljujejo celo kot suženjske. Gospa Vlasta Nussdorfer, ki sicer skrbno pazi, da med krivici za razmere ne uvršča in ne navaja tudi kakšno sodišče, je v pogovoru za Delavsko enotnost povedala, "da se pri varuhu v zadnjem času soočamo z vsem. Z žalostjo ljudi, z jezo, besom, celo z napovedjo samomorov, nasilja, sežigov. Slišimo tudi, da bi nekdo raje sežgal hišo, kot da jo izgubi. Delo zaposlenih pri varuhu je težko, ko je kdo v krizi in ko grozi. Včasih vidim, da je že dovolj,

da ljudi poslušaj, saj pravijo, da smo edini, ki jih poslušamo. Tudi dan, ki je namenjen delu na terenu, je vedno zelo težek. Vsak se te s svojo zgodbo dotakne, ne moreš se kar izklopiti. Pri varuhu se o tem veliko pogovarjamo". Vlasta Nussdorfer je v pogovoru za glasilo največje sindi-

brezpravja pri pristojnih nimajo odziva in rešitve. Gospa Vlasta Nussdorfer bi zato zoper krivice, ki jih ugotavlja, našteva, nanje opozarja, jih obžaluje in ji povzročajo tudi osebne bolečine, morda najbolj protestirala tako, da bi odstopila s položaja varuhinje človekovih pravic. Šele s takim dejanjem demonstrativne narave bi najbrž lahko najbolj spodbudila, ali natančneje, prisilila razne izvršilne organe in v končni fazi tudi vlado, da bi začeli ukrepati za odpravo krivic in brezpravja v Sloveniji.

Vlasta Nussdorfer

K omenjeni domnevi o možnosti zaskala slovenske politike v levo morda spada tudi nepričakovano oblikovanje nove koalicije z imenom Proti privatizaciji. Njeni člani nasprotujejo vsem projektom in načrtom privatizacije in prodaje državnega premoženja, ki naj bi bi bilo vredno okoli 13 milijard evrov, in se zavzemajo za ponovno uvedbo družbenega gospodarstva s samoupravljanjem, po modelu prejšnje socialistične države. Nove koalicije spriči njene sestave ne gre pod-

kalne centrale pri nas tudi dejala, "da bi v Sloveniji vsi imeli vsega dovolj, če bi bilo poštenje. Mi opozarjamo državo, se trudimo, ampak bojazen ljudi, da bo do ponižani, je zelo velika, velik je tudi njihov brezup". Ne gre dvomiti, da je varuhinja človekovih pravic na dobri tretjini svojega mandata globoko zapokopana v delo. Toda prav tako je dokazljivo, da njene pobude, predlogi in najrazličnejša posredovanja za odpravo krivic in

cenjevati. Sestavljajo jo namreč stranka Združena levica, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije na čelu s predsednikom Dušanom Semoličem, Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije s predsednikom Branimirjem Štrukljem, Zveza društev upokojencev Slovenije, pa tudi politično zelo dejavna in vplivna Zveza združenj borcev za vrednote NOB Slovenije, na čelu s Titom Turnškom, zagovornikom povojnih pobojev rešničnih ali domnevnih nasprotnikov komunizma. Koalicija bo 11. junija v Ljubljani pripravila protestni shod, formalno zoper privatizacijo in prodajo državnih podjetij, a sodeč po vzdušju, ki ga napovedujejo, bi lahko šlo za demonstracijo, uperjeno proti vladi Mira Cerarja.

Med dogodki v prejšnjem tednu je zelo odmeval in še vedno vzbuja zanimanje obisk premiera Mira Cerarja pri papežu Francišku v Vatikanu. Predsednik vlade in Slovenska škofovska konferenca sta na srečanju pred obiskom ugotovila, "da so odnosi med državo in Cerkvijo dobri. Dogovorili pa so se tudi za nadaljevanje dialoga med vlado in Slovensko škofovsko konferenco". Vendar je o nekaterih zanj kritičnih in ne dovolj utemeljenih vidikih obiskov slovenskih politikov v Vatikanu na Radiu Ognjišče zanimivo razmišljal duhovnik, moralni teolog dr. Ivan Štuhec iz Maribora. Po njego-

vem mnenju je Vatikan naklonjen sprejemanju slovenskih državljanov kratko malo zaradi tega, ker razmer v Sloveniji ne pozna dovolj dobro. Če bi se zavedali, kateri problemi so pri nas še nerešeni, bi to podajanje kljuk od enega do drugega premiera ne potekalo tako gladko. Po mnenju Štuheca ne bi smel Vatikan v prihodnje predstavnikov slovenske države več sprejemati tako rekoč "na lepe oči", ampak bi moral vsak sprejem pri papežu pogojevati z rešitvijo katerega od še vedno nerešenih vprašanj med državo in Cerkvijo pri nas.

Vendar pa v Vatikanu, to naj dodamo, zagotovo vedo za tisto, kar so v soboto, 30. maja, zaznamovali na Kongresnem trgu v Ljubljani. V središču slovenskega glavnega mesta je namreč društvo Nova slovenska zaveza izvedlo t. i. projekt Slovenski spominski križ. Predstavniki skoraj 170 slovenskih župnij so na prizorišču prinesli vsak svoj križ in z njim obsojili poboje, ki jih je 26. maja v govoru na balkonu ljubljanske univerze napovedal vodja revolucije Josip Broz-Tito. Hana Souček-Morača, urednica revije Slovenska vojska, se je v uvodniku, napisanem v omenjeni reviji, vprašala, "katera bo deca žica nas obdaja zdaj, ter, kdo nas bo osvobodil in kako"? Nova slovenska zaveza ima odgovor, saj je na Kongresnem trgu ponovno ugotovila, "da pokojni na strani protirevolucije še vedno nimajo dostojnega groba, urejenega pravnega položaja in vrnjenega dobrega imena. Boli nas, da v vsem obdobju nove države nismo nikdar začutili obžalovanja in obsodbe nasilja, ki je doletelo nasprotnike revolucije".

Marijan Drobež

Prazni in polni kozarci v Sloveniji

Relativnostna teorija za slovenski vsakdan

Vse je odvisno od zornega kota, s katerega gledamo na stvari. Einstein bi temu rekel relativnostna teorija. Zdrava kmečka pamet pa, da na podlagi zornega kota, ki si ga izberemo, bo kozarec na mizi polovično poln ali polovično prazen. Ljudska modrost pravi, da obstaja tudi "druga plat medalje". No, saj smo se razumeli. Saj je jasno, v čem je bistvo. In to je pomembno predvsem v medijih, ki te poglede prinašajo širši publiki in bralstvu.

Kako uspešno je okrevanje Slovenije?

Slovenija že poldrugo leto doživlja precejšnjo gospodarsko rast. Lani je znašala 2,6 odstotka BDP in je bila med višjimi v Evropi. Pred kratkim so bili objavljeni podatki tudi za letošnje prvo trimesečje. Ljubljana se spet ponaša z izjemnim dosežkom: BDP je glede na prvo trimesečje 2014 zrasel za 2,9 odstotkov. In to je tista polovica polnega kozarca. Da ne bo pomote, gre za pozitivne kazalce in za dobre obete za prihodnost. A žal politika (v prvi vrsti vlada) te številke včasih uporablja zelo zavajajoče. Kot da gre za dokaz, kako se v Sloveniji sedaj cedita med in mleko. Na tej podlagi je bilo v zadnjih mesecih sprejetih kar nekaj ukrepov, včasih tudi zelo populistično in z jasno volilno računico. No, pogledimo na te številke malo drugače. Pogledimo jih v absolutnih vrednostih. Slovenski BDP je bil v letu 2014 vreden 37,2 milijarde evrov. Glede na prejšnje leto se je povečal za dobro milijardo evrov (leta 2013 je znašal 36,1 milijarde evrov). Če pa gremo še nekoliko bolj nazaj, bomo odkrili, da je slovenski BDP v zadnjem predkrižnem letu (2008) bil "težak" 37,9 milijarde evrov, torej dobrih 700 milijonov evrov več kot v lanskem navdse uspešnem letu. Da poenostavimo: Slovenija res raste, a njena produktivnost je danes objektivno še vedno manjša od tiste v letu 2008. Slovenska rast je torej uspeh, šampanjca pa ne gre še odpirati. V Financah je bila v prejšnjih tednih objavljena zanimiva primerjava glede rasti gospodarstva v posameznih državah članicah EU od leta 2008 do danes. Pod drobnogledom so bile Poljska, Nemčija,

Estonija, Latvija, Slovenija in Italija. Slovenija je imela v letu 2014 7,1 odstotka manjši BDP glede na leto 2008. Slabše se je odrezala samo Italija (padec v višini 7,7 odstotkov). Med omenjenimi državami pa se mora z nižjo gospodarsko produktivnostjo kot pred začetkom krize ukvarjati samo še Latvija (-2,4 odstotkov glede na leto 2008). Gospodarstvo v ostalih naštetih državah je že nad ravnino iz leta 2008: Estonija je glede na višek predkrižnega obdobja zrastle v višini 2,5 odstotkov, Nemčija za skoraj 4 odstotke, Poljska celo za 20 odstotkov. Evropska unija je, če gledamo povprečje posameznih držav, dosegla raven iz leta 2008 lani.

Še vedno nizka konkurenčnost

Kaj pa Slovenija? Če bi bila njena rast dvodstotna tudi v bližnji prihodnosti, bi se na vrednosti BDP iz leta 2008 vrnila šele leta 2018. Temu bi lahko rekli izgubljeno desetletje. Pri vsem tem je potrebno seveda opozoriti na še več anomalij, ki jih prinaša "sistem Slovenija". Prejšnji teden je švicarski inštitut IMD objavil lestvico konkurenčnosti za 61 držav s celega sveta. Slovenija je letos na 49. mestu. Tudi v tem primeru se lahko gremo igrice o polnem ali praznem kozarcu. Kdor vidi polovico polnega kozarca, bo komentiral, da je glede na lansko leto Slovenija napredovala za 6 mest. Kdor vidi polovico praznega, pa bo pikro pripomnil, da je kljub napredku Ljubljana še vedno na 49. mestu izmed 61 tekmovalk. Kar je, resnici na ljubo, slabo. Slabše od Slovenije se je med državami evrskega območja odrezala samo neblogljena Grčija, če zajamemo širše celotno Evropsko unijo, pa sta poleg Grčije slabši samo še Bolgarija in Hrvaška. Lestvica je sestavljena na podlagi več kriterijev in postavk, ki zajemajo iz širšega ekonomskega okolja posamezne države. Dve tretjini ocene določajo statistični izračuni, tretjino pa anketa, ki se izvaja med menedžerji.

Taka analiza pokaže na dobre in na slabe plati gospodarstvenih tokov v posameznih državah. Če nekoliko poenostavimo, je Slovenija najvišje v kategorijah infrastrukture (pričakovano), visoko je bila ocenjena tudi delovna sila zaradi svoje usposobljenosti. Posebej je bilo med pohvalami mogoče zabeležiti tudi visoko izobrazbeno raven. Tudi med tistimi posebej negativnimi ocenami, ki so najbolj pripomogle k nizki uvrstitvi slovenske

države, ni zaznati presenečenj: kar upočasnjuje lokomotivo slovenskega ponovnega zagona, je po preučitvi Financ sektor "vlada" oziroma "državni aparat". Zadnje mesto na lestvici si je Slovenija prislužila v kategorijah obdavčitve fizičnih oseb in učinkovitosti nadzornih svetov pri nadzoru podjetij (spomnilo, da so med največjimi slovenskimi podjetji številna taka, v katerih je večinski ali pomemben delničar država). Zadnja mesta zaseda Slovenija še v kategorijah birokracije, okoljske zakonodaje, tujih neposrednih naložb in privlačnosti za visoko usposobljene tuje kadre. Še bolj zgovoren je seznam priporočil, ki jih je švicarski inštitut namenil Sloveniji. Gre namreč bolj ali manj za ista priporočila, ki jih Ljubljani "namenja" tudi Evropska unija in drugi mednarodni organi: fiskalna konsolidacija, prijazno poslovno okolje, zmanjšanje zadolženosti podjetniškega sektorja, zdravstvena reforma in davčna reforma.

Nesoglasja znotraj koalicije

A teh reform v Sloveniji ni mogoče izpeljati. Vzroki za to pa so, že spet, nesposobnost politike, da bi se poenotila okoli nekaterih strateških korakov, ki jih je potrebno storiti. Politika bi obdobje rasti v zadnjem poldrugem letu lahko uporabila kot vzmet za nov zagon, dejansko pa ga uporablja za opravičevanje svojih potez in politik. Enotnosti pa ni od nikoder: saj ne mislim na enotnost med koalicijo in opozicijo, enotnosti okoli strateških projektov ni niti v sami koaliciji. Spori okoli ključnih projektov vse bolj razdvajajo vladno koalicijo. Vprašanje privatizacije, ki se je najprej vrtela okoli Telekom in v zadnjih tednih vse bolj tudi okoli Zavarovalnice Triglav, vse bolj oddaljuje

stranko SMC premiera Mira Cerarja od koalicijskih partneric Desusa in SD. V prvi vrsti je tukaj težava verodostojnosti vladne ekipe, ki iz tedna v teden spreminja stališča okoli teh vprašanj, kar je seveda škodljivo in odbijajoče za morebitne investitorje. Tega se vse bolj zavedajo ne samo potencialno vpleteni investitorji, temveč širša evropska javnost. Brez vsebinskih političnih sprememb bo v njihovi perspektivi slovenski kozarec vedno bolj prazen, pa naj statistika govori, kar hoče.

Andrej Černic

V Vatikanu in Rimu o vračanju umetnin

Ministrica za kulturo RS mag. Julijana Bizjak Mlakar se je 28. maja srečala s kardinalom Gianfrancom Ravasijem, predsednikom Papeškega sveta za kulturo pri Svetem sedežu. Ministrica je pozdravila skupno skrb za kulturno dediščino. Prav tako je pozdravila kardinalovo zavzemanje za dialog med ljudmi z različnimi pogledi na svet. Poudarila je prizadevanja Slovenije za obnovo sakralne kulturne dediščine, kardinal pa je izrazil naklonjenost pri nadaljnjem sodelovanju. Med drugim sta se dotaknila tudi vprašanja vračanja v Italiji zadržanih umetnin. Ministrica je kardinala povabila na predstavitev monografije in obnovitvenih del Qualijevih fresk v ljubljanski stolnici in na spremljevalno razstavo ter simpozij konec leta 2015. Dan kasneje pa se je ministrica srečala tudi z italijanskim kolegom Dariom Franceschinijem, s katerim sta tudi poglabila tematično vračanja umetnin v slovenske cerkve v Istri. Kot kardinal Ravasi je tudi italijanski minister za kulturo izrazil podobno naklonjenost reševanju odprtih vprašanj glede vračanja v Italiji zadržanih umetnin.

SNG NOVA GORICA Podelitev 5. nagrade tantadruj

Veselite se SSG Trst, za mlado igralko Arno Hadžialjević in Tejo Glažar

Domiselno, nekonvencionalno, neformalno, mladostno igrivo, duhovito s pridihom ironije in avtoironije in kot smiselni podaljšek čudovite predstave oz. koncerta poezije *Postani obcestna svetilka* (Srečko Kosovel), avtorjev Nejcja Valentija, Branka Rožmana, Andreja Jusa, iz lanske sezone SNG Nova Gorica, je v petek, 29. maja 2015, v veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica izvenela podelitev primorske gledališke nagrade tantadruj. Pri svojevrstni uprizoritvi v režiji Andreja Jusa, ki s Kosovelo-

Nagrajenki Teja Glažar in Arno Hadžialjević (foto David Verlič)

timi leti zamislila tri primorska gledališča, Slovensko stalno gledališče Trst, najstarejše gledališče na Primorskem kulturnem območju in ena najpomembnejših kulturnih ustanov Slovencev v Italiji, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica,

Beblerjem, Iro Ratej in Katjo Pegan, da bi še bolj povežala in ovrednotila delo svojih najboljših ustvarjalcev in bi si jim za trud in umetniške dosežke oddolžila z nagrado. Kot je v uvodnem pozdravu pojasnila vršilka dolžnosti direktorice SNG Nova Gorica Nevenka Rusjan Bric, je nagrada poimeenovana po Kosmačevem junaku Tantadruju – skovanka je iz pisateljevega narečja in pomeni "ta in ta in drugi" –: "Tantadruj, 'božji otrok' je sinonim za otroško čistost, preprostost in iskrenost, to

osrednja ustanova Severne Primorske in drugo najstarejše gledališče na območju primorskega kulturnega prostora, in Gledališče Koper, najmlajše gledališče na Primorskem, s tedanjimi umetniškimi vodji Primožem

česar se želimo držati in ohranjati igralci in gledališčniki nasploh. Iskrenost do sebe in do občinstva, držati ogledalo družbi, ji pomagati k razumevanju stvarnosti in jo pritegniti k razmisleku k temu, od kod pri-

hajamo in kam gremo. Igralci si to trudimo početi s čistim in odprtim srcem kot Tantadruj in hkrati ohranjati mladost, otroško veselje do igre, raziskovanja in radovednost, ki naj nikoli ne presahne. Le tako lahko igralec pripelje sebe do zamika svoje ustvarjalnosti, ki jo ohranja vse svoje profesionalno življenje". Bričeva je tudi poudarila, da smo Primorci posebni, zaradi svoje zgodovine, umeščenosti na rob naše domovine. Morda se prav zato tako oklepamo svojega jezika, navad in načel. Vsa tri gledališča, čeprav so zemljepisno relativno daleč, "naša zgodovina, podnebje, temperament delajo sorodna. Zato si želimo še trdnejšega medsebojnega sodelovanja, ki nikakor ne izključuje sodelovanja z drugimi slovenskimi pokrajinami. Delovati moramo skupaj in hkrati ostajati zvesti sami sebi", je zatrjela Bričeva. Za temi pomenljivimi mislimi je besedo predala gostji iz Ljubljane, predstavnici ministrstva za kulturo, Vesni Jurco Taler. Talerjeva je poudarila pomembnost povezanosti gledališča s stvarnostjo, ki ga obkroža, in zato tudi nagrade tantadruj, podelitev katere se vsako leto seli v eno izmed teh primorskih gledališč. Naglasila je, "naj bo ta mala okrogla obletnica priložnost, da se ozremo na prejemnike te nagrade, ki so pravi predstavniki zasvojenosti z gledališko umetnostjo: režiser Mario Uršič, igralec SNG Nova Gorica Stane Leban, kritičarka in kronistka kulturnega življenja Zdenka Lovc in igralec Anton Petje, ki je svoj gledališki žar razdal v SSG Trst. Dejala je tudi, da "čeprav se festivalska in gledališka moda nenehno spreminja, je dolgoročno spoznanje to, da so pričakovanja gledališča mnogo bolj stanovita, kot se zdi: občinstvo si želi dobrih zgodb, dobrih vlog, močnih

čustev in tematike, ki se jih tiče". Poudarila je moč gledališča, ki ostaja zmeraj vznemirljivo, zavezujoče, kljub vsem mogočim novostim zadnjega stoletja. Stika človeka s človekom v dveh tisočletjih in pol od zlate dobe antičnega gledališča namreč ne more prav nič nadomestiti. In ravno primorska gledališča delujejo v okolju, ki je v Sloveniji najbližje sredozemski kulturi, kjer se je razvila naša civilizacija. Ob koncu svojega nagovora je iskreno čestitala vsem nagrajencem, pa tudi vsem drugim ustvarjalcem primorskih gledališč.

Vlogo "povezovalke" večera je imela igralka Maja Nemeč, članica SNG Nova Gorica, ki je vseskozi imela duhovito zaslobmo nastopajočih v predstavi *Postani obcestna svetilka*, Ane Facchini, Marjute Slamič, Kristijana

pripravljenost na raziskovalno tveganje, zaznati tudi več izstopajočih umetniških stvaritev.

Nagrado tantadruj za najboljši igralski dosežek 2015 je žirija podelila Arni Hadžialjević iz SNG Nova Gorica za vlogo *Emme Bovary* v predstavi *Gospa Bovary*, priredbi Flaubertovega romana avtorja Nebojše Popa Tasića: "Emmo Bovary, literarni sinonim za občutenje nezadovoljstva in strasti zaradi neuresničene sanj, Arna Hadžialjević oblikuje v ostrenju prehoda, ki ga opravi priredba Flaubertovega romana avtorja Nebojše Popa Tasića, od moralističnega pogleda predstavnika družbene moči v osrčje intimnega sveta posameznice, ki nepotešljivo hlepi po odrešitvi iz pustega vsakdana ter dolgočasnega, od privlačne utvare tako oddaljenega življenja. Uvodno sojenje, ki ga z na-

Neda Rusjan Bric, v.d. direktorice SNG Nova Gorica (foto Suzana Uršič)

Gučka, Mihe Nemca in Žige Sakside, čudovitih igralcev, ki so se izkazali tudi kot izvrstni pevci. Po ogledu prijavljenih predstav omenjenih treh gledališč v letošnji sezoni so člani žirije, Milena Zupančič, Ana Perne in Gregor Butala, dodelili nagrado za najboljši gledališki dosežek Slovenskemu stalnemu gledališču Trst za predstavu *Hlapci* v režiji Sebastijana Horvata. V imenu žirije je Ana Perne dejala, da sezona v primorskih gledališčih izkazuje v splošnem zadovoljivo kakovostno raven in da je mogoče v žanrsko in tematsko raznovrstni beru uprizoritev, v katerih sta se v obrtnem znanju dovolj jasno izkazovali tudi občutljivost za soočanje z aktualnimi družbenimi vprašanji in

smehom na obrazu spremlja še z distance, se razveje v intenzivno bitje njenega čustvenega sveta, v nadrobnejšem niansiranju omenjenih treh gledališč ob zaznani možnosti približanja k zelenemu in natančnemu stopnjevanju vznesenega poleta, a tudi tenkočutno prikazani bolečini izkustva ob razblinjenih projekcijah lastnega hrepenenja in prizadetosti znotraj utesnjenosti, kakršno doživlja v svojem zakonu. Njena upodobitev Emme pada neustavljivo iskanje izpolnitve, ki ga gojijo utopične predstave in uničujejo stiki z resničnostjo, ter tako spregovori o enem izmed temeljnih človeških neskladij".

/ str. 16
Iva Koršič

Z 9. strani

"Vsi glasovi so ..."

Še kako reciva o Vaših študijskih in ustvarjalnih potovanjih. V ZDA ste zelo poznani, morda takoj za Tomažem Šalamunom. Kolega mi je razlagal, kako Vas berejo študentje med drugim tudi na Portugalskem. Kaj iščete na svoji poti in ali je Amerika res tako daleč?

Na svojih poteh iščem načine, kako postati človek. V druženju z vrstniki, pisatelji, pesniki in intelektualci lahko vedno znova preverjam relativnost tistih besed in vrednot, ki so v slovenskem prostoru samoumevne. Vstopenje v živ brbotajoč laboratorij, ki poteka na festivalih, javnih forumih in drugih oblikah javnega soočenja poetik in noetik: zame je to neobhodno potrebno, če hoče človek ohraniti vitalnost v svoji "vita contemplativa".

Pripravljate se na pot v Luksemburg...
Čez teden dni bom na pesniškem festivalu Poezija pomladi. Izbrane evropske pesnike ob tekočem

dogajanju peljejo tudi na debato s srednješolci, kar se mi zdi zelo pomembno. Poezijo jemljem kot kapsulo smisla in imam občutek, da je doveznost za smisel v dobi druge socializacije večja kot potem, ko se človek že navadi na to, da gre tudi brez branja, četudi ne ve, da ga bo brez branja pobralo. No, pa sva pri Vašem zadnjem delu *Kako postati človek, ki je letos izšlo pri Cankarjevi založbi*.

Pesmi oz. gesla iz privatne abecede otroštva sestavljajo knjigo *Kako postati človek, ki sicer nosi letnico 2014*, četudi je izšla v začetku letošnjega marca. Knjigo sem napisal kot palimpsest spominov in izmišljij, izrisujoč lastni portret v sedemdesetih letih, ko sem iz otroka postajal mladostnik. Pri iskanju ustrezne oblike ali posode za tokove stvarnih doživetij in sanjarij sem po nekaj neuspešnih poskusih prišel na dan z zasebnim geslovnikom, ki pa je strogo zamejen z gesli iz *Mladega vedeža*, torej iz legen-

darne enciklopedije za mlado-stnike do petnajstega leta, ki je izšla pri Mladinski knjigi v letu, v katerem sem se rodil: 1961. Številni ponatisi pričajo, da enciklopedije ni posvojila le moja generacija, pač pa tudi mnoge druge. Petdeset gesel, po dve za vsako črko slovenske abecede, skuša nazorno opisati in sugestivno priklicati čas in prostor polpretekle dobe, v kateri sem se dobesedno učil, kako postati človek: deške igre in zaljubljenosti, športne dejavnosti in potapljanje med razprte knjižne platnice, gorniške pustolovščine in obmorske slasti, zemljevidi ulic rojstnega mesta, ožje in širše domovine ter Evrope, pa tudi sezname predmetov za vsakdanjo uporabo – vse zamenjane, ampak ne zanemarljive podrobnosti se sončijo pod baldahinom moje knjige, za katero upam, da je napisana z zornega kota, ki ga ne more posnemati nihče, hkrati pa jo vsak lahko bere kot svojo. Z drugimi besedami: moja enciklopedija odraščanja ne skriva, da je napisana za vsakogar, saj želi voditi po poteh spominov in domišljije, na katerih "jaz" prehaja v "ti" in zgodba pravzaprav o tem zares govori.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (68)

BELUŠI

V tem obdobju rastejo po naših poljih, v naši vasi, štandrežu, prirejajo celo praznik, ki jim je namenjen.

Sestavljeni so po večini iz vode (90%). Poznali so jih že v Mezopotamiji, stari Grki so jim dali ime asparaghos, kar pomeni "poln limfe". Napoleon jih je oboževal, pripisoval jim je učinek afrodisiaka.

Vsekakor so beluši zdravi, pravimo jim tudi rastlinski čistilci organizma.

Imajo diuretični učinek, iz telesa spustijo tekočino, prečistijo organe, kot so ledvice, srce, jetra, črevesje, kožo, pljuča, vranico. So veliki antioksidanti in alkalizatorji organizma. Telo razkisa. Samo na zakisanem telesu raste bolezen!

Kako se lahko naturopatsko opazujemo in vidimo, če naše ledvice pravilno delujejo?

Opazujemo naš urin: ta mora biti svetlo rumen, brez pene in brez arome. Če bomo uživali beluše vsak dan za večerjo, bo naša večerja zdrava, organizem bomo razbremenili, ga razkislali, kar bo razvidno v urinu, v njegovi barvi. Naturopatsko večerjo na podlagi beluše uživamo vse, dokler imamo na razpolago beluše. Beluši vsebujejo veliko folne kisline, vitamina

B9, glutationa, ki zavira rast prostih radikalov. Beluši krepijo tudi srce in ožilje, ker vsebujejo rutin, ki krepi stene ožilja.

Zakaj beluši krepijo srce? Ker krepijo ledvice. Po tradicionalni kitajski medicini imajo ledvice nalogo, da hranijo srce, ga hladijo, drugače bi srčna mišica "pregorela". Srce obdaja ovojnica, perikard, med perikardom in srcem je tekočina, ki ima nalogo "hladiti" srce. Te tekočine mora biti dovolj, ne preveč ne premalo. Prisotnost te tekočine uravnava ledvice.

Zato so beluši posredno zdravi tudi za srce. Beluši delujejo proti raku, ker so bazični in poskrbijo, da je pH v telesu pravilen. Vsebujejo veliko mineralov: magnezij, mangan, cink, baker, železo, vitamin K, E, B ter veliko vlaknin.

Beluši pa so lahko tudi nevarni, če z njimi pretstavimo: na primer čaj iz korenin beluše vsebuje veliko urične kisline.

Narava nam jih daje, zakaj jih ne bi izkoristili! Dokler rastejo, jih uživajmo vsak dan za večerjo v zmernih količinah, naše telo nam bo hvaležno!

Iščimo zdravje!

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 1. junija, ob 14. uri.

Zanemarjeni ibanski grad ali obrambna utrdba (2) Stražarji nad dolino

Ibana je pravzaprav le ena izmed 21 majhnih zaselkov, ki sestavljajo občino Praprotno (Prepotto). Nekateri izmed teh štejejo le tri, štiri hiše, drugi so že skoraj popolnoma zapuščeni. Ibana (Albana) je tako rekoč med največjimi in najbolj živahnimi. Nekaj manj kot dvesto prebivalcev je lahko ponosnih na pekarino, kamor zahajajo po gubanco celo kupci iz Trsta in Gorice, na po svetu sloveče vinograde pokalce (schiopettino), poleg vsega pa se zaselek lahko ponaša z gradom, ki se ponosno dviguje nad idrijsko dolino.

Kdaj so postavili temeljni kamen za ibanski grad, pravzaprav ne vemo. Ljudsko izročilo pravi, da je bila obrambna utrdba, ki se naslanja na golo kraško skalo, preko skritega rova pa povezana z reko Idrijo (Judrio). Ta je od gradu v značni črti oddaljena le nekaj sto metrov. Žal so rov našli, vendar so kmalu ugotovili, da je že po nekaj metrih prekinjen. Dolina Idrije je namreč potresno območje, skozi dolga stoletja pa je kamenje popolnoma zaprlo skrivni dostop do vode. Mi izletniki smo se iz vasi povzpeli na grad skozi kraški gozd, ki je značilen za to področje. Čeprav se nad nami dviguje Stara Gora z bujnim kostanjem gozdom, smrečjem in značilnim srednjegorskim videzom, je na dnu idrijske doline, tam, kjer Brda prehajajo v Benečijo, pokrajina še kraška. O tem pričajo tudi imena zaselkov: Cras (Kras), Cladrecis (Selice). Ravno tole

ime, v katerem vsako uho zlahka prepozna furlanski izvor, naj bi izhajalo iz besede "clap", kamen. Če nekoliko višje že kraljujeta praprot in čemaž, je tu na Krasu še najti divje špargelje in črni gaber. Vegetacija je podobna naši, kraški, tla pa so skopa ter bogata z apnencem. Vsekakor je tudi na robu te kraške pokrajine že čutiti energijo Nediških dolin, ki naravo z nenavadno močjo spodbuja k rasti. Gozd, po večini borov, bogatijo še različna druga drevesa, podrast je bujna, zelenje kraljuje na pobočjih in v dolini. Paša za oko in dušo, tišina, ki človeku povrne mir in sanje.

Kljub dnevu, ki je napovedoval začetek poletja in torej vročine, nam je bilo pri hoji prijetno hladno in prav nič utrujeni smo prispeli do ilbanskega gradu. Ta pa je bil, na naše veliko razočaranje, za ogled zaprt. Vodiči so nam sicer obljubljali sprehod po notranjosti obrambne trdnjave, ki je, če odkrito priznam, veliko lepša in mogočnejša, ko jo gledaš iz doline, kot iz neposredne bližine. To jutro je bil pogled iz za železnih vrat dokaj klavrn: zapuščeno, s travo parsole notranje dvorišče, nedokončana obnova in umazan, na pogled zapuščen avto z oznako Evropskega parlamenta. Grad je sedaj last evropskega funkcionarja Leonella Lorenza Gabricija, ki je pred skoraj desetimi leti tudi začel prenovo. Vse kaže, da je ni dokončal, kot je pripomnil naš vodič, ko smo se nekoliko osupli ozirali k zarjavelemu avtomobi-

lu, "je to pač naša Evropa". Marsikdo je ob pogledu na zaprt kulturni spomenik res pomislil, kako je mogoče, da se nekdo, ki dela in živi v

Bruslju, ne zaveda, kako pomembna je kulturna dediščina za vso javnost in koliko bi lahko grad prispeval k razvoju krajevnega turizma. Molčimo in čutimo, da je tista Evropa, v katero smo baje nekdanj vsi verjeli, zelo podobna temu belemu avtomobilu z modro oznako. Neuporabna in zarjavela.

Kamniti grad je vsekakor bolj podoben trdnjavi kot udobnemu bivalnemu prostoru. Zgradili naj bi ga, po pričevanjih, v začetku 12. stoletja, prvi zapis o njem je iz leta 1185, ko ga je Pertoldo iz Ibane, skupaj z ostalim svojim imetjem, podaril čedajskim cerkvenim veljakom. Priporočajo, da so bili to časi, ko so se po ozki dolini, ki se na severu zajeda v pobočja Kolovrata, na jugu pa se spaja s Furlansko nižino in z Brdi, pomikale pletilske tolpe, grad in mogočnega cerkveni stolp pa sta služila prebivalstvu kot zatočišče in obrambna točka.

Grad je bil pozneje last goriške grofije, v petnajstem stoletju pa so tu ropali in morili Turki, ki so po idrijski dolini s plenom bežali iz opustošenega Krmina in Gorice proti zgornjemu toku Soče. V naslednjih stoletjih je bil grad priča krvavim spopadom med Benečani in avstro-ogrsko vojsko. Deželo je v istem obdobju prizadela še kuga, leta 1511 pa močan potres, ki je že močno poškodovan in zanemarjen grad spremenil v kup razvalin. Obnovili so ga nekoliko pozneje, a ne več kot obrambno utrdbo, am-

cev je prisotne nagovorila predsednica Sklada Mitje Čuka Stanka Sosič Čuk. Sledili so pozdravi podpredsednice SOS Tanje Princes in predsednice Slovenskega planinskega društva Trst Marinke Pertot, letošnje dobitnice Bloudkove plakete. Slavnostni gost je bil 45-letni videmski paraolimpijski kolesar Michele Pittacola, ki je bil svojčas soliden kolesar - amater, leta 2007 pa je bil na treningu žrtev hude prometne nesreče, v kateri bi skoraj umrl. Doživel je hude možganske travme, prestal več operacij, z železno voljo pa je nato premostil ne le težave z govorom, pač pa je kmalu spet tudi stopil na kolo. Oktil se je celo z naslovom svetovnega prvaka, na paraolimpijadi v Londonu pa je osvojil prestižno bronasto medaljo. Na atletskem stadionu na Kolonji je imel zelo lep poseg, v katerem je vzpodbudil tekmovalce in bil hkrati kritičen do odnosa, ki v Italiji vlada do invalidnosti in ljudi s posebnimi potrebami.

Na sklepnem nagrajevanju je bil prisoten - poleg občinskega odbornika za šport Edija Krausa ter generalne konzulke Republike Slovenije v Trstu Ingrid Sergaš - sam minister za Slovene v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

Kolajne in priložnostna darila so podeljevali nekdanja svetovna prvakinja v rolanju Mateja Bogatec, nekdanji italijanski reprezentant v plavanju Franco Del Campo in balinarska delavka Sonja Lazar. Poudariti velja, da je bila prireditev ne samo hvalevredna, pač pa tudi dokaj odmevna in zelo pomembna za širši prostor.

HC

pak kot moderno podeželsko rezidenco.

Med prvo svetovno vojno je ibanski grad prevzela italijanska vojska, ki ga je uporabila za vojaško bolnišnico, leta 1916 ga je močno poškodovala avstrijska granata, ki je med drugim porušila enega izmed stolpov. Nič srečnejša usoda ni grad doletela med drugo svetovno vojno, ko so ga zasedli karabinjerji, delno pa so ga naselili brezdolci iz južne Italije. Po vojni je trdnjavo podedovala ugledna družina Gabric iz Čedad, katere last je še danes.

Domačini vedo povedati, da se je za nakup gradu zanimala občina Praprotno, lastniki pa ga niso nikakor hoteli prodati. Pred

leti je občinski upravi vendarle uspelo, da je na grajskem dvorišču priredila razstavo vin in nekaj kulturnih prireditev. Zaradi izredne lege in prostornega dvorišča sta prireditvi privabili kar nekaj turistov in želi uspeh, vse pa kaže, da lastniki ne mislijo več oddajati gradu v javne name-ne. Škoda, kajti to je najlepši in turistično najbolj privlačen prostor, ki ga občina premore, sedaj pa sameva med travami in robido.

Po blatni, neasfaltirani cesti smo tudi mi zapustili grad in ga prepustili samotni časi. Nas je pot vodila dalje med vinograde pokalce in drugih zlahtnih vin, ki se bohotijo na gričevnatem svetu od Ibane proti Selcu (Cladrecis)

in severno do vasi Fragelis. S pobočij smo zrlji na Korado in na dolino, po kateri se lahko vidijo vijuga Idrija (Judrio). Marsikoga je očaralo bogato cvetenje raznobarnih divjih orhidej, ki so na teh travnikih nekako doma. Lepo, tako lepo, da se mi je zdelo nenavadno, ko sva z možem, skupaj z več kot štiridesetimi pohodniki šla mimo najine hiše in se spomnila, da sva v tej čudoviti dolini na robu Brd pravzaprav doma. Najina vas, Cladrecis, mimo katere smo se sprehodili, midva pa sva prevzela razlago njenih značilnosti, šteje vsega skupaj nekaj manj kot trideset duš, poleti nekaj več, kajti, podobno kot povsod v Benečiji, imajo tudi tu počitniške hiše izseljenci in tujski. Cerkev, kjer občasno frančiškani z bližnje Stare Gore še mašujejo, ni tako lepa kot tista v Ibani ali v Tejah. Zidovi so pobeljeni in sploh ne vemo, ali so bile kdaj na njih freske, oltar pa je lesen in vreden ogleda. Drugače so tu še vinogradi. Zaradi suhega, vetrovnega in sredozemskega milega podnebja pravijo, naj bi tu zorelo odlično vino. Žal pa ogromni nasadi trt niso več v lasti domačinov, ampak jih upravljajo vinogradniki iz Furlanske nižine.

Suzi Pertot
/ dalje prihodnjč

V priredbi Sklada Mitja Čuk Uspeh specialne olimpijade Slovenije pri nas

Prejšnji teden je, kot smo že poročali, Sklad Mitja Čuk gostil regijske igre Specialne olimpijade Slovenije. Športniki s posebnimi potrebami iz Notranjsko-primorske regije so se - kot že nekajkrat v preteklosti - srečali na Tržaškem, kjer je prireditev kljub muhastemu vremenu povsem uspela. Atletska tekmovalca so potekala na Kolonji, kjer je bilo tudi svečano opdrtje

sljan, Giuliano Schultz Medea in osnovne Sole iz Tolmina, Idrije, Nove Gorice ter Postojne. V vrstah domače ekipe je v atletskih preizkušnjah (sprint, suvanje krogle, met žogice in skok v daljino), plavanju in balinanju nastopilo šest gojencev. Treba je tu pristaviti, da je vse skupaj zelo resno, na specialno olimpijado se ne prebije vsakdo, saj posamezna središča in šole izvajajo v

društva Trst Marinke Pertot, letošnje dobitnice Bloudkove plakete. Slavnostni gost je bil 45-letni videmski paraolimpijski kolesar Michele Pittacola, ki je bil svojčas soliden kolesar - amater, leta 2007 pa je bil na treningu žrtev hude prometne nesreče, v kateri bi skoraj umrl. Doživel je hude možganske travme, prestal več operacij, z železno voljo pa je nato premostil ne le težave z govorom, pač pa je kmalu spet tudi stopil na kolo. Oktil se je celo z naslovom svetovnega prvaka, na paraolimpijadi v Londonu pa je osvojil prestižno bronasto medaljo. Na atletskem stadionu na Kolonji je imel zelo lep poseg, v katerem je vzpodbudil tekmovalce in bil hkrati kritičen do odnosa, ki v Italiji vlada do invalidnosti in ljudi s posebnimi potrebami.

Na sklepnem nagrajevanju je bil prisoten - poleg občinskega odbornika za šport Edija Krausa ter generalne konzulke Republike Slovenije v Trstu Ingrid Sergaš - sam minister za Slovene v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

HC

z nagovorom in obljubo v slovensčini in italijanščini, plavalni program so izpeljali v bazenu Bianchi, balinarski turnir pa je bil v telovadnici pri Briščkih. Velike prireditve so se udeležili gojenci Vzgojno-zaposlitvenega središča Sklada Mitje Čuka, Center za usposabljanje Elvira Vatovec Strunjan, Varstveno delavni centri Ajdovščina-Vipava, Dutovlje, Koper, Nova Gorica in Postojna, Cirijs Vipava, VZS Se-

šolskem letu selekcije, na katerih beležijo rezultate. Sklad Mitja Čuk, ki je Specialno olimpijado Slovenije vključen vse od leta 1993, je tokrat gostil kar 164 športnic in športnikov različnih starosti. Zelo koristna je bila pri zahtevni organizaciji celodnevne dogodka na treh prizoriščih pomoč armade kakih sto mladih prostovoljcev, poleg seveda osebja Sklada.

Po mimohodu vseh udeleženc-

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

11

Te dni so italijanski dnevniki prinesli med številnimi fotografskimi galerijami, ki jih objavljajo, tudi nevsakdanji niz fotografij, na katerih so fotografirani afriški prišleki, ki dnevno prihajajo v Grčijo s preprostimi plovili, največkrat z gumijastimi čolni. V Italiji in zadnje čase tudi v vsej Evropi smo vajeni takih fotografij, ki so posnete največkrat na jugu Italije, še posebej jih veliko ponašajo v okolici otoka Lampedusa, ki je postal simbol za pribežnike, te prišleke naših dni, s katerimi ne vemo kam. Pa vendar so fotografije z grškega otoka Kos, na katerem sam nisem bil, poznam pa kar nekaj ljudi, ki so tam že letovali, se sončili in uživali grško morje, nekaj posebnega, saj fotografije kažejo afriške begunce, ki pristajajo z gumijastimi čolni kar med turisti, ki tam uživajo predpoletne počitnice na plaži; nekaj jih je še posebej posrečenih, saj na njih vidiš afriške begunce, ki se ob belih turistih z razvitega severa Evrope stiskajo pod strehami in iščevo zavetje pred vihto. Takoj prepoznaš prve in seveda tudi druge. Že na fotografiji vidiš, da so si Evropejci nadeli na obraz tisti izraz, ki govori, da s tistim, ki ti je blizu, nimaš ničesar skupnega in tudi nočeš imeti nobenega odnosa z njim, češ: "Ne vem, kaj ti počno tukaj, zase pa vem, da sem plačal in sem na počitnicah, rad bi samo v miru počitnikoval".

Kolegi, znanci in prijatelji, tudi sorodniki v Sloveniji mi pred leti niso verjeli, da se morajo Slovenci v domovini samo materinščini zahvaliti, če ne doživljajo še tistega, kar mi že živimo: vsakodnevne srečevanja in življenja skupaj s prišleki iz Afrike. Slovenski jezik namreč premalo ljudi govori in vsakodnevno uporablja, da bi se ga povprečnemu prišleku iz Afrike, ki je drago plačal potovanje in obljubljeno deželo in pri tem tvegalo lastno življenje, splačalo naučiti, večina prišlekov hoče namreč dobiti dobro plačano službo, si urediti življenje, postati taki, kot smo mi, se pravi: živeti dobro. Nobenega poenostavljanja ni v tem in niti ne cenenega populizma, ki mi ga očitajo predvsem tisti, ki hočejo biti vedno in povsod "politično korektni", a so to samo z besedami. Ko gre za dejanja, se nekeje v megli naše tekoče družbe vedno zelo hitro porazgubijo.

Ko mi je nedavno znanaka rekla, da sem nesramen, spada namreč med tiste, ki zagovarjajo prihod afriških izseljencev v naše kraje za vsako ceno, to vedno znova krasno tudi s praznim leporečjem ubesedi, a sem ji sam najprej oporekal, da ni tako enostavno, kot ona govori, nato me je takoj označila za populista, ker sem ji namignil, naj da svoje prazno stanovanje, ki ga ima v letoviščarskem kraju Bibbione, prebežnikom v uporabo. Nesramen da sem in da z mano ne bo o tem več govorila, je še dodala, plačal sem kavo in šele pri cigaretih pred barom se je ohladila in umolknila, ko naju je naključni zamorec vprašal za drobiž, a ga ona ni imela, sam pa sem le našel evro zanj. Pa da ne bi sedaj mislili, da hočem povedati, kako

sem sam dober, ona pa ni, saj ne gre za to, tudi sam namreč včasih prav nejevoljno odmahnem z roko, ko me na ulici tisti dan že desetič naključni prišlek prosi za miloščino. In tudi ni res, da so med njimi vsi barabe in taki, ki denarja ne potrebujejo, čeprav je pa res, da od časa do časa policija najde tudi kake barabe, zvečine najdejo bande cigánov, ki sem jim danes reče Romi, a smo jim mi doma rekli vedno in le samo cigani. Da, tudi takrat smo jim rekli cigani, ko so pozimi prespali v našem hlevu in jim je zvečer mama zabičala, da na senu ne smejo kaditi, da nam senik ne bo zgorel, in v njem so bili tudi mali cigánčki, katerim sem kot otrok vedno zavidal, da so lahko bili umazani, sam pa nisem smel biti. Hočem le povedati, da so prišleki med nami in večina od njih je za vse nas tisti motilni element, ki nas stalno opozarja, da je nekaj hudo narobe na tem svetu in tudi med nami, če nismo sposobni, kot posamezniki in družba seveda, več toliko solidarnosti do ubogih, da bi jim vsaj dostojno pomagali.

In tudi ta vseprisotni "Tako pač je!", ki nas spremlja povsod, češ, kaj pa mi moremo, če je tako, nam ne pomaga: prišleki so tu in vsak dan več jih bo. Pred leti sem naredil intervju tedanjemu beneškemu patriarhu Angelu Scolu, ki je veljal za najverjetnejšega papeža, a je "šel na konklave kot papež in prišel z njega kot kardinal", kot je zajedljivo dejal o njem neki italijanski kolega, in sedanjemu milanskemu kardinalu, ki velja za enega največjih izvedencev v sedanjih Cerkvah za odnose med Jugom in Severom. Mirno mi je v beneški patriarhiji, kot imenujejo Benečani sedež patriarha, povedal, da je v Severni Afriki pripravljenih najmanj pet milijonov ljudi, da odidejo na pot in se preselijo na bogati Sever. Tudi zato je vedno v svojih nagovorih govoril, da bi morali odnose v Zahodni Evropi gledati predvsem na relaciji Sever - Jug in ne samo na odnosih Zahod - Vzhod. Danes se kažejo besede kardinala Scola za preroške, pa me demografski statistiki hitro prizemljijo in mi povedo, da to ni nič novega, to so namreč oni že znanstveno napovedali pred tridesetimi leti, le poslušal jih ni nihče, še najmanj tisti, ki bi jih morali: politiki in vsi tisti, ki upravljajo svet, se pravi: gospodarstveniki in bančniki. Tisti, ki imajo še košček srca, da, tudi med statistiki se najdejo taki, samo še dodajo: če prisegaš samo na dobiček, na kapital in na nenehno kopičenje bogastva maloštevilnih, je tako, kot je danes.

To pa seveda še ne pomeni, da lahko z mirno vestjo rečeš: "Tako pač je!" In prav o tem govorijo neme fotografije prebežnikov in turistov pod nadstreškom na Kosu, kamor so se skupaj zatekli pred dežjem turisti in zamorci. Nelagodje belih letoviščarjev je očitno, strah v očeh črnih prebežnikov, ki ne vedo, kakšna prihodnost jih čaka, pa tudi.

Fotografije ne dopuščajo nobenega prostora za niti najmanjši: "Tako pač je!"

S 14. strani

Veseli za SSG ...

Po mnenju žirije si je **nagrada za najboljši gledališki dosežek** zaslužila predstava Hlapci v izvedbi Slovenskega stalnega gledališča Trst in režiji Sebastijana Horvata. "Nova uprizoritev Hlapcev, kakor jo je v SSG Trst s sodelavci pripravil režiser Sebastijan Horvat, je večplasten nadvse pretehtano oblikovan gledališki dogodek. V eni strani že s predlogo, iz katere izhaja, ves čas vstopa v dialoški odnos, jo prebira in misli na novo, podobno razmerje pa vzpostavlja tudi z nekaterimi prejšnjimi postavitvami tega besedila, bodisi na simboli ali konkretni igralski ravni. Obenem pa si prav skozi to retrospektivno soočanje z že obstoječim za osnovno načelo, tudi v širšem smislu, postavlja nenehno preizpraševanje lastnih vsebinskih in estetskih izhodišč. Tu ne gre le za refleksijo usode podvojenega protagonist, temveč tudi ali predvsem za tematizacijo pogojev njene možnosti - to je pravi metagledališki stroj, ki z nekaj preprostimi, toda dognanimi prijemi v premislek gledališča in družbe posrka tudi gledalca, pri čemer ji pomembno pomaga natančno izdelani lik starega Jermana v interpretaciji Radka Poliča. Je upor nesmiseln, umetnost jalova, sprememba nemogoča? Predstava se jasno sta-

lišču ne izogiba: smisel obstaja". Po nagrado sta na oder prišla igralec SSG Romeo Grebenšek - v predstavi mladi Jerman - in umetniški koordinator SSG Trst režiser Eduard Miler. Zahtevna določitev nagrade tan-

režiser Dušan Mlakar, Marij Čuk in Majda Suša. **Nagrado za življenjsko delo** je prejela igralka Teja Glažar, dolgoletna članica SNG Nova Gorica. Igralka je prejela tantadruja - skulpturo kiparja Damjana Komela. V imenu žirije je spregovoril Marij Čuk in prebral utemeljitev. "Dramska igralka Teja Glažar je članica novogoriškega gledališča že skoraj pet desetletij. S tem svojim iz-

umetniškega vodje Staneta Leban prišla v Novo Gorico, je imelo gledališče status polpolicne institucije, nekateri občinski veljaki pa so se zavzemali za to, da bi ga vrnili na amatersko raven. Temu se je majhen, povečini na novo formiran gledališki ansambel s štirimi zaposlenimi igralci lahko uprl le s trdim in požrtvovalnim delom; pod prodornim vodstvom

včasih igrali po tri ali celo štiri - igralka je dodala pet, op. pisca - predstav na dan ... V pionirskih časih takratnega Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica je Teja Glažar nastopila v povprečju v petih premiernih uprizoritvah na sezono, ob tem pa seveda igrala tudi v ponovitvah iz prejšnjih sezon. V dolgotrajnem ustvarjanju je oblikovala več kot sto trideset izvrstnih in samosvojih vlog v gledališču, omeniti pa velja tudi njeno delo v filmih, televizijskih dramah in nadaljevankah. Teja Glažar je svojo igralsko kariero posvetila Primorskemu dramskemu gledališču - Slovenskemu narodnemu gledališču Nova Gorica, v katerem je s številnimi, izrazitimi in bogatimi igralskimi interpretacijami prispevala k profesionalizaciji novogoriškega gledališča, njegovi umetniški rasti in uveljavitvi v širšem slovenskem prostoru. S svojo igralsko zrelostjo in obenem mladostno zagnanostjo gledalce vedno znova očara in zapelje v iskrena in prepričljiva soočenja s figurami najrazličnejših žanrov in estetik. Za svoje ustvarjanje je prejela več nagrad, tako za gledališke kot filmske vloge, ter nagrado Franceta Bevka za umetniške dosežke Mestne občine Nova Gorica, 2003, in odličje Marija Vera, igralsko priznanje Združenja dramskih umetnikov Slovenije za življenjsko delo, 2010. S podelitvijo nagrade tantadruja za življenjsko delo, ki je namenjena najvidnejšim gleda-

liškim ustvarjalcem na Primorskem, ji izrekamo priznanje in zahvalo za njen prispevek v zgodovino slovenske gledališke umetnosti". Publika - lahko bi bila sicer bolj številna! - je nagrajenki, stoje, namenila zelo dolg, bučen aplavz, pravo ovacijo, in ji tako najbolj zgovorno izrazila vso hvaležnost za vrsto njenih dovršenih nosilnih, pa tudi stranskih vlog, s katerimi je vselej požlahtnila gledališke uprizoritve Primorskega dramskega gledališča oz. SNG Nova Gorica. Teja Glažar je stopila pred mikrofonom, rekoč: "V prvi vrsti lepa hvala tej žiriji za to čudovito darilo. Hvala tudi vsem vam, ki mislite, da ga zaslužim; hvala mojim kolegicam in kolegom, ki so mi pomagali in mi še pomagajo na tej poti. In ne nazadnje lepa hvala vam, draga publika, ki me potrpežljivo gledate že 47 let. Nagrade se mi zdijo kot nekakšni svetli utrinki. Pridejo, te za trenutek osvetlijo, pobožajo tvoj ego, ti naložijo še malo več odgovornosti in seveda kaj hitro zatonejo v pozabo. Nagrada za življenjsko delo ima pa še neki drugačen, kako bi rekla, malo žaloben priokus, zato ker te opominja, da se bližaj koncu svoje poti, da je konec. Kar slišim Tantadruja, ki mi šepeta: 'Dovolj je, ustavi se žena, čas je, da se posloviš od te desk', ki nam igralcem pomenijo življenje. In na koncu, kot bi rekla Rozarija v Filumeni Marturano: 'hvala liepa, adijo, kuonc filma, fine!' "

Nagrajenci SSG Trst s predstavniki žirije (foto David Verlič)

trajajo za življenjsko delo, ki je namenjena posameznikom, ki so s svojim delom zaznamovali gledališko umetnost na Primorskem pa tudi v vseslovenskem kulturnem prostoru, je bila poverjena žiriji, ki so jo sestavljali

jemno predanim in ustvarjalnim delom ni pripomogla le k umetniški rasti gledališča, temveč tudi k njegovi profesionalizaciji in obstoju sploh. Ko je l. 1968 na povabilo takratnega vršilca dolžnosti direktorja in

Jožeta Babiča so izpeljali profesionalizacijo novogoriškega gledališča. Pogoji dela so bili težki: na gostovanju so se včasih vozili kar z javnimi sredstvi, predstave so odigravali v improviziranih in nezakurjenih dvoranah,

Izšla Mladika 4/2015

Ob člankih tudi ocene knjig

Četrta številka tržaške revije Mladika je izšla sredi maja. V uvodniku z naslovom **Krovni organizaciji, največji dvojniki** avtor komentira intervju s predsednikom Slovenskega raziskovalnega inštituta Milanom Bufonom, ki nasprotuje obstoju dveh krovnih organizacij med Slovenci v Italiji. Pisec uvodnika pa uvaja nekako trditev v duhu, da delitev v slovenski manjšini ni največji greh, bila je v preteklosti in še bo, vendar pa se manjšina mora povezati, ko se poteguje za skupne koristi. V duhovna obzorja sega kratka zgodba z naslovom **Slepi videc**, ki pripoveduje o sposobnosti osrečevanja drugih kot o največji sreči, ki jo človek ima. V rubriki literatura sta objavljeni novele Eve Perko **Moja zgodba. Kako bi mo-**

ralo biti

, ki je prejela drugo nagrado za prozo na 43. literarnem natečaju revije Mladika, in cikel pesmi Lidije Golc **Vsakomur iz svoje Lepene**, ki je prejela drugo nagrado za poezijo na istem natečaju. Irena Žerjal je avtorica 26. dela romana v nadaljevanjih **Peta Avenija in smrtne zagate**, svoje vtise s turneje Tržaškega okteta po Argentini leta 1993 podaja Boris Pangerc v novem, sedmem nadaljevanju, ki pripoveduje o obisku južno-argentinskega mesta Bariloche. O podobah na obtočnih evrokovancih piše Mitja Petaros v rubriki **Numizmatika**. Mojca Polona Vaupotič piše o fotografiji in njenih začetkih, tudi na Slovenskem, in omenja slovenskega fotografa in izumitelja fotografije na steklo Janeza Puharja.

Svoje spomine na konec šolskega leta in zadnji dan šolskega pouka pred upokojitvijo je napisala prof. Majda Artač. Antena prinaša veliko novic iz zdomstva in matice, spominja se preminulih v teh zadnjih mesecih in poroča tudi o mladinskem križevem potu v Buenos Airesu v Argentini, letos že tridesetem po vrsti. Veliko je tudi ocen knjig, in sicer: Ciril Velkovr piše o knjigi Helmuta Langa **Julijske Alpe**, Jernej Šček ocenjuje kompleksno monografsko številko revije **Apokalipsa**, posvečeno Sorenu Kierkegaardu, Rozina Švent predstavljata roman Žarka Petana **Hotel Dubrovnik**, o knjigi Cirila Velkovrha **Cerkve in kapele v Sloveniji, posvečene svetima bratoma Cirilu in Metodu** pišeta Igor Škamperle in Mojca Perat. Sledi še poročilo o delovanju Knjižnice Dušana Černeta v letu 2014. Mladinski list Rast je tokrat še zadnjič izšel v papirnati obliki. O tem piše Neža Petaros v uvodniku z naslovom **Upaj-**

mo, da nam Guttemberg ne bo zameril... Uredniški odbor lista se je namreč odločil, da bo Rast odslej izhajala v spletni obliki, čeprav bodo nekateri oziroma najboljši članki nekajkrat na leto objavljeni tudi v tiskani obliki. V listu sledita poročilo o nagrajevanju literarnega natečaja Skk-Mosp 2015 na posebnem večeru z naslovom **Dan ustvarjalnosti** in odlomek iz novele Monike Bukovec, ki je prejela tretjo nagrado na tem natečaju. Zanimiv intervju s tremi mladimi znanstvenicami - Dunjo Fabjan, Saro Magliacane in Veroniko Milič - so pripravile Mojca in Neža Petaros ter Tina Busan. O gostovanju madžarske narodne folklorne skupine v tržaškem gledališču Il Rossetti piše Noel Piščanc, Urška Petaros pa je pripravila intervju z mlado modno oblikovalko Jasmino Gruden, ki je zmagala na umetniškem natečaju Deledda-Fabiani. Na zadnji strani dobimo še nenavaden intervju s...

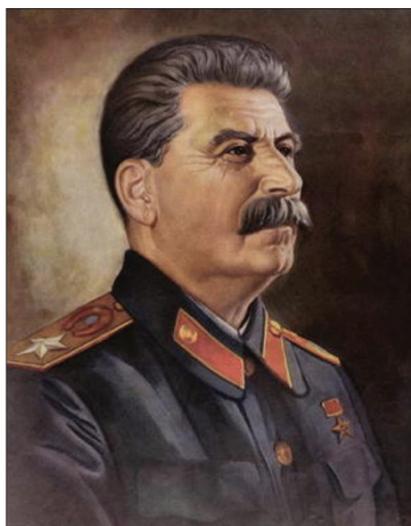

nikom, ki so ga pripravili nekateri dijaki iz 2. C razreda liceja Prešeren v Trstu pod mentorstvom Julije Berdon.

Ob obletnici konca druge svetovne vojne
Pozabljena zgodba:
Stalin kot satirik?

Obletnica konca druge svetovne vojne obuja vrsto spominov in resentmentov, polna pa je tudi pozabljenih zgodb. Da se je Stalin poskušal v pisanju gledališke satire, kot naročnik in soavtor obenem, je raziskala češka rusistka Ivana Ryčlova, ki proučuje rusko književnost in gledališče 20. stoletja. Zviti generalisim je posegel po sredstvu, ki ga bo lahko sprejelo ljudstvo, tudi vojaki v okopih. Uporabil je - gledališče, ki mu je takratni režim posvečal veliko pozornost, saj ga je štel za odlično propagandno sredstvo.

nemškem napadu in hitrem napredovanju nemških enot zamajal v temeljih. Stalin je v letih 1930-1941 dal pobiti menda petinšestdeset odstotkov - več kot petdeset tisoč - oficirjev, tudi večino maršalov in generalov. Z ideološkimi čistkami je armado popolnoma onesposobil. Izkazalo se je, da slabo oborožena, za boje nespособna vojska obrambi ni kos tudi zato, ker nima sposobnega poveljstva. Komaj leta 1942 se je sovjetom posrečilo ustaviti nemško vojsko šele na obronkih Moskve, v bitki za Stalingrad jeseni istega leta pa so sovjeti sprva izgubljali eno bitko za drugo. Po kakšnem kriteriju je Stalin izbral izvajalca svoje gledališke zamisli, lahko sklepamo. Ivana

Ryčlova pravi med drugim, da je med takrat uspešnimi avtorji poklical k sebi tudi očitno dovolj prilagodljivega, danes pa že pozabljenega ukrajinskega dramatika Aleksandra Kornejčuka (1905 - 1972). Možno je, da je v resnici pisal Oleksandr Korničuk, kot beremo v tekstih o ukrajinski

sovjetski literaturi. Stalin je Korničuku naročil igro, ki bo bičala nespособnost generalov in jih prikazovala kot edine krivce za poraze sovjetske vojske. Stalin je sam sodeloval pri nastajanju rokopisa in vanj vnašal svoje pripombe. Generalom je poleg nespособnosti, zaradi katere so bitke vodili narobe, v satiri očital še vrsto drugih napak, kot so pijančevanje, grobost, sploh nemoralno vedenje. Sredi najhujših bitk za Stalingrad avgusta 1942, piše Ryčlova (npr. v literarni reviji Host št. 4/2015), je satirična drama **Fronta** izšla v štirih nadaljevanjih v dnevniku **Pravda**. Že po prvi objavi so generali zahtevali prepoved objavljanja in uprizorjanja tega teksta ter stroge kazni za vse, ki bi pri tem kakorkoli sodelovali. Stalin

je takšno reakcijo generalitete pričakoval. Njegov odgovor je bil kratak: " ... drama pravilno prikazuje pomanjkljivosti Rdeče armade ..." Kritiki seveda še niso vedeli, da je soavtor **Fronte** sam Stalin, ki je na tipkopis teksta pripisal: "V tekstu so moji popravki. St." Po objavi v **Pravdi** so **Fronto** igrali v številnih gledališčih po vsej Sovjetski zvezi, pa tudi vojakom na frontnih linijah. Po tej predlogi so posneli celo film. Uspeh je bil popoln, cilj je bil dosežen: krivec za poraze je bil znan, vendar to ni Stalin. "Batjuška" (striček) Stalin ima vendar tudi tokrat prav! Po gledališkem uspehu **Fronte** je stare poveljnike zamenjal z mlajšimi generali! Takrat je začel zmagovito pot vojskovodje tudi konjeniški oficir, general, kasneje maršal Žukov, zmagovalec bitke za Stalingrad, Moskvo in Berlin. Oleksandr Korničuk je za **Fronto** dobil tri Stalinove nagrade (imel jih je kar pet), gotovo tudi zato, ker je pisal po načelu, da naj bo umetnost v službi politi-

ke. Po Stalinovi smrti se je pridružil najglasnejšim kritikom kulta osebnosti - takrat, ko je to bilo že možno, seveda. Ali so katero od Korničukovih del, ki večinoma tematizirajo socialistično preobrazbo in kolektivizacijo, uprizorili tudi v Sloveniji (oz. Jugoslaviji), mi ni znano, je pa možno, kajti vsaj v času povojnega vzpona socialističnega realizma bi ideološko zelo ustrezal. V knjižnici ljubljanske Akademije za gledališče še vedno hranijo eno njegovih dram (**V stepah Ukrajine**, v ruščini). Za "železno zaveso" so Korničukove komedije in drame na veliko igrali. V Moskvi in na Češkoslovaškem še v 70-ih letih. V češčino je prevedenih kar sedemnajst Korničukovih tekstov, ki so jih vse tudi uprizorili. Ukrajinska in ruska teatrologija Korničuka obravnava kot enega najpomembnejših gledaliških avtorjev njihovega socialističnega realizma. Stalin kot satirik pa je vsaj v gledališki zgodovini ostal prezrt.

Peter Kuhar